

Buku Siswa

**Muatan Lokal Bhâsa Madhurâ tor KTSP 2013
Adhâsar Pergub No.19 Tahun 2014**

SEKKAR ANOM 3

Ka'angghuy kellas IX SMP/MTs

Pangangghit / Sè nyoson

Drs. Bambang Hartono Hamzah

Isya Sayunani, S.Pd

Abdul Gani, M.Pd

Zaini,S.Pd

Rusliy, M.Pd

H.M. Dradjid, BA

Sekkar Anom 3

Ka'angghuy Kellas IX

Hak Cipta © 2015

Tim Penyusun:

Drs. Bambang Hartono Hamzah
Isya Sayunani, S.Pd
Abdul Gani, M.Pd.
Zaini,S.Pd
Rusliy, M.Pd
H.M. Dradjid, BA

Penerbit : Dinas Pendidikan Provinsi Jawa Timur

Isi : vii, 229 hal

ISBN 978-602-xxxx-xx-x

Dilarang memperbanyak atau memindahkan sebagian atau seluruh isi buku ini dalam bentuk apapun, baik secara elektronis maupun mekanis, termasuk memfotokopi, merekam atau dengan sistem penyimpanan lainnya, tanpa izin tertulis dari penerbit

PYATORAN PANGANGGHIT

Sapèsan amojhi sokkor dâ' Allah sè Amorbâ Jhâghât, buku "SEKKAR ANOM" ampon lastarè è eccap.

Buku ka'dinto èkaparlo mongghu morèd SMP/MTs, akor sareng KTSP taon 2013. Pramèla dâri ka'dinto èso'on dâ' sadhâjâ ghuru sè molang neng SMP/MTs ngakorraghi dâ' sadhâjâ pandhuman sè ampon ètantowaghi neng Kurikulum kasebbhut.

Tanto bisaos neng buku ka'dinto bâdqâ pan-saponapan parkara sè korang sondhuk mongghu pamangghi para ghuru. Pangangghit ampon atarèka masamporna'a èssèna buku ka'dinto, namong sadhâjâna tabâtes dâ' kamampowan sè èsandhâng pangangghit.

Tambâ'ân pamangghi para ghuru ngambri sampornana buku ka'dinto, pangangghit mator sakalangkong.

DHÂDHÂBU PENYELIA

Kabiddhân kaulâ mojhi sokkor dâ' Allah Sè Maha aghung, amarghâ buku Pangajhârân Bhâsa Ɗaerah Madhurâ sè abhul-ombhul SEKKAR ANOM ampon lastarè èpaterbi'.

Buku pangajhârân ka'dinto èsoson ka'angghuy ma-loma dâ' sadhâjâ morèd sè alâng-saghulung sareng bhâsa Madhurâ rè-sa'arèna. Bhâb ka'dinto sanget rajâ ghunana ka'angghuy mertè bhudhâjâ Madhurâ, sabâb bhâsa ka'dinto mènangka bâi' dâlemma bhudâjâ. Manabi sadhâjâ ngangoðâdhân ta' angghâðhuwi ghuli enneng akadhi sè kasebbhut, madhâ'â rogina orèng Madhurâ.

Buku ka'dinto lastarè lèbât lalampa'an sè cokop abit, jhughâ bhinareng ka'addhrenganna para Pangangghit sè ta' cokbâ asabbhil kantos lastarè, akor sareng ngen-angen sè èkamaksod. Pan-saponapan papangghiyân ampon è bâdâ'âghi ka'angghuy ngaollè ngen-angenna kaulâ Panjhennengngan sadhâjâ.

Dhâsar panyosunan buku pangajhârân panèka :

1. KTSP Kurikulum taon 2013.
2. Pergub nomer 19 taon 2014 terbi' tangghâl 03 April 2014.

Nyoson buku pangajhârân ka'dinto sakalangkong bânnya' alangan sareng sangghâ roghina, è antarana amanca bârnana *logat/dialèk* sareng èjhâ'ân Madhurâ sè ampon èpaterbi' sareng Balai Bahasa Jhâbâ Tèmor taon 2011. Nangèng, dâri addrengnga para pangangghit, alhamdulillah sadhâjâna bisa kalampan kalabân saè.

Bhântowan pamangghi para ghuru nyopprè sampornana èssèna buku ka'dinto è bingkèng arè sanget èkabhuto.

Saka'dinto pamator, mator sakalangkong.

Prakata

Kepala Dinas Pendidikan Provinsi Jawa Timur

Assalamu'alaikum Wr. Wb.

Bahasa Madura termasuk bahasa daerah yang digunakan di masyarakat Madura atau daerah tapal kuda yang telah dipelihara dengan baik oleh penuturnya, hal ini patut dihargai dan dipelihara karena bahasa daerah ini merupakan salah satu kebudayaan.

Seminar bahasa daerah di Yogyakarta menentukan bahwa bahasa daerah termasuk bahasa yang besar penuturnya dan mempunyai tradisi sastra. Insya Allah bahasa Madura memenuhi pada ketentuan tersebut. Sebab yang menggunakan bahasa Madura penuturnya kurang lebih sepuluh juta orang termasuk semua yang ada di Madura dan anak cucu Madura yang ada di pesisir timur dan pesisir utara Madura. Selain itu, sastra Madura sudah terdengar baik di pulau Madura maupun di luar Madura baik sastra lisan atau sastra tulisan. Oleh karena itu, untuk memelihara dan melestarikan demi kemajuan bahasa daerah sangat perlu pedoman ejaan yang baku, tata bahasa, penelitian bahasa dan sastra, serta penuntun bahasa dengan ikhtiar yang lain.

Buku *Sekkar Anom* ini sangat baik digunakan di sekolah menengah atas. Semoga buku *Sekkar Anom* ini bisa digunakan di pulau Madura serta bisa digunakan oleh orang madura yang ada di pesisir timur dan pesisir utara Madura. Semoga Allah yang Maha Kuasa dan Maha Pengasih memberikan keberkahan dan ridhonya kepada buku pelajaran ini, sehingga bisa tumbuh dan berkembang pemakai bahasa daerah Madura sesuai dengan harapan kaulâ sareng sampèyan sadhâjâ semua. Amin.

Wassalamu'alaikum Wr.Wb

Surabaya, November 2015

**Dhâdhâbuwân Kepala Dinas Pendidikan
Provinsi Jawa Timur**

Assalamu'alaikum Wr. Wb.

Bhâsa Madhurâ tamaso' bhâsa dâera se èghuna'aghi mènangka parabput lâng-saghulung è dâlem masyarakat sarta èpertè kalabân saè sareng ra'yattèpon, bhâdhi èyarghâi tor èpèyara amarghâ bhâsa da èra ghâpanèka aropa'aghi sala sèttong kabhuqhâjân Madhurâ. Seminar bhâsa dâera è Jukjâ, nantowaghi jhâ' bhâsa dâera sè kabilâng rajâ manabi ghungghungna orèng sè aghuna'aghi bânnya' sarta aghâduwân tradisi sastra. Insya Allah bhâsa Madhurâ nyokopè dâ' duwâ' katantowan bhuru. Sè sapanèka sabâb sè aghuna'aghi bhâsa Madhurâ langkong dâri sapolo juta orèng, sadhâjâ sè bâdâ è Polo Madhurâ sareng na' Poto Madhurâ sè bâdâ è pasèsèr tèmor sareng dâjâ è Jhâbâ Tèmor. Jhughân sastra Madhurâ ampon kaonang saè sastra lèsan otabâ sastra tolèssèpon. Kaangghuy mađâpa' dâ' ka maksod pamèyara'an, pamertè, sareng kaangghuy kamajhuwânnèpon, ghi' sanget marlowaghi bâdâna pandhuman èjhâ'ân sè baku, paramasastra, panalèktèghân bhâsa sareng sastra, panonton bhâsa sareng èhtèyar laènnèpon.

Buku Pangajhârân Sekkar *Anom* ka'dinto saè manabi èghuna'aghi neng Sekola'an-sakola'an ka'dinto, ampon pađâ kaonang è dâlem bhâb bhâsa è Polo Madhurâ. Malar moghâ buku Sekkar *Anom* ka'dinto bisa èghuna'aghiyâ è Polo Madhurâ sareng lo-polo laènnèpon sè bâdâ è sakobhengnga Polo Madhurâ sareng sadhâjâ orèng Madhurâ sè bâdâ è pasèsèr tèmor sareng dâjâ è Jhâbâ Tèmor. Jhughân malar moghâ Ghustè Allah Sè Maha Bellâs tor Asè aparènga karidâ'ân sareng kabherkadadhân, dâ' buku ka' dinto sarta èparèngana jhurbhu tor ɖhuluk kantos andhâddhiyaghi parabput pangajhârân bhâsa Madhurâ sè abhunga'aghi.

Wassalamu'alaikum Wr.Wb

Surabaya, November 2015

Kepala Dinas Pendidikan
Provinsi Jawa Timur

Èssèna Buku

Pyatoran

Dhâdhâbu Penyelia/ Penyelaras iii

Dhâdhâbu Kakandiknas Provinsi Jatim v

Èssèna Buku

SEMESTER 1

Pangajhârân 1 Tema : Teknologi 1

Pangajhârân 2 Tema: Kesenian 29

Pangajhârân 3 Tema : Lingkungan 55

SEMESTER 2

Pangajhârân 4 Tema : Gotong royong 93

Pangajhârân 5 Tema : Pariwisata 122

Daftar Pustaka 154

Pangajhârân 1

Tema : Teknologi

Kompetensi Dasar

- 3.1. Memahami teks hasil observasi dalam bentuk laporan
- 4.1 Menyusun teks hasil observasi dalam bentuk laporan

Indikator

- 3.1.1 Mengidentifikasi macam laporan observasi
- 3.1.2 Mengidentifikasi struktur teks hasil laporan observasi
- 3.1.3 Mengidentifikasi ciri kebahasaan teks hasil laporan observasi
- 3.1.4 Mengidentifikasi isi teks hasil laporan observasi
- 4.1.1 Membuat kerangka teks hasil laporan observasi
- 4.1.2 Mengembangkan kerangka menyusun menjadi laporan hasil observasi
- 4.1.3 Mengomentari karya temannya

Bâburughân beccè'

➤ *Teknologi è cèpta ka'angghuy maghâmpang,
bânnè ka'angghuy marosak manossa.*

Indikator

3.1.1 Mengidentifikasi macam laporan observasi

1. Lalampa'an

Bâḍâna teknologi, akadhi teknologi komunikasi panèka ampon bârattâ kabâdâ'ânnâ èman-ka'qdimman. Dâri kotha kantos sa-dhisâ samangkèn bânnya' aghuna'aghi HP. Asabâb bânnya' manfa'addhâ èjhâman samangkèn. Manabi bâdâ parlona cokop mècè' HP

terrossaghi mèlè nomerra pasèra sè èkakarep sè èyajhâghâ aḍhâ-kandhâ, bisa jhughân ngèrèm otabâ nyerrat SMS ka'angghuy ngèrèm kabhâr dâ' ka sè èkasokanè. Manfa'at laènnèpon bâdâna

Ghâmbhâr hasèl teknologi
Asal ghâmbhâr <https://www.google.co.id>

teknologi panèka maghâmpang dâ' pasèra'a bisaos ka'angghuy nyarè infomasi neng *internet*. Dâ' rèd-morèd opamana ka'angghuy nyarè bhâb jhâjhârbâ'ân sè èyangghâp malarat bisa èsarè neng panèka. Nangèng ta' sakonè' jhughân rogina manabi teknologi panèka èghuna'aghi sala. Bânnya' bhâr-kabhâr sè ta' saè sabâb kasala'an sè aghuna'aghi teknologi. Ghumantong dâ' bâng-sèbângnga orèng dâlem aghuna'aghi teknologi kodhu *ngastètè*.

Lalampa'an sè kapèng sèttong panèka ajhârbâ'âghiyâ ponapa sè èmaksod teks laporan hasèl observasi. Teks hasèl observasi èngghi panèka teks sè èssèna jhâjhârbâ'ân dâri hasèl-hasèl panalèktèghân. Èssèna mongghu kabâdâ'ân sè nyata/ masthè, jhârna' jhâjhârbâ'ânnâ tor birjhi'ânnâ. Teks hasèl observasi bisa èghâlimpo'aghi mènorot objèk sè ètalèktèghi. Obyèk kasebbhut bisa aropa kèbân, tombuwân, kennengngan, otabâ kadhâddhiyân alam. Bâdâ jhughân aropa laporan hasèl percobaan / panalèktèghân. Manabi ghâpanèka sè parlo ètalèktèghi kabâdâ'ân sabellunna sareng

salastarèna ngalakonè panalèktèghân. Ě bâbâ panèka contona *teks hasil observasi*, ngèrèng talèktèghi .

Teks 1

Internet

Internet aropa'aghi sala sèttong dâri cara pakabhârân (*teknologi informatika*) sè ghâdhuwân langkong saè tor ghenna' dâri informatika sè laèn, aponapa mè' sapanèka ? *Internet* bisa èsarè neng è ponapa sè samangkèn èsambhât *situs jaringan internasional*, pasèra'a bisaos manabi mokka' *situs jaringan internasional*, sadhâjâna èssèna alam bisa èpangghi. Akadhi terro onèngnga kabâdâ'ân è lowar naghârâ. Pasèra'a bisaos bisa ngaghâli, manabi mokka' *situs jaringan internet*. Bhâr -kabhâr sè ta' bisa èyoladhi kalabân mata, kalabân mokka' *internet*, bhâr-kabhâr samangkèn jhujhuk bisa èkaonèngè. Pramèla dâri ghâpanèka, *internet* ta' bisa èpapegħħâ' jaringannèpon, amargħâ sè bisa nyebbhâr kabħâr għumantong dâ' *satelit internasional* ghâpanèka.

Salaèn ghâpanèka, *internet* ghâdhuwân panghibât sè korang saè (*nègative*) kong-langkong mongħu ngangodâdhâ, èyantarana panghibbât kasebbhut, bâdâna kennengħġan (*situs-situs pornografi*) sè bisa marosak dâ' ka pèkkèran. Sè sapanèka parlona ngastetè mongħu dâ' kana' ngangodâdhâ, ajjhâ' kantos sala angħħuy. Mèlana manabi mokka' kennengħġan (*situs*) neng internet, kodħuna pèlè qhimèn, jhâ' sampè' mokka' kennengħġan sè ra-kèra marosak dâ' abâ'na. Salaèn dâri panghibât sè saè (*positif*) èngħhi ka'đinto, manossa èpagħampang ka'ngħħuy nyarè bhâr-kabhâr sè èyangħġep malarat, èyantarana kabħâr bhâb kasēħadħâ, pendidikâ, bhuḍħajjâ, tor politik bisa èsarè kalabân ghâmpang għumantong kasokannèpon.

Teks è attas panèka conto teks hasèl **observasi** bhâb bâdâna teknologi, sè èsambhât *naras*. **Teks sè kapèng duwâ'** è bâbâ panèka contona teks hasil observasi sè èsambhât *matrik*.

Teks 2

Bhul-ombhul : Pangghibât **sonarra arè dâ' tombuna arta'**.

Tojjhuwân : Ngaonèngè leres bhuntenna pangaro sonarra arè dâ' tombuna tamennan arta'.

Pakakas sareng bhârâghât :

- **3 mègghi' ghellâs plastik kosong.**
- Kapas sacokobbhâ.
- **Bhibhit arta' sakonè'.**
- Aèng sacokobbhâ.
- Spidol.

Pètodhu lako :

1. Begghâ bhibhiddhâ arta' sakèjjhâ'.
2. Pèlè bhibhiddhâ arta' sè tombu.
3. Sađiyâ'âghi 3 mègghi' ghellâssâ aèng
4. Bâng-sèbângnga ghellâs berri' tolèsan "pot 1", "pot 2" sareng saterrossa.
5. Sabâ' kapas sè tebellâ korang langkong 2 cm bhân-sabbhân bâddhâ.
6. Tamen arta' ra-kèra 5 butèr bhân-sabbhân ghellâs.
7. Sabâ' bâddhâ sè atolès pot 1 neng kennengangan sè bâdâ panassa arè, dhinèng pot 2 sareng pot 3 sabâ' neng kennengangan sè tađâ' panassa arè sakalè.
8. Sèram sadhâjâ pot sareng aèng sè pađâ bânnya'na bhân-sabbhân lagghu sareng sorop arè.
9. **Talèktèghî tombuna katello' tamennan kasebbhut** terrossaghi tolès hasèl talèktèghân, bhâđhi *tabel* sè ampon èsađiyâ'âghi.

Lalampa'an panalèktèghâñ :

Tabel pot 1 (sè èsabâ' neng kennengangan sè bâdâ panassa mata arè)

Omorra tamennan (arè kapèng ...)	Bânný a'na dâun	Tèngghina bhungka (cm)	Kabâdâ'ân tamennan
1	0	0,3	
2	0	0,6	
3	0	1,9	
4	1	3	
5	2	6	Tamennan seggher, dâun bhiru, bhungka tombu ka attas, nangèng tombuna on-laon, tamennan abâk èlop amarghâ kèngèng panassa arè cokop.

Tabel pot 2 (sè èsabâ' neng kennengangan sè kèngèng sakonè' panassa mata arè)

Omorra tamennan (arè kapèng ...)	Bânnýa'na dâun	Tèngghina Bhungka	Kabâdâ'ânnâ tamennan
1	0	0,5	
2	0	1,5	
3	1	5	
4	1	11	
5	2	18,3	Tamennan seggher, dâun bhiru, bhungka tombu ka attas.

Tabel pot 3 (sè è sabâ' èkennengngan sè tađâ' panassa mata arè)

Omorra tamennan (arè kapèng...)	Bannyâ'a dâun	Tengghina Bhungka	Kabâdâ'anna tamennan
1	0	0,7	Tamennan abâk èlop, dâun abârna bhiru pellay abâk konèng.bhungka
2	0	3,4	tombu abâk bilu', tombuna
3	1	7,9	ceppet.
4	1	12	
5	2	19,1	

Dâri hasèl panalèktèghân , tamennan arta' sè tombu neng kennengangan sè korang panassa arè, tombuna langkong ceppet dâri tamennan sè è capo' panassa mata arè jhughân è kennengangan sè naong. Sabâb lakona (*hormon auksin*) ta' è coghâg sareng arè. *Auksin* èngghi panèka hormon sè bâdâ è (*sel-sel meristem*). Dhâddhi tamennan arta' panèka ghumantong dâ' cokop bhuntenna panassa arè.

Teks è attas contona teks hasèl observasi dâri hasèl panalèktèghân dâ' tamennan arta'.

Pakon 1

Ponapa maksoddhâ otabâ papadânnna ca'-oca' è bâbâ panèka ?

1. Internet	6. Politik
2. Situs	7. Bhuđhâjâ
3. Pornografi	8. Ghumantong
4. Modđhâ	9. Jhujhuk
5. Pendidikan	10. Kasokan

Pakon 2

Ponapa lalabânnna ca'-oca' è bâbâ panèka ?

1. Kalangkongan	6. Malarat
2. Lowar naghârâ	7. Èpaghâmpang
3. Mokka'	8. Ngangodâdhân
4. Èpapegghâ'	9. È tengnget
5. Saè	10 Nyarè

Ponapa bhâsa enja' iyâna ca'-oca' è bâbâ panèka ?

1. Ghâdhuwân	6. Kasokan
2. Aponapa	7. Sapanèka
3. Sadhâjâna	8. Ēkaonèngè
4. Manabi	9. Ēyoladhi
5. Amarghâ	10. Pramèla

Indikator

- 3.1.2 Mengidentifikasi struktur teks laporan hasil observasi

2. Lalampa'an

Dâlem teks laporan hasèl observasi panèka aghândhu' struktur sè èpantha :

1. Definisi umum aropa pamokka', jhâjhârbâ'ân *obyek* sè ètalèktèghi.
2. Deskripsi bâgiyân panèka èssèna otabâ birjhi'ânnna *obyek* è bâkto ètalèktèghi.
3. Deskripsi manfa'at panèka aropa panotop, aropa manfa'at/ *ghunana dâri* *obyek* sè ètalèktèghi otabâ pokeddhan dâri *obyek* sè ètalèktèghi.

Conto cara nantowaghi struktur/ sosongan èpon teks laporan hasèl observasi, ngèrèng maos ñhimèn ghencaran è bâbâ panèka :

Internet

Internet aropa'aghi sala sèttong dâri cara pakabhârân (*teknologi informatika*) sè ghâdhuwân langkong saè tor ghenna' dâri

kabhâr (informatika) sè laèn, aponapa mè' sapanèka ? Internet bisa èsarè neng è ponapa sè samangkèn èsambhât *situs jaringan Internasional*, pasèra'a bisaos manabi mokka' *situs jaringan internasional*, sadhâjâna èssèna alam bisa èpangghi. Akadhi terro onèngnga

Ghâmbhâr kabhâr lèbat internet

Asal ghâmbhâr <https://www.google.co.id>

kabâdqâ'ân è lowar naghârâ. Pasèra'a bisaos bisa ngaghâli, manabi mokka' *situs jaringan internet*. Bhâr -kabhâr sè ta' bisa èyoladhi kalabân mata, kalabân mokka' internet, bhâr-kabhâr samangkèn jhujhuk bisa èkaonèngè. Pramèla dâri ghâpanèka, internet ta' bisa èpapegghâ' jaringannèpon, amarghâ sè bisa manyebbhâr kabhâr ghumantong dâ' *satelit internasional* ghâpanèka.

Salaèn ghâpanèka, internet ghâdhuwân panghibât sè korang saè (*négative*) kong-langkong mongghu ngangođâdhân, èyantarana panghibhât kasebbhut, bâđâna kennengngan (*situs-situs pornografi*) sè bisa marosak dâ' ka pèkkèran. Sè sapanèka parlona ngastètè mongghu dâ' kana' ngangođâdhân, ajjhâ' kantos sala angghuy. Mèlana manabi mokka' kennengngan (*situs*) neng internet, kodhuna pèlè ñhimèn, jhâ' sampè' mokka' kennengngan sè ra-kèra marosak dâ' abâ'na.

Salaèn dâri panghibât sè saè (*positif*) èngghi ka'đinto, manossa èpagħâmpang ka'angghuy nyarè bhâr-kabhâr sè èyanggħep malarat, èyantarana kabhâr bhâb kasèhadhân, pendidlighâ, bhuđhâjâ, tor politik bisa èsarè kalabân ghâmpang ghumantong kasokannèpon.

Struktur teks	Okarana
---------------	---------

Definisi umum	Internet aropa'aghi sala sèttong dâri cara pakabhârân (<i>teknologi informatika</i>) sè ghâdhuwân langkong saè tor ghenna' dâri <i>informatika</i> sè laèn, aponapa mè' sapanèka ? <i>Internet</i> bisa èsarè neng è ponapa sè samangkèn èsambhât <i>situs jaringan internasional</i>, pasèra'a bisaos manabi mokka' <i>situs jaringan internasional</i>, sadhâjâna èssèna alam bisa èpanegħhi.
Deskripsi bâgiyâñ	Pasèra'a bisaos bisa ngaghâli, manabi mokka' <i>situs jaringan internet</i>. Bhâr –kabhâr sè ta' bisa èyoladhi kalabân mata, kalabân mokka' <i>internet</i>, bhâr-kabhâr samangkèn jhujhuk bisa èkaonèngè. Pramèla dâri ghâpanèka, <i>internet ta' bisa èpapegħha' jaringannèpon, amargħâ sè bisa nyebbhâr kabħâr għumantong dâ' satelit internasional</i> ghâpanèka.
Deskripsi manfa'at	Salaen dâri pangħibbât sè saè (<i>positif</i>) èngħi ka'dinto, manossa èpagħampang ka'angghuy nyarè bhâr-kabhâr sè èyanggħep malarat, èyantarana kabħâr bhâb kasēhadħâ, pendidighâ, bhuḍħajja, tor politik bisa èsarè kalabân ghâmpang għumantong kasokannèpon.

Pakon 2.1

Jhârbâ'āgħi struktur èpon teks laporan hasil observasi kalabân jhârna'!

Pakon 2.2

Èyatorè maos ghâncaran è bâbâ panèka pas tantowagħi' okara sè tamaso' dâ' struktur/ sosonanèpon ghâncaran è attas !

La'as èngħi panèka tamennan aropa għi-bighiyan sè bisa èdħħâr. Sa'amponna ètana', berrâs è sambhât nasè'. Nasè' èngħi panèka kakanan pokó' ka'angħħuy orèng sè bâdâ è dhunnya.

Mènorot *United Nation Food and Agricultural Organization (FAO)*, è Cina, kabhutowan **nasè' rata**- rata 889 kalori sabbhân arè bhân-sabbhânnna orèng. Sabhâligghâ jhughân, è Amerika rata-rata għun 82 kalori sabbhân arè bhân-**sabbhâñ** orèng. Nasè' panèka kakanan sè aghândhu' karbonhidrat 90 persen kalori tor aghândhu' 13 persen kalori dâri protein. Dhâddhi, berrâs panèka kakanan pokô' orèng sadhunnya.

Struktur	Okarana
Definisi umum	.....
Deskripsi bâgiyâñ	.....
Deskripsi manfaat	.....

Pakon 2.3

Ngèrèng nyarè teks laporan hasil observasi laènna è koran, majalah otabâ internet sè tèmana teknologi , terrossagħi tantowagħi strukturrèpon, rembhâk sakanca'an !

Indikator

- 3.1.3 Mengidentifikasi kebahasaan teks laporan hasil observasi

3. Lalampa'an

Èlalampa'an panèka, ajhârbâ'âghiyâ unsur kebahasaan sè segħġut ċeħħuna' aghi dâlem teks laporan hasel observasi, ċeyantarana : macemma ter-ater, panoteng "a", "è" sareng oca' sambhungan.

Cem-macemma ter-ater :

1. è,a,ta,ma,ka,sa,pa,koma,kapè,pè.
2. An, any, am,ang.(kaangħħuy madâddhi oca' tandhuk)

- Pan, pam, pang. (kaangghuy nodhuwâghi nyamana bhârâng)

Macemma conto dâri pantha'an è attas!

1. Ca'-oca' sè ollè ter-ater " è " mongghu dâ' oca' ghâbây sè ta' alèsan.

Conto :

- a. Èyabâs = parappa'na ngabâs
- b. Èyocol = parappa'na ngocol
- c. Èpokol = parappa'na mokol

2. Artèna ter-ater "a" akadhi ca'-oca' èbâbâ panèka :

- a. Asongot = bâdâ songoddhâ
- b. Aodheng = ngangghuy oðheng
- c. Atellor = bhuru marè atellor / makalowar tellor
- d. Atanè = ngalakonè pangghâbâyân tanè
- e. Asèbâ' = pas aobâ dhâddhi sèbâ'ân / lakan kabâdâ'ânnâ asal abhujut sèbâ'ân
- f. Arèbâ = aenneng è rèbâ'ân

3. Ca'-oca' sè ollè ter-ater "ta" akadhi è bâbâ panèka :

- a. Takèbâ = èkèbâ kalabân ta' ètengnget
- b. Tamèra ghâllu = mèra lebbhi dâri masthèna

4. Ca'-oca' sè ollè ter-ater "ma" akadhi èbâbâ panèka :

- a. Marosak = asal beccè' pas dhâddhi rosak
- b. Marajâ = asal kénè' pas dhâddhi raja

5. Ca'-oca' sè ollè ter-ater "ka" akadhi èbâbâ panèka :

- a. Kaghângan = soro kaghâbây ghângan
- b. Kaodheng = soro angghuy mènangka oðheng
- c. Kabelli = pessè èghuna'aghi mellè /soro angghuy ka'angghuy mellè
- d. Kapèyarsa = ampon èpèyarsa
- e. Katello = nerrangngaghi jhâ' bânnya'na tello orèng

- f. Kasanga = sè kapèng sanga', ka'angghuy
nodhuwâghi bânnya'na sangang
orèng
- g. Kapèndhu = andi' teggghes sè kapèng djuwâ'
6. Ca'-oca' sè ollè ter-ater "sa" akadhi èbâbâ panèka :
- a. Saringghit = ajhina otabâ pèssèna sè pađâ bân
ajhina sèttong ringgit, kengèng
pèssè sarombânnna.
  - b. Saèbu = sèttong èbu
  - c. Salèngngèn = padâ bân lengngen (rajâna otabâ
lanjhângnga)
  - d. Sabengko = polong bengko
  - e. Sakanca = bhâreng ca-kanca
  - f. Samotor = sabuwâdhânnna sèttong motor
abhâreng sèttong motor.
  - g. Saparmèna = abiddhâ padâ bân orèng amèna
7. Ca'-oca' sè ollè ter-ater "pa"akadhi èbâbâ panèka :
- a. Papotè = paddhi potè
  - b. Panyalè = ampo otabâ segghut nyalè
  - c. Panolès = soro nolès
  - d. Pano'or = tokang to'or / soro no'or
  - e. Pamènta = bhârâng sè épènta otabâ
èyangghuy alamar orèng
  - f. Pangadâ' = sè dhâddhi / bâđâ è yađâ'
  - g. Patao = berri' tao /soro taowaghi
  - h. Pa' empa' = bânnya'na empa' mègghi' otabâ
soro bâghi dhâddhi empa'
8. Ca'-oca' sè ollè ter-ater "koma", "kamè", "kapè", è bâbâ panèka :
- a. Komalancang = cang-malancang
  - b. Kamèporon = ron-maporon, ngal-mabângal
  - c. Kapèdherreng = talèbat addhereng, (addhreng)

9. **Ca'-oca' sè ollè ter-ater** "pè", "pèr", otabâ "par" akadhi èbâbâ panèka :
- a. Pètotor = pa-ponapa sè ètotorraghi
  - b. Pèkoko = pa-ponapa sè andhâddhiyâghi koko
  - c. Pèotang = sè èotangngaghi
  - d. Parmèna = **sa'abiddhâ orèng mèna**
  - e. Parpottra = para pottra
  - f. Parapat = **bâgi empa'**
10. **Ca'-oca' sè ollè ter-ater** anuswara, macemma akadhi è bâbâ panèka :
- a. **"an" aobâ "na"**
Conto :
toghel = antogel = noghel (ngalakonè pa-apa kantos toghel)
Tamen = antamen = namen (ngalakonè kalakowân namen)
  - b. **"any" aobâ dhâddhi "nya"**
Conto:
Satè = anysatè = nyatè
Saèbu = anysaèbu = nyèbu
Sarè = anysarè = nyarè
  - c. **"am" aobâ dhâddhi "ma"**
Conto :
Pancèng = ampancèng = mancèng
Beḍḍhi = **ambedḍhi** = **medḍhi**
Pèngghir = ampèngghir = mèngghir
Pangko = ampangko = mangko
Pagħar = ampaghār = magħar
  - d. **"ang" aobâ dhâddhi "nga"**
Conto :
Oca' = **angoca'** = **ngoca'**
Kala = angkala = ngala
Abḍhi = angabḍhi = ngabḍhi

11. Ca'-oca' sè ollè ter-ater : pan, pam, pang, akadhi èbâbâ
panèka :

Panjhai' sè è angghuy ajhai'
Pambajar sè ` e kaghabây majâr
Panglèpor sè andhâddhiyâghi lèpor.

Jhâjhârbâ'ân panotèng "a" sareng "è"

Carana nolès panotèng "a" sareng panotèng "è" manabi ngaðhebbhi oca' asal sèkeccap pongkasanna abukka', asowara /a/, /è/, otabâ /i/. Oca' asalla sè keccap pongkasanna abukka' asowara /a/, /è/, bân /i/ manabi kèngèng panotèng /a/ otaba /è/ tor akor sareng keccap pongkasanna ta' mabi tanđhâ bisat. Panotèng /è/ manabi èyangghuyaghi dâ' keccap sè pongkasanna abukka', asowara alos /a/, /i/, bân /u/, panotèng /è/ ghâpanèka lajhu aobâ dhâddhi /i/.

Aghuna'aghi oca' sambhungan.

Oca' sambhungan èngghi panèka oca' sè èghâbây ra-okara otabâ ca'-oca'. Tarkađâng kennengnganna bâđâ neng mamolanna okara, otabâ neng è tengnga'ânnâ okara.

Conto :

- Basir pèrak, sabâb èberri' kalambhi bân sarong.
- Saellana sapèna paju, bhuru tao mellè kalambhi.

Macemma oca' sambhungan, akadhi : ban, bi', molana, nangèng, sanajjân, sopajâ, kongsè sareng sabellunna.

Pakon 3.1

Èyatorè ca'-oca' sè èkorong dâlem okara panèka pasangè ter-ater sè sorop kalabân ma'nana okara, akadhi conto !

Conto : Nom Supra (tèđung) è tanèyan samalem bhentèng.
Nom Supra tatèđung ètanèyan samalem bhentèng.

1. Ajâmma (tellor) è bâbâna langghâr.
2. Tang buku (noro') ka tang kanca.
3. Wendi (rosak) sapèđâna Fiyan.
4. Pêssè jârèya (belli) buku pangajhârân.
5. Tèmon rèya parsasat (lengngen) lanjhângnga.
6. Alé'na malolo (tèđung) è ranjang.

7. (lancang) kaulâ mator ðâ' ajunan, sala lopot nyo'ona sapora.
8. Bâburughân jârèya (totor) beccè', mèlana èdingngaghi pateppa'.
9. Sakabbhinna (ajhâr) mon 'eyajhâri ongghu-ongghu mosthè tao.
10. Sabbhân arè koðhu alako (beccè').

Pakon 3.2

Èyatorè abâdhi ca'-oca' sè ollè ter-ater è bâbâ panèka bâng-sèbângnga dumègghi bhân-sabbhân nomer !

1. è - a - ta	6. Am
2. ma-ka	7. Ang
3. sa - pa - pè	8. Pan
4. an	9. Pam
5. any	10. Pang

Pakon 3.3

Èyatorè pasamporna ca'-oca' sè èkorongè neng okara è bâbâ panèka, akadhi conto !

Conto : Sèngko' (mellè) kaèn samèter bhâi.
Sèngko' mellèya kaèn samèter bhâi.

1. Pakarangan bânnya' (ètombu) rebbhâ motta.
2. Dhâmarra orèm, mèlana parlo (ètambâ) mènnya' eggâs.
3. Ajhelling ðâri panolanganna kana' rèya cora' ghi' (raja) polè.
4. Anom kasokan (aobâ) sanggherrâ lèncak.
5. Sapa sè bângal (ongghâ)ghentèng sè bhucor rèya ?
6. Kerrabbhân sè mennang nomer sèttong rowa, molèna (tabbhu) sronèn.
7. Compo'na cè soremma, polana ta' toman (èmolè') .
8. Rama kasokan (tambâ) kamar mandi è buðiyân.
9. Mon dhika ka pasara, bulâ (ollè) leppet.
10. Anik (noto) berrâs è ðâpor.

Pakon 3.4

Èyatorè abhâdhi okara kalabân aghuna'aghi ca'-oca' sambhung, è bâbâ panèka !

1. Nangèng	6. Kongsè
2. Sanajjân	7. Pas
3. Molana	8. So
4. Samarena	9. Sabellunna
5. Bi'	10. Bân

Pakon 3.5

Èyatorè nyarè ca'-oca' sè aghândhu' ter-ater, panotèng "a", "è" sareng oca' sambhungan neng ghâncaran sè abhul-ombhul Internet ! Rembhâk sakanca'an !

Indikator

- 3.1.4 Mengidentifikasi isi teks laporan hasil observasi

4. Lalampa'an

Ka'angghuy ngaonèngè èssèna teks laporan hasil observasi, bisa aghuna'aghi pètanya-pètanya akadhi : ponapa, pasèra, èka'dimma, bilaèpon, aponapa, kadhiponapa (5 W + 1 H).

Jâwâbhân –jâwâbhân dâri pètanya è attas pasèttong, panèka ampon dhâddhi èssè dâri laporan hasil observasi. Akadhi conto :

Oca' pètanya	Jâwâbhân-jâwâbhân dâri pètanya
Ponapa	Bhâr- kabhâr neng internet
Pasèra	Pasèra'a bisaos
Èka'dimma	Situs jaringan internet
Bilâèpon	Samangkèn
Aponapa	Internet nyebbhâr bhâr- kabhâr ghumantong dâ' satelit Internasional .
Kadhiponapa	Mokka' situs jaringan internasional sadhäjâna èssèna alam bisa èpangghi.

Pakon 4.1

Èyatorè maos ghâncaran è bâbâ panèka, terrossaghi tantowaghi èssèna teks laporan observasi kasebbhut !

Berrâs èngghi panèka tamènnan aropa ghi-bighiyân sè bisa èdjhâ'âr. Sa'amponna ètana', berrâs è sambhât nasè'. Nasè' èngghi panèka kakanan pokô' kaangghuy saparo orèng sè bâdâ è dhunnya. Menorot *United Nation Food and Agricultural Organization (FAO)*, è Cina, kabhutowân nasè'rata- rata 889 kalori sabbhân arè bhân-sabbhânnna orèng. Sabhâlikghâ jhughân, è Amerika rata-rata 82 kalori sabbhân arè bhân-sabbhân orèng. Nasè' panèka kakanan sè aghândhu' karbonhidrat 90 persen kalori tor aghândhu' 13 persen kalori dâri protein. Dâddhi , berras panèka kakanan pokô' orèng sadhunnya.

Pakon 4.2

Èyatorè ca'-oca' èbâbâ panèka parèngè panotèng "a", akadhi conto!

Conto : Jhâ' bânger + a = jhâ' bângera bânnè jhâ' bângerra.
Jhâ' alek + a = jhâ' aleka bânnè jhâ' alekka.

1. Jhâ' accem
2. Jhâ' lekkas
3. Jhâ' langgeng
4. Jhâ' kolek
5. Jhâ' ghellem
6. Jhâ' ngater
7. Jhâ' rèngkes
8. Jhâ' bârâs
9. Jhâ' manès
10. Jhâ' malem

Indikator

4.1 Membuat kerangka teks laporan hasil observasi

5. Lalampa'an

Għambhār bākto panalèktèghān

Asal ghāmbhār <https://www.google.co.id>

Teks laporan hasèl observasi arop a jħajjhārbā'ān dàri hasèl panalèktèghān mongħu dā' obyek sè sèpatdhā umum, akadhi : kēbhān, men-tamennan, kennengħġan otabā kadhāddhiyan alam. Manabi aropa laporan hasèl panalèktèghān , sè parlo ētalèktèghi ċengħi panèka

kabāq dā' sabellunna sareng salastarèna panalèktèghān. Dālem nyoson teks laporan kodhu dàri kadhāddhiyan-kadhāddhiyan sè ampon ētalèktèghi, terrossagħi jħarbā'āghi kalabān jħarnej' torbirjhi'. Dħin nġeng syarat-syarat teks hasil observasi sè leres, akadhi ġie bābā panèka :

1. Obyek sè ētalèktèghi kodhu matapencot
2. **Asèpat obyektif ta' dā-mabādā**
3. Sosonanna akor sareng pandhuman
4. Hasella bisa ċekapartajā
5. **Laporanna aghuna'āghi bhāsa sè leres** tor akor sareng ċejħān 2011.

Bādha' cara sè ghāmpang dālem nyoson kerangka teks laporan hasèl observasi , ċengħi panèka, kalabān alampa'āghi pèt tħalli (wawancara) dā orèng sè onnèg dā' parkara sè emaksod, bisa jhughān dā' rēng seppona, otabā tarġietta. Nangħeng sabellunna alampa'āghi pèt tħalli (wawancara) , sampèyan kodhu abādji otabā nyoson pèt tħalli-pèt tħalli akadhi conto :

1. **Ponapa artèna dàri ċebi ?**
2. Pasera sè ngaghunge ċebi?

3. Èbin ponapa'an sè èpèyara / èyobu ?
4. Jhârbâ'âghi èbin sè èyobu ?
5. Jhârbâ'âghi carana ngobu ?
6. Ghunana èbin èyobu otabâ èpèyara dâ' sè ngobu ?

Sa'amponna ngalampa'aghi pètanya (wawancara) , sampèyan pas nerrossaghi ngobâ hasèl wawancara otabâ sadhâjâ jâwâbhân kasebbhut padhâddhi laporan hasèl observasi.

Pakon 5.1

Èyatorè lampâ'aghi pètanya (wawancara) dâ' kanca sabangkuna bhâb parkara arloji, laptop, otabâ HP (pèlè sala sèttong), sabellunèpon pasanat dhimèn pètanya- pètanyana, akadhi conto è attas !

Pakon 5.2

Èyatorè talèktèghi kembhâng sè bâdâ è sakola'an, rembhâk sareng ghâlimpo'na , bâng-sèbângnga ghalimpo'5 na'-kana'!

Laporan hasèl observasi

Obyek sè ètalèktèghi	: bhâng-kembhâng è sakola'an.
Tojjhuwân	: ka'angghuy ngaonèngè bhâgonna, sèpaddhâ, macemma, tor ghunana.

Hasèl panalèktèghân :

- a. Kennengngan tombuna kembhâng
  - (1).....
  - (2).....
  - (3).....
- b. Macemma kembhâng
  - (1) Mènorot dâunna
    - (a) .....
    - (b) .....
    - (c) .....

(2) Mènorot bhângon bân okoranna
(a) .....

(b) .....

(c) .....

(3) Mènorot bâdâ bhuntenna ñurina
(a) .....

(b) .....

(c) .....

(4) Mènorot carana namen
(a) .....

(b) .....

(c) .....

(5) Mènorot bârna bân bâuna
(a) .....

(b) .....

(c) .....

c. Ghunana tamennan kembhâng
(1) .....

(2) .....

(3) .....

d. Pokeddhanna

.....
.....
.....

Indikator

4.2 Mengembangkan kerangka dan menyusun laporan hasil observasi

6. Lalampa'an

Pètanya (wawancara) neng **lalampa'an** 5, ngèrèng areng-sareng ajâwâb.

Pètanya	Jâwâbânnna
Ponapa artè dâri èbhin ?	Kèbân sè ènyoba sareng manossa sè èpalar manfa'adhâ.
Pasèra sè ngaghugi èbin ?	Nom Supra
Èbhin pona'an sè è nyobu ?	Sapè, èmbi', ajâm, ènthok.
Jhârbâ'âghi èbin sè ènyobu ?	Ajâm
Jhârbâ'âghi carana ngobu ?	È berri' pakan sa'ârè ɖukalè.
Ghunana èbin sè ènyobu dâ' ka sè ngobu ?	Bisa è palar dhâghingnga, tellorra bisa jhughân è jhuwâl kaanghuy nambâ panghaselan dâ' sè ngobu.

Sadhâjâ jâwâbân è attas pasèttong padhâddhi ghâncaran, manabi korang sorop antara okara sèttong dâ' okara sèttongnga bisa aghuna'aghi oca' sambhung, sopajâ dhâddhi ghâncaran sè lerres tor aghândhu' ma'na. Akadhi :

" Èbin èngghi panèka kèbân sè èyobu manossa sè èpalar manfaaddhâ. Sè tamaso' èbin, ajâm, ènthok, embi' sarereng sapè. Akadhi nom Supra sè pangorèbhânnna dâri ngobu ajâm, bhârâghâddhâ ta' patè bânnya', cokop aparèng pakan ɖukalè sa'arè, ghu-lagghu sareng ashâr mabâ. Dhining manfaaddhâ dâ' nom Supra ngobu ajâm panèka salaènna èpalar tellorra, manabi ajâm sè èyobu ampon rajâ tor leppo ,éjhuwâl èbhâlin dâ' bhârâng sè èkasokanè, tar kadhâng jhughân èsambelli kaanghuy jhuko' na dhibi'."

Sapanèka contona okara-okara sè èpasèttong dâri jâwâbhân pètanya mongghu *kerangka laporan* panalèktèghân sè è yoba dhâddhi teks laporan hasèl observasi.

Pakon 6.1

Hasèl tanya-jâwâb (wawancara) è pakon 5.1 obâ dâ' ghâncaran, pas pasangè bhu-ombhul sè cocok !

Pakon 6.2

Hasil talèktèghân èpakon 5.2, obâ padâddhi ghâncaran serrat mabi èjhâ'ân sè lerres, pas pasangè bhul-ombhul sè cocok !

Indikator

4.3 Mengomentari karya temannya

7. Lalampa'an

Sa'amponna lastarè nyoson teks hasèl panalèktèghân, samangken bhâb aparèng sangghemman. Sangghemman panèka bisa aropa sangghemman sè saè otabâ pojhiyân manabi hasèl laporan panalèktèghanna lerres mènorot sosongan sè ampon è tantowaghi. Nangèng bisa jhughân aropa sangghemmannaa korang saè otabâ panyalè mènangka laporan panalèktèghanna korang **jhârna, birjhi'ânnâ korang jhângkep tor sosonanna korang lerres mènorot katantowan.** È dâlem nyangghemmè sè aropa panyalè ta' kengèng ngangghuy okara-okara sè sèpaddhâ maèlang pangaterro **ka'angghuy nyerrat abhâdhi panalèktèghân.** Langkong saè manabi aparèng pangaonèngan sopajâ hasèlla kancana lerres mènorot katantowan.

Pakon 7.1

Èyatorè hasèl dâri pakon 6.2 satang porop sareng kancana ka'angghuy aparèng sangghemman!

Ngèmodhi Carakan Madhurâ

Aksara Reka'an sareng pasanganna.

Neng kellas VIII, pangajhârân carakan Madhurâ ampon èjhârbâ'âghi :

- Pa-cerrèk sareng Nga-lellet
- **Oca' sè èrèngkès**
- Aksara Rajâ, sareng
- Aksara swara

Neng kellas IX pangajhârân 1, bhâdhi è jhârbâ'âghiya " Aksara Rèkaan " sareng pasanganna Aksara Rèkaan, èngghi panèka aksara sè aghândhu' monyè : ghâ, dzâ, fa, ha sareng za .Ca'-oca' sè amonyè panèka ca'-oca' serrebbhân dâri bhâsa Arab. Bujud tor macemma Aksara Rèkaan, akadhi:

Gha = pasanganna =

Dza = pasanganna =

Fa = pasanganna =

Ha = pasanganna =

Za = pasanganna =

Contona oca' sè aghândhu' aksara rèka'an :

Ghâib =

Nadzâr =

Fakèr =

Halal =

Zamzam =

Conto okara sè aghândhu' pasanganna aksara rèka'an :

Asalat ghâib =

Adzân è langghâr =

Pajhât fakèr =

Tedđhâ'ân halal =

Enoman haram =

Aëng zamzam =

Pakon 1

Èyatorè ra-okara latèn èbâbâ panèka salèn dâ' èjhâ'ân carakan Madhurâ !

1. Anomma sè sèdhâ èsaladhi ghâib.

2. Ustadzâna molang dzikir.
  3. Marè èbâlâi pas faham sè èbâca.
  4. **Halal ban haram jhâ' papolong.**
  5. Hajjhi Lawi adhu'um aèng zamzam.
  6. Zamrut rèya tamaso' mamatan.

Pakon 2

Ęyatorè ra-okara carakan madhura è bâbâ panèka salèn ka èjhâ'ân latèn Madhurâ!

1. ॥ မြတ်ဆုံးနှင့် အရာသာမဏေတို့ ပါ၍
2. ॥ ဖျော်ဟို ဘက္ကား၊ ရှားရှား
3. ॥ အေသု စာတော်ဟို၏ အနိုင်ရှု လိုက်ချွဲ
4. ॥ အေသု မိမာမာမာနှင့် ပြုရတယ်
5. ॥ မေသနတို့၏ ရှုရှု ဘက်ဟူတယ်
6. ॥ လျှော်ဟို ဘက်သုတေသန အေသု

Latèyan 1

Pèlè sala sèttong jâwâbân sè palèng lerus !

1. Teks sè **èssèna jhâjhârbâ'ân dâri hasèl panalèktèghân**, èsambhât :
  - a. Tekst laporan hasèl observasi
  - b. Tekst deskripsi
  - c. Tekst eksposisi
  - d. Tekst ekplanansi
2. **Ponapa'an biyâsana sè ètalèktèghi ka'angghuy abâdhi teks** laporan hasèl observasi :
  - a. Kèbân sareng tombuwân
  - b. Kennengan sareng kadâddhiyân alam
  - c. Hasèl panalèktèghân
  - d. Jâbwân a,b,c, lerus.
3. **Teks laporan hasèl panalèktghân sè parlo èjhârbâ'âghi :**
  - a. Sabellunna panalèktèghân
  - b. Salastarèna panalèktèghân
  - c. Sabellunna sareng salastarèna panalèktèghân
  - d. **Prappa'na panalèktèghân**
4. **Sè tamaso' dâ' struktur** teks laporan hasèl observasi :
  - a. Definisi èssè, deskripsi umum, deskripsi bâgiyân
  - b. Definisi umum, deskripsi bâgiyân, deskripsi manfaat
  - c. Deskripsi bâgiyân, definisi umum, deskripsi manfaat
  - d. **Salam pamokka', èssè, salam panotop**
5. Struktur teks laporan observasi sè aëssè manfaat otabâ **ghuna dâri panalèktèghân, èngghi panèka :**
  - a. Definisi umum
  - b. Deskripsi bâgiyân
  - c. Deskripsi manfaat
  - d. **Pamokka'**
6. **" Ajâmma (ocol) bân alè'. Ter-ater sè sorop sareng okara , èngghi panèka :**
  - a. A + ocol
  - b. È + ocol
  - c. Ta + ocol
  - d. Ma + ocol

7. Anom (mellè) kabellâ **sadrika'an** è Toko Senneng. Panotèng sè sorop sareng okara, èngghi panèka :
  - a. Mellè + a
  - b. Mellè + è
  - c. A+ mellè
  - d. È + mellè
8. Definisi umum aropa :
  - a. **Jhâjhârbâ'ân obyek talèktèghân**
  - b. **Birjhi'ânnna obyek è bâkto talèktèghân**
  - c. **Manfaat ñâri obyek talèktèghân**
  - d. **Aropa carèta ñâri orèng sè onèng**
9. “**Panggribât sè positif èngghi ka'dinto, manossa**
 èpaghâmpang kaangghuy nyarè bhâr-kabhâr sè èyangghep malarat, èyantarana kabhâr bhâb kasèhadhân, pendidighân, **bhuñhâjâ, tor politik bisa èyaksès kalabân saè ghumantong kasokanna èpon.**”
 Okara è attas **tamaso' ñâ'** :
  - a. Definisi umum
  - b. Deskripsi bâgiyân
  - c. Deskripsi umum
  - d. Deskripsi manfaat
10. Ka'angghuy ngaonèngè èssèna teks laporan hasèl observasi , **bisa aghuna'aghi** :
  - a. **Petanya ponapa, aponapa, pasèra, èka'ñimma, bilâèpon, kadhiponapa.**
  - b. **Pètanya ponapa, saponapa, bilâèpon, èka'ñimma, pasèra, kadhiponapa.**
  - c. **Pètanya saponapa, pasèra, bilâèpon, kadhiponapa.**
  - d. **Pètanya pasèra, èka'ñimma, saponapa, aponapa.**
11. **Bâñdâ saponapa aksara rèkaan carakan madhurâ :**
  - a. 3
  - b. 4
  - c. 5
  - d. 6

12. Oca' asal "kala" manabi kèngèng ter-ater ang, daddhi :
- Ngala
  - Ngangala
  - Kala
  - La-ngala
13. Cara sè palèng ghâmpang manabi nyoson teks laporan hasèl observasi, èngghi panèka :
- Lad-**ngoladhi** ɖhimin
  - Lè-melle ɖhimin
  - Pyarsaghi** ɖhimin
  - Alampa'aghi tanya-jâwâb (wawancara) ɖhimin.
14. Aksara rèka'an ka'angghuy nyerrat :
- Ca'-oca'** serrebhân ɖâri Jhâbâ
  - Ca'-oca'** serrebhân ɖâri Malayu
  - Ca'-oca'** serrebhân ɖâri bhâsa Arab
  - Ca'-oca'** serrebhân ɖâri bhâsa daèra

15. Horop tamaso' ɖâ' aksara :

- Aksara ghâjâng
- Aksara rajâ
- Aksara rèkaan
- Aksara sowara

Jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres!

- Ponapa sè èmaksod teks laporan hasèl observasi ?
- Ponapa'an obyek sè bisa ètalèktèghi** ka'angghuy abhâdhi teks laporan hasèl observasi ?
- Ponapa kaontonganna teknologi** mongghu ɖâ' manossa ?
- Sebbhuttaghi struktur teks laporan hasèl observasi ?
- Sebbhuttaghi syarat-syarat teks laporan hasèl observasi ?

Pangajhârân 2

Tema : Kesenian

Kompetensi Dasar

- 3.2 Memahami struktur teks, unsur kebahasaan, dan pesan moral dari teks drama tradisional (*wayang / topèng dhâlâng / kethoprak / ludruk*).
- 4.2 Melakukan kegiatan bermain peran drama tradisional (*wayang/ topèng dhâlâng/ kethoprak/ ludruk*).

Indikator

- 3.2.1 Mengidentifikasi macam drama tradisional.
- 3.2.2 Mengidentifikasi struktur teks drama ludruk
- 3.2.3 Mengidentifikasi ciri-ciri kebahasaan dalam teks drama ludruk
- 3.2.4 Mengidentifikasi pesan moral teks drama ludruk.
- 4.2.1 Menulis skenario drama ludruk
- 4.2.2 Bermain peran drama ludruk
- 4.2.3 Menanggapi permainan drama ludruk

Bâburughân beccè'
*Bhâghus beccè'na manossa katèngal
dâri tèngka/ ghuli ennengnga sareng
pètotorra*

Indikator

3.2.1 Mengidentifikasi macam drama tradisional.

Pamentasan Ludruk
Asal ghâmbhâr <http://www.kompasiana.com>

1. Lalampa'an

Neng è rè-sa'arèna ponapa sampèyan ampon mèreng oca' "teater" otabâ "drama"? ponapa artèna "teater" sareng "drama" ghâpanèka? Oca' "teater" panèka asal dâri bhâsa Yunani "theatrom" andi' artè kennengngan otabâ bengko sè èkennengngè bâdâna tatèngghun. Dhinèng drama asal dâri oca' "draomai". Oca' ghâpanèka andi' artè tengkana manossa.

Artè panèka lajhu èyakorraghi sareng kabâdâ'ân è pangghung èngghi panèka mènangka "karya sastra sè ètolès tor nyarèta'aghi bhâb kadhâddhiyân rè-sa'arèna pas èyobâ èpadhâddhi tatèngghun sè èmaènnaghi è attas pangghung; carèta sè ètolès ghella' ècatorraghi moso sè amaèn, orèng sè prappa'na acator è attas pangghung sareng ghuli enneng sè sakadhâng loco akor sareng naskah carèta sè èkalako, mala ètoro'è musik, bâdâ jhughâ sè ètoro'è tari, kèjhung /nyanyèyan. Mèla bânnya' orèng paðâ lèbur nèngghu tatèngghun ghâpanèka. Bâdâ jhughâ sè aparèng artè Oca' "drama" èngghi panèka, sadhâjâ tatèngghun aropa carèta sè bâdâ è attas pangghung ka'angghuy ètèngghu orèng bânnya'.

Kabâdâ'ân "teater" otabâ "drama" neng è Indonesia ampon bâdâ kabid jhâman Hindu sè èghuna'aghi bâkto "upacara keagamaan" (Teater Tradisional di Indonesia; Kasim Achmad; 2006). Sa'amponna panèka masyarakat mabâdâ tatèngghun sè bânnèyan, bânnè "upacara keagamaan". Kabâdâ'ân panèka èyakorraghi sareng pangaterrona tor adhât otabâ bhudhâjâna bâng-sèbâng. Mèla kabâdâ'ân drama panèka kong-langkong neng è jhâbâ acem-macem bârnana. Bâdâ sè aropa Bâjâng kolè', Bâjâng orèng, ludruk , lenong, kethoprak, tunil, topèng dhâlâng sareng salaënnna. Sè sapanèka èsambhât drama tradisional. Tatengngerra drama tradisional panèka, bhân-sabbhân mabâdâ tatèngghun ta'aghuna'aghi naskah cator (naskah dialog). Bingkèngan tatèngghun panèka bâdâ sè aghuna'aghi naskah cator (sadhâjâ catorra sè amaën drama ampon katolès) sè sapanèka èsambhât "drama modern".

Neng è masyarakat Madhurâ, drama tradisional sè bânnya' èkalèburi èyantarana Tunil, kathopra' sareng Ludruk otabâ ludruk sandur.

Drama tradisional sè bâdâ è Indonesia èngghi panèka :

1. Wayang / bâjâng (asal dâri Polo Jhâbâ)

Wayang panèka ampon bâdâ kabid jhâman "Prasejarah" korang langkong 1500 sabellun Masèhi sè èbâkto ghâpanèka masyarakat parcajâ dâ' roh nènèk moyang (animisme). Oca' "Wayang" sè asalla dâri bhâsa Jhâbâ "ayang-ayang" sè aghandhu' artè pada sareng oca' bhâsa Indonesia "bayangan"/ jâng-bâjângan oca' Madhurâna. lajhu è buđina èparèngè obhur/ dhâmar sopaja Jâng-bâjângan ghâpanèka sè bisa ètèngghu moso orèng sè nèngghu dâri adâ'na lajâr. Ka'angghuy dhâddhi jâng-bâjângan, sabellunna èbhâdhiyaghi rèng-orèngan sè èkaghâbây dâri kolè'na kèbân (kolè'na sapè, kerbhuy), sa'amponna panèka èsabâ' èpasemma' sareng kajâr, lajhu èbuđina èparèngè obhur/ dhâmar sopaja tèra'na nèra'è rèng-orèngan ghâpanèka. Mèla sapanèka orèng sè nèngghu namong nèngghu jâng-bajângan lèbât lajâr, sè èkamaèn orèng sè dhâddhi dhâlâng è buđina lajâr. Bâjâng panèka bâdâ telo' macem èngghi panèka:

- a. wayang kulit = bâjâng kolè' (bâjâng sè èkaghâbây dâri kolè').

- b. Wayang wong= Bâjâng orèng (sè dhâddhi bâjâng èngghi panèka orèng)
  - c. Wayang golek = bâjâng kaju (èkaghâbây dâri kaju, asal Jhâbâ Bârâ’)
2. Lenong (asal dâri Betawi)

Lènong ka'dinto kabilâng sala sèttongnga teater otabâ sandiwaro kona sè èka'andi' sareng rakyat Betawi. Sandiwaro ka'dinto èmainnaghi ngangghuy oca' Betawi, otabâ bhâsa Indonesia dialek Jakarta. È bâkto èmainnaghi, teater ka'into jhughân èsarengngè musik khas Betawi sè anyama gambang kromong, dhinèng pakakas musigghâ è antara ghâmbhâng, kromong, egghung, gendhâng, kempor, solèng, bân kecrekan, jhughân pakakas musik Tionghoa akantha tehyan, kongahyang, tor sukong. Carètana Lènong biyâsana aghanâdu' naséhat otabâ bâburughân beccè' monghu dâ' sè nèngghu, èngghi ka'into atatolong dâ' orèng dumè', ngabâjhî'i sèpat dhârâka tor tama'.

Lènong panèka bâdâ telo' :

- a. Lènong Denes (lènong sè acarèta rato-rato sareng pangèran neng sèttong karajhâ'an). Lènong panèka samangkèn ampon tađâ' sè ngalampa'aghi.
- b. Lènong Prèman. (lènong sè acarèta kabâdâ'ânnra'yat dumè').
- c. Lènong Longser (asal dâri Sunda sè acarèta kabâdâ'ânnra'yat dumè').

Seni Longser panèka kantos samangkèn pagghun bâdâ alantaran tatèngghun panèka bisa èlampa'aghi ngakorraghi sareng kabâdâ'ânnèpon saè kennengngan, sareng salaènna, sanaos ta'aghuna'aghi panghung padâ kèngèng. Dhinèng sè nèngghu jhujhuk bâdâ di adâ'ânnra. Ka'angghuy mèyara tormertè kesenèyan panèka, carèta sareng salaènna jhughâ èyakorraghi sareng kabâdâ'ânnra jhâman.

3. Katopra' (asal dâri Jhâbâ Tengnga)

Katopra' " panèka mènangka teater ra'yat sè palèng èkalèburi ra'yat Jhâbâ Tengnga, kong-langkong è bhâbâ Yogyakarta. È jhâbâ Témor Katopra' panèka jhughâ bâdâ.

Seni Katopra' panèka bânnya' aghuna'aghi carèta dâri "sejarah", carèta "panji", carètana para rato, dhungngèng sareng salaènna sarta ètoro'è con-locon (lawak).

Pamentasan katopra'

Asal ghâmbhâr <http://yudasmoro.net>

Katopra' mènangka tatèngghun sè akor sareng bâbâtek tor adhât Jhâbâ, saè "struktur lakon, cator, kostum,dhândhânan, sareng musik tradisional.

"katoprak" panèka cè' ghumatèna bâkto aghuna'aghi bhâsa, kodhu saè tor lerres sorot sandherrâ bhâsa. Akor sareng bâdâna Bhâsa Jhâbâ sè èghuna'aghi èngghi panèka:

- Bhâsa Ngoko (bhâsa enjâ' iyâ)
- Bhâsa Kromo (bhâsa engghi enten)
- Bhâsa Kromo Inggil (bhâsa èngghi bhunten)

4. Ludruk (asal dâri jhâbâ Témor) Ludruk asal dâri Jombang Jhâbâ Témor kalabân abhâkta carèta (lakon) kaođi'ânnâ sè bâdâ è sakobhengnga masyarakat kalabân aghuna'aghi bhâsa "dialek" Jhâbâ Témor. Sa'amponna panèka nyebbhâr dâ' kennengngan laèn akadhi dâ' Karèsidènan Madiun, Kediri, kantos dâ' Jhâbâ Tengnga. Sadhâjâ sè amaèn èngghi orèng lakè'.

Pamentasan Ludruk
Asal ghâmbhâr <http://www.kompasiana.com>

Bâkto jhâman panjhâjhâ Jepang sala sèttong “tokoh **Ludruk**” sè asmana Ca’ Durasim ètangkep Jeppang amarghâ ngèjhung sè ètojjhuwâghi dâ’ Jeppang.

Monyèna këjhungnga sapanèka : “*Pagupon omahe doro melok Nipon tambah solo*” (sè artè’èpon “*pajhudun romana dhârâ, noro’ jeppang odi’na sangsara*”) dâri këjhung ghâpanèka Ca’ Durasim ètangkep tor èpenjara sè akhèrra salèrana sèdhâ neng è taon 1944.

Biyasaèpon sabellunna carèta Ludruk èkabidhi, èawwalè sareng tatèngghun: *Tari ngremo (tari kepahlawan)*, *samarèna tari èterrossaggi sareng “dagelan (lawakan)”*, *keng-bingkèng carètana*.

Neng è Madhurâ ta’ jhâu bheidhâ sareng ludruk sè bâdâ è Jhâbâ, namong tari ngrèmo tađâ’, èghântè’è sareng tatèngghun Tari Klonowan (samangkèn èpadhâddhi tari topèng gettak) otabâ tari ronding. Bâdâ jhughâ sè aparèng tatèngghun penca’ silat saè penca’ silat kembhâangan (penca’ silat bi’-dhibi’ân) otabâ penca’ silat qapu’an (penca’ silat duwâ’ orèng otabâ langkong sè patang campo). Bhâsa sè èghuna’aghi jhughâ bhâsa Madhurâ sè saè tor lerus akor sareng ondhâggha bhâsa Madhurâ.

5. Arja (asal dâri Bhâli)
Arja mènangka “teater” sè abhâkta carèta kabâdâ’ân sè bâdâ è sakobhengnga ra’yat Arja bânnya’ aghuna’aghi tari sareng nyanyèyan.

6. Kemidi Rudat (**asal dâri NTT**).
Tatèngghun panèka aropa drama sè èpacampo sareng tariyân tor nyanyèyan.
7. Kondobuleng (**asal dâri Makasar**).
8. Dulmuluk (**asal dâri Palembang**).
9. Randai (**asal dâri Minangkabau**).
10. Makyong (asal **dâri Riau**).
11. Mamanda (asal **dâri Banjarmasin**) sareng laènna.

Saèstona drama tradisional sè bâdâ è Indonesia ghi' bânnya'sè ta' kasebbhut, lantaran bâdâ aobâna jhâman jhugha bânnya' sè ampon mosnah.

Pakon 1

Éyatorè sampèyan **aghâlimpo'** sè bâng-sèbângnga **ghâlimpo'** bâdâ 5 orèng. Bâng-**sèbângnga** **ghâlimpo'** **lajhu** ngalakonè akor sareng parènta è bâbâ panèka :

- a. **Ponapa sè èmaksod sareng teater? Jhârbâ'âghi !**
- b. **Ponapa sè èmaksod sareng drama ? jhârbâ'âghi !**
- c. Sebbhuttaighi macemma drama tradisional sè **bâdâ** è Indonesia!
- d. Drama tradisional ponapa'an sè **bâdâ** è sakobhengnga sampèyan?

Pakon 2

Éyatorè sebbhuttaighi cem-**macemma** drama tradisional sè bâdâ è kabupatènna sampèyan!

Pakon 3

Éyatorè sebbhuttaighi nyama-**nyamana** teater sè èpabâdâ sakola'an neng è kabupatènna sampèyan!

Pakon 4

Sebbhuttaighi nyamana teater / drama sè **bâdâ** è sakola'anna sampèyan ! Manabi tađâ' ponapa parlo èpabâdâ? Kadhiponapa carana maddhek teater/ drama è sakola'an? Éyatorè karembhâk sakanca'an ghâlimpo'na bâng-sèbâng!

Indikator

3.2.2 Mengidentifikasi struktur teks ludruk

2. Lalampa'an

Jhâjhârbâ'ân neng è attas ampon bâdâ bhâb drama tradisional, èjhârbâ'âghi tatengngerra drama tradisional èngghi panèka ta' aghuna'aghi teks cator. Dhinèng drama modern aghuna'aghi teks cator. Sadhâjâ catorra orèng sè amaèn drama ampon èsađiyâ'âghi. Mèla ludruk tamaso' dâ' drama tradisional lantaran ta' aghuna'aghi tèk cator. Manabi bâdâ ludruk aghuna'aghi teks cator ("teks dialog") ghâpanèka nodhuwâghi jhâ' ampon ngakorraghi dâ' kabâdâ'ân jhâman. Bhâsa sè èghuna'aghi èngghi bhâsa rè-sa'arè. Manabi Ludruk jhâbâ aghuna'aghi bhâsa Jhâbâ, manabi Ludruk Madhurâ aghuna'aghi bhâsa Madhurâ. Sè sapanèka nodhuwâghi bâng-sèbângnga ghumatè dâ' bhâsana bâng-sèbâng karana aguna'aghi ondhâggâh bhâsa sè lerres tor saè.

Tatengngerra teks drama/ Ludruk modern :

- a. Sadhâjâ carèta sè ètolès **aropa** dñâ-kandhâ, saè catorra tokoh, sareng narator sadhâjâna cator ghâpanèka ampon èsađiyâ'âghi.
- b. Sadhâjâ teks cator (**teks dialog**) ta' aghuna'aghi tandhâ ("...") alantaran teks cator drama ghâpanèka namong nèrowè **oca'** (bukan kalimat langsung).
- c. Naskah drama èparèngè pètodhu mongghu dâ' sè dhâddhi tokoh dâlem carèta ghâpanèka. Pètodhu èsabâ' dâlem tandhâ korong (...) otabâ ètolès **klabân** cara bhângonna tolèsan ta' èpapađâ.

Cem-macemma Drama èdhengngang dâri carètana èngghi panèka :

- Tragedi : drama sè carètana mellassaghi
- Komedi : drama sè loco.
- Tragekomedi : drama sè mellassaghi tapè **bâdâ** locona.
- Opera : drama sè catorra ènyanyèyaghi tor ètoro'è musik.
- Melodrama : drama sè catorra èkoca'aghi kalabân

- Farce : drama sè akantha con-locon (lawak) **tapè ta'sadhâjâna aëssè** con-locon.
- Tablo : drama **sè ngotama'aghi ghulina bhâdhân, dhinèng sè amaèn ta'mabi acator, malolo aghuna'aghi ghuli** ennengnga bhâdhân.
- Sendratari : campona drama sareng seni tari.

Manabi ađhâsar pakakas è èghuna'aghi, jenis drama èngghi panèka :

- Drama Panggung : drama sè èkamaèn aktor è pangghung.
- Drama Radio : drama radio namong bisa èpèrengngaghi lèbat radio.
- Drama Televisi : Drama Televisi : **para' padâ'â** sareng drama panggung, namong bisa ètèngalè ghâmbârrâ, sabâb orèng sè amaèn ampon èrekam ngangghuy film pas èsèyarragli neng è televisi.
- Drama Film : **para' padâ'â sareng drama** panggung, namong orèng sè amaèn **ta' bisa ètèngalè, sabâb orèng sè** amaèn ampon èrekam ghâmbârrâ ngangghuy film pas èsèyarragli neng è lajâr.
- Drama Wayang : drama **sè ètoro'è tatèngghun bâjâng.**
- Drama Boneka : sadhâjâ sè amaèn drama aghuna'aghi boneka.

cem-macemma ɖhâ-kandhâ (dialog) sè bâdâ è dalem drama èngghi panèka :

Sadhâjâna **ɖhâ-kandhâ** èsambhât *dialog*. Manabi *dialog* bhuru bâdâ neng è bâgiyân awwâl, sè **ghunana ka'angghuy aparèng jhâjhârbâ'ân/ katerrangan bhâb pa-ponapa sè bhâkal écaréta'aghiyâ, ɖhâ-kandhâ** / pangandhikan panèka ènyamaè *prolog*. Manabi pangandhikan **hâpanèka bâdâ** neng è bâgiyân panotop otabâ è bâgiyân bingkeng, sè **ghunana mènangka ator**

panotop, otabâ aparèng pokeddhâ drama, pangandhikan ghellâ' ènyamaè *epilog*.

1. Prolog : mènangka sèttong kadhâddhiyân sè ngawwâlè sèttong tatèngghun drama. Saka**ḍhâng aëssè pamaosan** sadhâjâ sè amaèn drama ghâpanèka.
2. Dialog : **catorra orèng sè prappa'na amaèn drama. Mèlana bhâsa sè èghuna'aghi bhâsa sè ghâmpang èkangartè orèng sè nèngghu, ampon èpèlèyaghi ca'-oca' bhâghus tor lerres, kong-langkong èbâkto aghuna'aghi ondhâggâ bhâsa.**
3. Epilog : mènangka aëssè pongkasanna drama, biyasana aëssè pamaosan pokeddhâ carèta kantos orèng sè nèngghu ngartè dâ' jhâlânnâ carèta sè èmaksot.

Bâdâ jhughâ sè nyoson struktur drama akadhi è bâbâ panèka:

1. Judul.
bhul-ombhul panèka mènangka ghâmbhârân dâri sèttong carèta drama sè bhâdhi èkamaèn. Biyasana bhul-ombhul panèka sangajâ èkaghâbây kadhiponapa sopajâ orèng kapèncot terro onènga ponapa maksoddhâ, terro onènga kadhiponapa èssèna, ghâmpang èkaèmodhi.
2. Plot/alur.
mènangka ongrodhânnâ jhâlânnâ carèta sè ngandhâ'âghi kabâdâ'ân otabâ sèttong kadhâddhiyân kantos dâddhi lèbur bâkto ètèngghu orèng bânnya'.
Cem-macemma alur èngghi panèka :
  - a. Alur maju (alur linear)
Naskah sè nyarèta'aghi dâri kadhâddhiyan palèng awwâl kantos kadhâddhiyân sè dî-budî.
  - b. Alur Mundur (alur *flash back*)
Ongrodhânnâ carèta sè nyarèta'aghi kadhâddhiyânnâ carèta sè èmolaè dâri panotobbhâ carèta sè biyasana aëssè nasèbbhâ tokoh dî-budina, pas abhâlik nyarèta'aghi kadhâddhiyân sè mamolan otabâ sè kadhâddhiyân sè palèng ngadâ'
  - c. Alur Campuran
Carèta sè acampor antarana sè ajhâlân maju sareng sè ajhâlân nyorot otabâ carèta sè ajhâlân nyorot nyandher dâri kadhâddhiyan sè èyadâ' èpakabuđi, sè budî èpaka'adâ' tor sabhâligghâ.

3. Perwatakan.
bâtegghâ tokoh dâlem drama bisa katèngal èbâkto acator, ghuli ennengnga, sareng salaènna. Mèla bâtegghâ tokoh dâlem drama panèka bâdâ sè èsambhât *Tokoh protagonist, Tokoh antagonis, Tokoh tritagonis.*
Adhâsar jhâlânna carèta, bâdâ sè è sambhât ; Tokoh utama, Tokoh pembantu
4. Dialog.
Catorra orèng sè prappa'na amaèn drama. Mèlana bhâsa sè èghuna'aghi bhâsa sè ghâmpang èkangartè orèng sè nèngghu, ampon èpèlèyaghi ca'-oca' bhâghus tor lerres, kong-langkong èbâkto aghuna'aghi ondhâggâ bhâsa.
5. Anotasi/ kramagung/Setting.
Menangka **jhâjhârbâ'ân bhân-sabbhân** "adegan" setting panèka èsebbhut jhughâ asal kadhdhîyânnna sèttong carèta, saè sè aropa kennengangan, bâkto, sareng kabâdâ'ânnèpon.
6. Tema.
Mènangka pamangghi sè poket sè èghândhu' sèttong drama.
7. Amanat
Mènangka **pessen sè èghândhu' dâlem carèta sè bhâdi èpađâpa' dâ'** sadhâja orèng sè nèngghu.
8. Babak/ adegan
Bhân-sabbhân **carèta bâdâ** bhâbhâghânnna. Bhân - sabbhân bhâbhâghânnna aëssè bhâghiyân carèta sè manabi bhâghiyân carèta èpapolong bhâkal dhâddhi carèta sè buto. Bhâghiyân carèta panèka èsambhât "adegan".

Conto teks cator neng drama otabâ ludruk modern :

Nom Suryo	: sèngko' ngèđing kabhâr Nahrawi maso' roma sakè'. Bârâmma kabhârrâ, To?
Narto	: èngghi, Nom. Abdhina bhâkal nyapot lagghuna.
Nom Suryo	: Sakè' apa, To?
Narto	: kabhârrèpon anglo demam berdarah, Nom.
Muna	: he, lagghuna kaula noro'a, Ka?
Narto	: abbâ. na'-kana' kènè' ta' ollè noro'. Sabâb ghâmpang èyallè'è panyakèt. Dhina neng-enneng so èbhu èbengko bhâi, Lè'. Saèna lagghuna abhâkta'a ponapa, Nom?
Nom Suryo	: Pola nyaman ngèbâ'âghi jus Jhâmbhu, sopajâ bisa abhânto panyakèddhâ. Ca'na Jus Jhâmbhu rèya bisa ngobhâtè trombosit.

- Narto : wah, panèka pamangghi saè, Nom. Insyaallah lagghuna abdhina bhâkal **asađiyâ'â Jus Jhâmbhu**, èngghi Nom.
- Nom Suryo : kalamon lagghuna bâ'na tolos èntara ka roma sakè', nyepper dâ' dinna' ya, To. Amè' pola tađâ' aral sèngko' terro noro'a kèya.
- Narto : èngghi, Nom.

Pakon 2.1

Èyatorè sampèyan karembhâk neng è ghâlimpo'na sampèyan bâng-sèbâng ka angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Mènorot pamangghina sampèyan ponapa bhidhâna Ludruk tradisional sareng Ludruk modern ?
2. Ponapa sè dhâddhi tatengngerra Ludruk Tradisional?
3. Ponapa sè dhâddhi tatengngerra Ludruk modern?
4. Mènorot pamangghina sampèyan ponapa bhidhâna Ludruk sareng Katopra' ?

Indikator

1.2.3 Mengidentifikasi ciri-ciri kebahasaan dalam teks Ludruk

3. Lalampa'an

Manabi maghârsarè Jhâbâ Tengnga bâđâ Kethoprak mènangka tatèngghun sè èkalèburi ka'angghuy malèpor atè, maghârsarè Jhâbâ Tèmor jhughâ bâđâ Ludruk mènangka tatèngghun ka'angghuy malèpor atè tor sè palèng èkalèburi.

Sanaos dâ-pađâ ka'angghuy malèpor atè, tatèngghun panèka bâđâ parbhidhâèpon bâng-sèbâng.

Onènga sampèyan ponapa sè dhâddhi parbhidhâ'ân antarana Ludruk sareng kathopra'?

Carèta mènangka sala sèttong sè dhâddhi parbhidhâ'ânnèpon èngghi panèka carèta sè èkamaèn.

Manabi Ludruk carèta sè èkamaèn akor sareng kabâdâ'ân/kaodî'ân rè-sa'arè, (*cerita rakyat/folklor*) kantos dhâddhi pangaonèngan /pangajhârân dâ' maghârsarè. Dhinèng katopra' abhâkta carèta jhâman kona saè sè aropa "*sejarah*", dhungngèng sareng samacemma.

Dhinèng Ludruk abhâkta carèta kaodî'ân rè-sa'arèna manossa, mèla tatèngghun Ludruk panèka bânnya' sè ngalèburi, salaèn dâri panèka Ludruk aghuna'aghi bhâsa sè ghâmpang èkangartè sè nèngghu, mala sakadhang orèng sè amaèn neng è Ludruk aghuna'aghi bhâsa ngakorraghi sareng ghuli enneng tor bhâsa- bhâsa sè loco.

Lalampa'an Ludruk èpantha tello bhâbhâghân èngghi panèka èkabidhi sareng bhâbhâghân 1 "*tari ngremo*", sa'amponna panèka aghântè sareng bhâbhâghân 2 con-locon (*lawak*), kèng-bingkèng bhâbhâghân 3 carèta sè bhâdhi èkamaèn.

Mongghu neng è Madhurâ Ludruk jhughâ bâdâ, biyasana Ludruk sè bâdâ è Madhurâ èngghi panèka tradisional. sè sapanèka kabâdâ'ân Ludruk panèka ngakorraghi sareng kabâdâ'ân sè bâdâ è Madhurâ, saè carètana sareng bâkto aghuna'aghi bhâsa Madhurâna. "*tari ngremo*" ta' mabi èpabâdâ, otabâ biyasana èghântè'è sareng tari Ronding otabâ Penca' Silat. Bâdâ jhughâ sè èghantè'è sareng tari Topèng ghettak.

Conto teks neng Ludruk tradisional :

BABAK 1

Neng è sèttong kennengngan Niman tapangghi sareng Nahrawi. Sè **kađuwâ ađon-jâñdon bhâb tamennan** tor ghilina aèng è sabâna bâng-sèbâng.

BABAK 2

Sa'amponna Niman sareng Nahrawi mangghi cara ponapa sè è kapèkkèr Niman bhâb ghilina aèng neng è sabâna, Niman terros nojju ka dhâlemma Pa' Kalèbun sè è awâllè Niman marèksa sabâ-sabâ sè bâdâ èyolo.

Conto teks cator neng drama otabâ ludruk modern :

BABAK I

Nahrawi	: bilâ bâ'na sè nganyèya, Man?
Niman	: ta' tao yâ, sabâb tamennan pađina sèngko' ta' jhurbhu, alantaran korang aèng.

- Nahrawi : bâ, tang andî' enjâ' cokop rèya, Man. Bâ'na kan pađâ maghili dâri songay.
- Niman : lâ, rèya sèngko' ta' ngartè. Bâkto sènggko' maghiliyâ aëng songay jârèya malolo aëngnga asat, maskèya bâđâ sakadhang aëngnga kènè'. Bhâ' bârâmma ménorot pamangghina bâ'na, apa kèrana bâđâ sèkanèyajâ ka sèngko', yâ Wi?
- Nahrawi : apa bâ'na ta' marèksa ka olo, Man. Amè' pola bâđâ sè pađâ majhâlân aëng jârèya.
- Niman : aëng songay arèya akor bân bâđâna rembhâk è dhâlemma pak kalèbun bhâkal èyator sopajâ pađâ'â mèlo antarana sabâ sè bâđâ è olo bân sabâ sè bâđâ è onjhur.
- Nahrawi : yâ, mon dâ' iyâ bâ'na abâlâ ka pa' kalèbun sopajâ dhuli èpangghi. Kalamon pajhât bâđâ orèng sè è olo nyalèndhâ dâri hasèl rembhâk jârèya.
- Niman : iyâ sakalangkong, Wi. Moghâ pamangghina bâ'na jârèya ngaollè hasèl. Mala sèngko' nalèktèghânnna dhibi' ka olo bhâ' sapa kèrana sè nyalèndhâ jârèya.

(sa'amponna kèngèng duwarè, kabâđâ'ân Niman ampon lastarè nalèktèghi aëng songay kalabân alomampa noro' tabun pèngghir songay kantos ka olo).

BABAK II

- Niman : assalamu'alaikum.
- Nahrawi : wa alaikum salam, bâ'na, Man. Mara lengghi.
- Niman : bhender bâ'na, Wi. Neng è olo rèya ropana bâđâ sè maghili aëng ka sabâna dhibi' è bâkto kodhuna aëng jâr èya èpaghili ka onjhur. Ropana sè nyalèndhâ è olo rèya Sanèjo. Mala aghuna'aghi konnor (mesin panyeddot aëng). Satèya sèngko' èntara ka bengkona Sanèjo pas terrossa ka dhâlemma pa' Kalèbun.
- Nahrawi : iyâ sèngko' saroju' dâ' pamangghina bâ'na jârèya, tapè kaènga'è ajjhâ' kantos dâs-gârudson pas lajhu ca'-ngoca'è Sanèjo. Tanya'aghi ghâllu, apa bhendher Sanèjo maghili aëng songay ka sabâna dhibi' èbâkto kodhuna aëng songay jârèya èpaghili ka onjhur. Apa bâ'na la andî' bhuktè, Man?
- Niman : iyâ sèngko' andî' saksè, Durahman bân Bhi'i pađâ nyaksènè è bâkto Sanèjo maghili aëng jârèya.

Nahrawi	: iyâ kalamon kantha jârèya mara èyatorè dhuli ka dhâlemma pa' Kalèbun bhâi, dhina pa' Kalèbun sè adhikanan Sanèjo.
Niman	: mon bâriyâ sèngko' nyo'on pa'amèdhân bhâi, sèngko' terrossa ka dhâlemma pa' Kalèbun. sakalangkong pamangghina bâ'na, Wi. Asslamu'alaikum
Nahrawi	: wa alaikum salam, iyâ mara, moghâ dhuli marè parkara jârèya. Mon sakèrana bâdâ bâkto lagghuna sèngko' bâlâi hasèlla, Man.

Indikator

3.2.4 Mengidentifikasi Pesan Moral Teks Iudruk

2. Lalampa'an

Akor sareng jhâjhârbâ'ân è attas, Ludruk saè sè tradisional otabâ sè ampon modern, bâkto ngalampa'aghi carèta è attas panghung tanto aghuna'aghi bhâsa. Ludruk tradisional tanto aghuna'aghi bhâsa lèsan sè akor sareng bhâsa sè bâdâ èsakobhengnga maghârsarè sè ngoladhi. Sapanèka jhughâ Ludruk sè modern.

Dâlem cator neng Ludruk sè tradisional otabâ sè modern tanto aghândhu' karep otabâ pessen sè parlo èpadâpa' "pesan-pesan moral". "Pesan moral" sè èmaksod èngghi panèka ponapa sè èkacator dâlem lakon ludruk bâdâ pangarep mongghu dâ' sè nèngghu otabâ sè ngartè jhâlânnna cator luddruk.

Pangarep ghâpanèka abujud pangarep sè saè mongghu dâ' kaodi'anna manossa dâ' sasamana, sareng kaè'anna manossa sareng alam sakobhengnga "*Peduli sosial dan peduli lingkungan*".

Kaparduliyân manossa mongghu manossa sè laèn ampo èsambhât nyèpta settong bâtek sè saè "berkarakter" kodhu èka'andi' dâ' bhâdhân kaulâ sadhâjâ bâdâ 18 butèr "nilai" (Prof.Dr.H.A.Syukur Ghazali,M.pd: 1912 ;8)

Nilai Dan Deskripsi Pendidikan Budaya Dan Karakter Bangsa	
1. Religius	10. Semangat kebangsaan
2. Jujur	11. Cinta tanah air
3. Toleransi	12. Menghargai prestasi
4. Disiplin	13. Bersahabat/komunikatif
5. Kerja keras	14. Cinta damai
6. Kreatif	15. Gemar membaca
7. Mandiri	16. Peduli lingkungan
8. Demokratis	17. Peduli social
9. Rasa Ingin tahu	18. Bertanggung jawab

Dhâddhi pessen moral neng ludruk kodhu aghândhu' "nilai-nilai" akadhi èssèna kolom è attas.

Akadhi conto :

No.1. Religius

Neng lakon luddruk bâdâ sèttong lakon sè nodhuwâgi kalakowan-kalakowan sè mètorot aghâma wâjib èlakonè tor wâjib èjhâuwi mongghu kalakowan-kalakowan sè èlarang aghâma.

Sè sapanèka nombuwaghi pangarep dâri pessen moral luddruk ka'angghuy ètoro' mongghu orèng sè nèngghu otabâ nyaksè'è.

No.16 Peduli Lingkungan

Nilai panèka akaè' sareng nangkona manossa sareng alam è sakobhengnga, akadhi conto : asè-bhersè è po'-compo'na bâng-sèbâng sareng sakobhengnga compo' tor mowang sarka (kas-rakas) ka kennengngan sè ampon ètantowaghi otabâ èyobbhâr. Sadhâjâ panèka aghândhu' tojjhuwân nyopprè kabâdâ'ân bhersè tor assrè, sè pongkasanna ajâgâ kasèhadhâñ tor ajagâ kabâdâ'ânnâ alam sè langgheng.

Manabi sadhâjâ sacem-macemma "nilai" sè attas èkalako sareng kaulâ sadhâjâ, bisa èpasthèyaghi kaulâ sadhâjâ **ampon andi'** bâtek sè saè "berkarakter"

Bâtek sè saè "berkarakter" mongghu ðâ' tong-sèttongnga nodhuwâghi jhâ' ampon nyandhâng "nilai-nilai"/moral sè samporna.

Pakon 4.1

Èyatorè maos patètè lalampa'an 4 è attas lajhu jâwâb pètanya-pètanya è bâbâ panèka!

Pakon 4.2

Ponapa sè èmaksod sareng/ "pessen" moral neng lakon ludruk?

Pakon 4.3

Ponapa'an saos "pessen moral" sè sampèyan kaonèngè?

Pakon 4.4

Èyatorè sampèyan nyarè conto neng kaođi'ân rè-sa'arè sè akaè' sareng "peduli lingkungan"!

Pakon 4.5

Èyatorè sampèyan nyarè conto neng kaođi'ân rè-sa'arè parkara "peduli lingkungan"!

Indikator

4.2.1 Menulis skenario Ludruk.

3. Lalampa'an

Nolès otabâ nyoson carèta (skenario) drama ludruk sè sapèsan kodhu nyarè "tema" sè bhâkal èpađâpa'a dâ' para pamërsa. Sè kapèng duwâ' kodhu mèlè kabâđâ'ân/ sèpat dâri "tema" ghâpanèka, ponapa monđhudhâ tragedi, komedi ponapa tragekomedi.

Manabi "tema" sareng kabâđâ'ânna "tema" ampon ètantowaghi, lajhu nyoson "struktur" drama akadhi neng lalampa'an 2, èngghi panèka :

- Nyoson : 1. Judul (bhul-ombhullâ) drama
- 2. Plot/alur ; monđhudhâ "alur maju" ponapa "alur mundur", ponapa "alur campuran".

3. Perwatakan ; Nyarè panglako (aktor/aktris), akor sareng kabhutowanna sè **èkaparlo dâlem lakon sè èmaksod, sakalèng ađâ'** parèng tek-bâteggâ panglako ghâpanèka.
4. Dialog ; Nyoson ðhâ-kandhâna lakon dâri awwâl kantos ahèr.
Neng ɖialog panèka ajjhâ' loppa :
  - a. Neng ɖialog kodhu èssellegghi "sen-pessen moral" akor sareng "tema" ludruk
  - b. Neng "proses" lakon kodhuna jhâ' loppa oca'-oca' sè loco, mènangka cèrè khas luddruk, nyopprè pamërsa ta'arasa bhusen, tapè kabâđâ'ân neng lakon
5. Anotasi /kramagung/setting:
  - a. Neng ondhâghâñ panèka parlo èjhârbâ'aghi sacara "historis" tombuna carèta dâ' lakon panèka, akadhi: kennengngan, bâkto sareng kabâđâ'ân, sareng laènna.
  - b. **Kabâđâ'ânnâ pangghung** kodhu èyakorraghi sareng bhâbhâghâñ sè èlakonè
  - c. Jhughâ kennengngan bâkto acator, èyakorraghi sareng **kabâđâ'ân jhâman èbâkto ghâpanèka.**
6. (setting)
Sapanèka jhughâ "tata busana", angghuy sareng èyasanna sè èyangghuy sareng panglakona, ponapa sè lakè' otabâ panglako sè binè', otabâ panglako "Figuran" panglako tambâ'ân, kodhu èyakorraghi sareng kabâđâ'ânnâ "kapasitas" otabâ kennengnganna "posisi"-na panglakona. Dhâddhi neng bhâbhâghâñ ghâpanèka katon aghâmbhârrâgħi **kabâđâ'ân kaodi'ânnâ sèttong "komunitas" otabâ "kaluarga"**

Pakon 5.1

Èyatorè jhârbâ'aghi ponapa'an bisaos sè kodhu èsađiyâ'aghi/ èkarèna, mongghu kita sè bhâkal nyoson luddruk!

Pakon 5.2

Ponapa sè èmaksod sareng :

- a. Prolog
- b. Dialog, sareng

- c. Epilog
dâlem struktur naskah drama?

Pakon 5.3

Aponapa neng dâlem sèttong luddruk ma' kodhu bâdâ bhul-ombhul "judul" sè èpadâpa' dâ' ka pamërsa?

Pakon 5.4

Ponapa sè èmaksod sareng:

- a. Perwatakan
  - b. Dialog
  - c. Setting
- dâlem sèttong lakon luddruk?

Indikator
4.2.2 Bermain peran Ludruk

5. Lalampa'an

Neng è paludrukan "*blantika*" seni drama/ ludruk bâdâ sèttong hal sè sanget parlo èka'andi' mongghu sadhâjâ panglako seni ludruk "*pegiat semi drama*", èngghi panèka : "panglakon" otabâ panjhâg sèttong Luddruk.

Panglakona ludruk otabâ panjhâggâ ludruk akadhi : aktor, aktris otabâ "pemeran pembantu", kodhu andi' sèttong "*bakat*" otabâ kajunèlan dhibi' sè pajhât tombu/ èka'andi' kabid dâlem tabu'.

Sala sèttong conto kajunèlan sè aropa *mimik*, èngghi panèka "ekspresi" (tèngka lakona) mowana panglakon ka'anghuy aberri' ghâmbhârân parasa'an (emosi).

(Yudhistira Ikranegara : tanpa tahun ; 4)

Dhâddhi panglakona sèttong ludruk/ drama (ponapa'a saos) kodhu ta' tođusân, betta sanaos sè nèngghu pađâ aorak co-ngoco "*siap mental*" ngađhebbhi orèng bânya' sè nèngghu.

Hal sè kadhipanèka wâjib è ka'andi' mongghu dâ' sadhâjâ panjhâg "*pegiat*" ludruk. Tanto bisaos ka'anghuy ngaollè kamampowan sadhâjâna ghâpanèka "*kesiapan mental*" ta' dâteng dhâksakala, tapè kodhu lèbât latèyan-latèyan sè ros-terrosan. Sajân

abit latèyanna/ pangalamanna, panglako ghâpanèka sajân samporna. Tegghessa sajân abit/ sajân serrèng sèttong "aktor/aktris"/panglako drama, sajân samporna, tor lumbra èsambhât "pemain watak"

"Pemain watak" dâlem sèttong lakon bisa maghiyâr tor masenneng orèng sè nèngghu, amarghâ panglako ghellâ' parsasat ongihu-ongihu atèngka polaakantha orèng neng kaođi'ân rèn-arèn, maskè tèngkana ghellâ' coma ghâbâyân "akting" bisaos.

Dâlem drama ludruk, sutradara kodhu talètè tor jijip (*selektif*) mèlè panglako sè cocok tor akor so "*perwatakan*" sè bhâkal èkalakowa.

Mèlana ta' ghâmpang mèlè panglako otabâ panjhâg sè pènter nèro bâtekka pan-saponapan bâtek "*profesional*" tor sè "*berbakat*" manabi bhâkal mabâdâ'â tatèngghun Ludruk.

Kabiyasa'an neng Madhurâ, masyarakat ampon cè'pahamma panglako-panglakona kalompok ludruk otabâ panjhâk. Akadhi neng Mekkasan, luddruk "Budi Rahayu, Gelora Masa" ampon ka'alok monggu orèng Mekkasan.

Saka'dinto jhughâ neng daèrah laèn akadhi neng Bhângkalan, Sampang sareng Songennep grup-grup luddruk sè ampon èkennal saè, kantos tombu neng daèrana bâng-sèbâng.

Neng Mekkasan panjhâk sè ka'alok "Budi Rahayu" èngghi panèka sè ajhâjhuluk Selkèt sè biyasa dhâddhi con-locon, neng è *Gelora Masa* èngghi Markawi sè biyasa dhâddhi "nè'-binè'an" (aktris).

Saka'dinto jhughâ bân-sabbhân grup ludruk aghâdhuhwân panglako-panglako/ panjhâk sè ampon pènter maloco kantos bisa "ngocco' tabu'na orèng sè nèngghu, mala kađhâng kantos akemmèyan, amarghâ sakèng locona.

Pakon 6.1

Èyatorè sampèyan aghâlimpo' ma'-lèma', lajhu na-ngarèna pasèra'an saos sè dhâddhiyâ panjhâk/ panglako dâlem pakon è bâbâ panèka!

Pakon 6.2

Èyatorè bhân-sabbhân kalompo' sè ampon bâdâ maju ka ađâ'na kellas, ngalampa'aghi pakon "peran" sè ampon kasandhing :

- a. Kak' ghigir ka alè'na, amarghâ ta' dhuli teppa' ngonjhuk lajânganna. Lajhu èlanglang so embugghâ, ale' sè kađuwâ sè apadhu ghâpanèka!

- b. Ana'na kaèlangan pèssè sangona è sakola'an, molè atotoran ka èbhuna. Kaka'na nyellaè cator ka alè'na, amarghâ ta' ngastètè negghu' pèssè
- c. Kabadâ'an è bâkto amaèn :
  - c.1. Badminton
  - c.2. Basket
  - c.3. Ebbal
  - c.4. Catur/schak
  - c.5. Slodor
  - c.6. Rem-èrremman
  - c.7. Ular tangga
  - c.8. Bekklen

Indikator

4.2.3 Menanggapi permainan Luddruk

6. Lalampa'an

Sadhâjâ ghâlimpo' sè ampon bâdâ èparèngè pakon ka'angghuy nèngghu kasètta settong lakon luddruk (èyatorè sampèyan nyarè kasèt video sadhâjâ cem-macemma ludruk)

Pakon 7

Bhân-sabbhân ghâlimpo' kodhu ngollè'è nyanghemmè video luddruk sè ètèngghu magħut lambârān "format" sè kasandħing!

Sangghemman video luddruk

- 1. Bhul-ombhullâ drama luddruk:.....
  - 2. "Tema" sè èkakarep:.....
  - 3. Ollèyanna (Penilaian) mogħut lâmbârān sè kasandħing.
- Berri' tandhâ cèk (v)mongħu kolom sè èmaksod!

No Urut	Parkara sè eyollè'ana	Ollèyan		
		Jhubâ'	seddheng	bhâghus
1.	Kabađâ'ân pangghung			
2.	Setting bân- sabbhân bhâbhâghân			
3.	Angghuya panglakona			
4.	"Akting"nga panglako sè otama (aktor)			
5.	"Akting"nga panglako sè otama (aktris)			
6.	"Akting"nga panglako sè otama panglako tambâ'ân			
7.	Èssèna carèta			
8.	Akor/ta' akor so tema			
9.	Panataan Lampu			
10.	Panataan sowara			
11.	Tabbhuwân sè ngèrèngè			
12.	Con-loonna			

Ngèmodhi Carakan Madhurâ

Aksara Rajâna Aksara Rèka'an sareng Pasanganna

Macem sareng bujuddhâ Aksara Rèka'an

ମା	= Ghâ	Gholib	=	ଗୁହିଲିବିଲିଜି
ଫା	= Fa	Fatima	=	ଫାତିମା
ହା	= Ha	Hisam	=	ହାଇସାମ

ଦା (dza) sareng **କା** taḍâ' aksara rajâna, jhughâ taḍâ'

pasangan aksara rajâna.

Pasangan Aksara Rajâna Aksara Rèka'an ;

ଗା	= Gha	ଅବୁଗାନ୍ଧିହି	= Abdul Ghani
ଫା	= Fa	ମାଫିଲିନ୍ଦିଲିଜି	= Mas Fadil
ହା	= Ha	ହାନ୍ଦିଲିନ୍ଦିଲିଜି	= Dhin

Halin

To-contona Aksara Rajâna Aksara Rèka'an neng okara ;

ଗହିଲିବିଲିଜିଲାହିନ୍ଦିଲିନ୍ଦିଲିଜି	= Mas
Ghalib èsaladhi Ghoib	

॥ ଲ୍ଲିପ୍ତିନୀମୁହିଁ ପ୍ରିଣାନୀ ଅଶ୍ରୁଗାନ୍ଧି ।

= Fathan sareng Fitriyah sataretan

॥ ହସନ ହସନ ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି । =

Hasan bân Hosèn sapopowan

Pakon 1

Èyatorè ra-okara latèn è bâbâ panèka salèn ka èjhâ'ân Carakan Madhurâ !

1. Nom Ghozi èsaladhi ghoib neng masjid.
2. Fatlillah bân Fahirah satarètan.
3. Hilal apadhu so Halim marghâna lèker.
4. Mahlok ghoib panèka yâkèn bâdâna.
5. Mon maca sorat Fatèha mkhrojjhâ kodhu teppa'.

Pakon 2

Èyatorè ra-okara Carakan è bâbâ panèka salèn ka èjhâ'ân latèn Madhurâ !

1. ॥ ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ।
2. ॥ ଲ୍ଲିପ୍ତିନୀ ମେନାନୀ ଲ୍ଲିପ୍ତିନୀ ।
3. ॥ ହୃଦୟାଳୁ ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ॥
4. ॥ ପ୍ରାଣିକାନୀ ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ॥
5. ॥ ଲ୍ଲିପ୍ତିନୀ ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ।

Latèyan 2

1. **Sè tamaso' dâ'** drama tradisional Madhurâ, èngghi panèka ....
  - a. Agghluk
  - b. Slodor
  - c. Sandur
  - d. eccu
2. **Neng drama tradisional ta' aghuna'aghi naskah teks dialog, amarghâ ....**
  - a. Jhârâghânnâ buta huruf
  - b. Carètana jhâman kona
  - c. Pakemma ampon sapanèka
  - d. **Panglakona ta' onèng maca**
3. Drama tradisional sajân taon sajân sorem, amargha ....
  - a. Tadessek sareng majuna teknologi
  - b. Èssèna lakon ghun-pagghun
  - c. **Tadâ' sè materros** (regenerasi)
  - d. Sadhâjâ leres
4. Drama ludruk asalla **dâri** .....
  - a. Bhâli
  - b. NTT
  - c. Makassar
  - d. Jhâbâ Tèmor
5. Panglako ludruk sè ka' alok jhâman Jeppang, èngghi panèka....
  - a. Waljinah
  - b. sabidin
  - c. **Ca' Durasim**
  - d. Arnowo
6. Luddruk sè asalla **dâri** Bhâli, èngghi panèka....
  - a. Arja
  - b. Kemidi Pudat
  - c. Dulmuluk
  - d. Kondubuleng
7. **Luddruk sè asalla** **dâri** Minangkabau èngghi panèka.....
  - a. Dulmuluk
  - b. Randa
  - c. Makyong

- d. Mamanda
8. Sabellunna carètana ludruk èmolaè, tatènngghun sè lumbra neng Madhurâ èngghi panèka ....
    - a. Tari ngremo
    - b. Tangdhâng Topèng Ghettak
    - c. Ronding
    - d. sè lerrès B sareng C
  9. Sè dhâddhi cèrè neng ludruk, èngghi panèka ....
    - a. Panglako
    - b. con-loonna
    - c. Tabbhuvânnna
    - d. sala sadhâjâ
  10. Bhâbhâghân neng luddruk, èsambhat....
    - a. bhâbhâghân
    - b. Episode
    - c. Folklor
    - d. prolog

Èyatorè jhârbâ'aghi pètanya è bâbâ panèka kantos jhârna'!

1. Paparèghân ponapa sè èkèjhungngaghi **ca'** Durasim kantos **dhibi'na èyokom sareng pamarènta jhèjhâ'an Jeppang?**
2. **Aponapa neng Ludruk Modern aghuna'aghi teks cator?**
3. Èyatorè sebbhuttaqhi tatengngerra teks ludruk modern!
4. Aponapa manabi dhâddhi aktor/aktris otabâ panglako laènna neng drama/lakon ludruk **kodhu "siap mental"**?

Pangajhârân 3

Tema : Lingkungan

Kompetensi Dasar

- 3.3 Memahami struktur teks, dan unsur kebahasaan dari teks pidato dan teks pewara.
- 4.3 Berpidato atau menjadi pewara pada suatu kegiatan sekolah sesuai konteks.

Indikator

- 3.3.1 Mengidentifikasi macam-macam teks pidato.
- 3.3.2 Mengidentifikasi struktur teks pidato
- 3.3.3 Mengidentifikasi ciri kebahasaan teks pidato.
- 3.3.4 Menuturkan kembali isi teks pidato.
- 3.3.5 Mengidentifikasi macam-macam teks pewara.
- 3.3.6 Mengidentifikasi struktur teks pewara
- 3.3.7 Mengidentifikasi ciri kebahasaan teks pewara.
- 3.3.8 Menuturkan kembali isi teks pewara.
- 4.3.1 Berpidato sesuai dengan teks.
- 4.3.2 Menanggapi dan menilai pidato temannya.
- 4.3.3. Menjadi pewara dalam suatu kegiatan
- 4.3.4 Menaggapi dan menilai temannya menjadi pewara.

Bâburughân Beccè'

- Dâ' sadhâjâ morèd ngèrèng patarongghu ajhâr tor ađu'a ka' angghuy ngaollè èlmo kantos bisa aghuna ka abâ'na dhibi', dâ' orèng seppona tor sakobhengnga.

Indikator

3.3.1 Mengidentifikasi macam-macam teks pidato.

Għāmbhàr *Mantan* Presiden Soekarno tor SBY ē báktu alamp'a aghi pidato
Asalla ghāmbhār: <http://belajarpsikologi.com>

1. Lalampa'an

Onènga sampèyan ponapa sè èmaksot tèks pidato tor cem-macemma tèks pidato? Èyatorè talèktèghi **dhimèn pangaonèngan bhâb pidato** ē bâbâ panèka!

Pangaonèngan Bhâb Pidato Tor Cem-macemma Tèks Pidato

Pidato aropa aghi jhâ-jhârbâ ân sè èyatorraghi sèttong orèng qâ' orèng bânnya' kalabân tojjhuwâñ aparèng ghâmbhâr ân bhâb pa-ponapa sè parlo ċekaonèngè. Pidato biyasa' epon èpaðâpa' aghuna aghi bâsa lësan, nangèng nalèkana pidato ċejhârbâ aghi kengèng èlampa aghi kalabân aghuna aghi tèks, nangèng kengèng jhughâñ ta' aghuna aghi tèks. Pidato èyatorraghi kalabân bhâsa sè saè tor lerres noro' atorann epon bhâsa. È jâman mangkèn, orèng sè apidato, kadhiyâ ē báktu akampanye, qheb-aqhebbhâñ sareng orèng sè mèrengngaghi pidato, nangèng manabi pidatona ē televisi, orèng sè apidato ta' mabi qheb-aqhebbhâñ sareng orèng sè mèrengngaghi.

Tèks pidato èserrat ka'angghuy maghâmpang dâ' sè ngastanè. Bâdâna tèks pidato **dhâddhi pandhuman mongghu dâ' sè ajhârbâ'âghi**. Kalabân pandhuman sè ka ator, èssèna pidato panèka jhegjheg tor sorop sareng gher-ogher (*tema*). **Mèla dâri ghâpanèka, kalabân bâdâna pidato sè aghuna'âghi** tèks otabâ pidato sè ta' aghuna'âghi tèks, andhâddhiyâghi cem-macemma tèks pidato.

Adhâsar tojjhuwânnèpon, tèks pidato **bâdâ 4 macem** (Tarigan, 1997). Ngèrèng talèktèghi è bâbâ panèka.

1) Tèks pidato informatif

Tèks pidato informatif èserrat kalabân tojjhuwân aparèng **pangaonèngan, kantos orèng sè mèyarsa'âghi onèng bhâb kasebbhut**. Contona: pidatona katowa kellas è bâkto aparèng pangumuman.

2) Tèks pidato persuasif

Tèks pidato persuasif èyatorraghi kalabân tojjhuwân **ngajhâk orèng laèn sopajâ alampa'âghi** èssèna pidato. Contona: pidatona kepala sekolah è bâkto ngajhâk maghârsarèna ajâgâ kabhersèyan è sakobhengnga **sakola'an**.

3) Tèks pidato rekreatif

Tèks pidato rekreatif èyatorraghi kalabân tojjhuwân **ka'angghuy masenneng orèng laèn**. Contona: **Pidato sè èpadâpa' dâ' na'-kana' sè bhuru lulus ujiânsè tojjhuwânnèpon** aparèng panglèpor ma'lè atèna na'-kana' senneng. Biyasana, sè mèrengngaghi aghellâ'ân kak-ngalakkak.

4) Tèks pidato aksi

Tèks pidato aksi èyatorraghi kalabân tojjhuwân ka'angghuy maghuli atèna orèng sè mèrengngaghi pidato, sopajâ orèng **ghella' kasokan alampa'âghi pa-ponapa** sè èkakarep èssèna pidato. Contona, pidatona katowa RT bhâb għutongrojhung è sakobhengnga RT.

Manabi adhâsar sèfat èssèna pidato, teks pidato bâdâ 6 macem (http://pidato.net/4939_docx), akadhiyâ è bâbâ panèka.

1) Tèks pidato pamokka'na acara

Èngghi panèka tèks pidato singkat kaangghuy **mokka'** acara otabâ **lalampa'an**.

2) Tèks pidato *pengarahan*

Èngghi panèka tèks pidato sè èyangghuy **ḍâlem** papangghiyân kaangghuy mertè orèng laèn.

3) Tèks pidato *sambutan*

Èngghi panèka tèks pidato sè èjhârbâ'âghi è **ḍâlem** sèttong kadhâddhiyân otabâ sèttong **lalampa'an** kalabân èbâtessè bâkto.

4) Tèks pidato *peresmian*

Èngghi panèka tèks pidato sè èjhârbâ'âghi sareng orèng **sèngaghungè** kakobâsa'an kaangghuy arasmiyagi **settong lalampa'an**.

5) Tèks pidato *laporan*

Èngghi panèka tèks pidato sè èssèna bhâb laporan.

6) Teks pidato pertanggungjawaban

Èngghi panèka tèks pidato sè èssèna **mađâpa'** pa-ponapa sè ampon **èlampa'aghi**.

Pakon 1.1

Maos patètè tor talèktèghi ghu-ongghu ghâncaran è attas, tor jâwâb pêtanya è bâbâ panèka lèbât angghuta ghâlimpo' duwâ' kantos telo'. Angghuta ghâlimpo' kodhu saroju' tor jhung-rojhung !

- 1) Jhârbâ'âghi 4 macem tèks pidato ađhâsar tojjhuwânnèpon!
- 2) Jhârbâ'âghi 6 macem tèks pidato ađhâsar sèfat èssèna tèks pidato!
- 3) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *informatif*?
- 4) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *persuasiif*?
- 5) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *rekreatif*?
- 6) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *aks*?
- 7) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato **pamokka'na** acara?
- 8) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *pengarahan*?
- 9) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *sambutan*?
- 10) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *peresmian*?

- 11) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *laporan*?
- 12) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksot tèks pidato *pertanggungjawaban*?

Pakon 1.2

Kalabân aghâlimpo' ɖuwâ' kantos tello', jhâjhâl bâng-sèbângnga ghâlimpo' nyarè contona tèks pidato sè adhâsar tojjhuwâンna tor tèks pidato sè adhâsar sèfat èssèna pidato. Bâng-sèbângnga tèks, cokop sèttong conto saos !

Indikator

3.3.2 Mengidentifikasi struktur teks pidato

Ghâmbhârrâ Presiden Joko Widodo
Asalla ghâmbhâr: <http://blog-wandi.blogspot.com>

2. Lalampa'an

Sabellunna ampon èjhârbâ'âghi cem-macemma tèks pidato. È dâlem tèks pidato panèka bâdâ bâgiyân-bâgiyânna sè madhâddhi tèks ghâpanèka. È dâlem bhâsa Indonesia, bâgiyân-bâgiyân sè èmaksot èsebbhut struktur teks pidato. Ngèrèng talèktèghi bhâb pangaonèngan struktur teks pidato è bâbâ panèka.

Pangaonèngan Bhâb Sosonanna (*Struktur*) Teks Pidato

Sabellunnèpon abhâdhi tèks pidato, kodhu ngaonèngè qhimèn bâgiyân-bâgiyânnèpon tèks sè èsebbhut *struktur teks pidato*. Dhinèng sosonan (*struktur teks pidato*) bâdâ 3 bâgiyân, akadhiyâ jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka.

a. Pamokka'na pidato

Pamokka'na pidato bâdâ 3 bâgiyân jhughân èngghi panèka:

1) Salam pamokka'

Èngghi panèka salam sè lumbra èyangghuy sareng orèng bânnya'.

Contona: Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh

2) Okara pangormadhân

Èngghi panèka okara ka'angghuy **aparèng kahormadhân qâ'** orèng laèn, otamaèpon orèng sè langkong seppo otabâ orèng sè ghâdhuwân pangkat.

Contona:

Sè moljâ Bapak Kepala Sekolah.

Sè moljâ Bapak tor èbhu para ghuru.

Sè moljâ Bapak tor èbhu sadhâjâ onjhângan.

3) Okara panyokkor

Èngghi panèka okara ka'angghuy ngonjhuggâghi sokkor qâ' sè kobâsa Allah SWT. Biyasana èyèrèng sareng salam otabâ **salawat qâ'** Kanjeng Nabi Muhammad SAW.

Contona:

Kapèng sèttong, ngèrèng areng-sareng ngonjhuggâghi **sokkor qâ' sè ngaghungè kakobâsa'an** Allah SWT, sè apareng **pangaorèbhân qâ' bhâdhân** kaulâ sadhâjâ. Sè kapèng **duwâ'** salawat tor salam, ngèrèng atorraghi **qâ' Nabi Muhammad SAW**, sè ampon abhâkta bhâdhân kaulâ sareng panjhennengan **qâ' jhâlân sè loros tor saè**.

b. Èssèna Pidato

Bâgiyân panèka aropa'aghi jhâjhârbâ'ân sè otama, sorop sareng gher-ogherrepon tèks pidato. Jhughân marlowaghi kaca sè bânnya' tor bâkto sè langkong lanjhâng èbhândhingngahi

bâgiyân pamokka' otabâ pongkasannèpon. Bâdâ pamangghi, ka'angghuy maghâmpang ngènga'è èssèna pidato, langkong saè manabi è awwâli kalabân oca' sè *kapèng sèttong*, sè *kapèng duwâ'*, sè *kapèng tello'*, tor saterrossèpon. Ca'-oca' panèka ka'angghuy nanđhai orodhânnèpon èssèna pidato.

c. Pongkasanna pidato

Pongkasen pidato kèngèng aropa: (a) rèngkessân dâri èssèna pidato, (b) okara pangarep dâ' onjhângan ka'angghuy alampa'aghi èssèna pidato, (c) okara parnyo'onan sapora dâ' sadhâjâ onjhângan sè rabu è bâkto ghâpanèka, tor (d) salam pongkasen.

Contona:

Saka'đinto jhâjhârbâ'ân bhâdhân kaulâ, malarmoghâ bâdâ ghunana. Pangarep, ngèrèng areng-sareng alampa'aghi sadhâjâ katantowan sakola'an ka'angghuy ajâgâ sakobhengnga sakola'an. Ta' langkong bhâdhân kaulâ nyô'on sapora, manabi bâdâ kacangkolangan, oca' tor bhâsa sè ta' sondhuk dâ' pangghâliyân. Wassalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Ètokèl dâri <http://blog-wandi.blogspot.com>

Pakon 2.1

Maos patètè tor talèktèghi ghu-onngihu ghâncaran è attas, tor jâwâb pètanya è bâbâ panèka lèbât angghuta ghâlimpo', sè bannya'na tello' ghâlimpo'. Angghuta ghâlimpo' kodhu saroju' tor jhung-rojhung !

- 1) Jhârbâ'aghi 3 bâgiyân sè aropa sosanan (*struktur*) tèks pidato!
- 2) **Jhârbâ'aghi bâgiyân pamokka'na tèks pidato!**
- 3) Jhârbâ'aghi ponapa sè èmaksot **okara salam pamokka'** è **dâlem tèks pidato?**
- 4) Jhârbâ'aghi ponapa sè èmaksot okara pangormadhân è dâlem tèks pidato?
- 5) Jhârbâ'aghi ponapa sè èmaksot okara sokkor è dâlem tèks pidato?

- 6) Jhârbâ'âghi ponapa sè èterrangngaghi è qâlem èssèna tèks pidato?
- 7) **Jhârbâ'âghi ponapa** sè èmaksot **pongkasan** è qâlem tèks pidato?

Pakon 2.2

Kalabân aghâlimpo' duwâ' kantos tello', jhâjhâl bâng-sèbângnga ghâlimpo' abhâdhi contona tèks pidato, **maghut dâ'** struktur pidato manabi:

- 1) **Salam pamokka'**, kadhiponapa?
- 2) Okara pangormadhân, kadhiponapa?
- 3) Okara panyokkor, kadhiponapa?
- 4) Pongkasanna tèks pidato, kadhiponapa?

Indikator

3.3.3 Mengidentifikasi ciri kebahasaan tèks pidato

Ghâmbhârrâ *Slogan Lingkungan*
Asalla ghâmbhâr: <https://www.google.co.id>

3. Lalampa'an

Tèks pidato kodhu **aghuna'âghi** bhâsa sè saè tor leres. Mèla qâri ghâpanèka sè nyerrat tèks pidato **otabâ** sè **ajhârbâ'âghi** parlo ngaonèngè pasèra sè mèyarsa'âghi (*pendengar*). Kalabân ngaonèngè pasèra sè mèrengngaghi (*pendengar*), tantona

bhâsa sè èghuna'aghi ta' lopot dâri atoranna. Akadhiyâ oca' pèlèyan, rèntèngan okara, tor ondhâggâ bhâsa. Ngèrèng talèktèghi pangaonèngan bhâb ghâpanèka.

Aghuna'aghi Bhâsa dâlem Tèks Pidato

Bhâsa sè èghuna'aghi dâlem tèks pidato aropa bhâsa lèsan, bannè bhâsa tolèsân. Biyasana bhâsa lèsan langkong pandâ', rèngkes, majjhâ, tor ghampang èkangartè sareng orèng sè mèrengngaghi.

Kapprana bhâsa pidato aghuna'aghi: (1) bhâsa *artistik/estetik*, èngghi panèka bhâsa sè èpondhut dâri bhâsa sastra sè èndhâ kantos kasemsem aromrom bhârâ atè, (2) bhâsa *ilmiah* èngghi panèka bhâsa-bhâsa sè èrabât noro' sarat *kaidah* bhâsa Madhurâ, tor (3) bhâsa *filologis*, èngghi panèka bhâsa sè nyonglèr dâri adâp tengka orèng Madhurâ sè sokkla (Pa'anabân Assrè, 2008).

Mèla dâri ghâpanèka, bâdâ 3 macem bâgyânnâ bhâsa sè parlo èkaonèngè tor èghuna'aghi dâlem abhâdhi tèks pidato, èngghi panèka (1) pèlèyan oca', (2) sosanan okara, tor (3) ondhâggâ bhâsa.

1) Pèlèyan Oca'

Pèlèyan oca' aghândhu' artè aparèng ghâmbhârân sè padâ mongghu dâ' Orèng sè mèrengngaghi pidato. Artèna, ca'-oca' sè èpèlè kodhu teppa' tor sorop. Teppa' dâlem artè ngaghungè *ma'na* otabâ artè sè pastè. Sorop dâlem artè akor sareng kabâdâ'ân, èngghi panèka ngaonèngè pasèra sè rabu, tor jhughân ta' kengèng èkaloppaè ponapa tojjhuwannèpon papanggħiyâ, ponapa seminar, diskusi, ponapa aparèng nasèhat dâ' para morèd, santrè, otabâ para dâd-ngodâdhâ. Salaèn ghâpanèka, oca' sè èpèlè bisa èbirjhi' kantos orèng sè mèrengngaghi ngartè dâ' èssèna pidato

2) Sosanan Okara

Okara sè èghuna'aghi dâlem tèks pidato aropa'aghi okara-okara pandâ', okara *langsung*, okara *aktif*, tor okara *positif*. Okara-okara panèka èghuna'aghi tè-ghântèyan ollè ta' mabhusen dâ' orèng sè mèrengngaghi.

3) Onđhâggâh Bhâsa

È dâlem bhâsa Madhurâ panèka bâdâ 3 macem onđhâggâh bhâsa (<http://iskandar-rezpector.blogspot.com>).

- (1) Onđhâghân enjâ'-iyâ. Onđhâghân panèka palèng mandhâp. Dâlem bu-dhâbuwân, èghuna'aghi sareng orèng sè langkong seppo dâ' orèng sè langkong ngođâ. Otabâ èghuna'aghi sareng orèng sè omorra padâ. Contona ɖhâbu dâri orèng seppo dâ' potrana otabâ ɖhâbu dâri kancana sè saomor.

a) *Mara, dhuli mangkat sè asakola'a, satèya la pokol satengnga pètto'* (Contona ɖhâbu orèng seppo dâ' potrana).

b) *Sèngko' konè'è yâ, mon bâ'na èntara ka Maman.* (Contona ɖhâbu kanca sè saomor).

Dâlem Onđhâghân panèka ta' kèngèng èghuna'aghi orèng sè langkong ngođâ dâ' orèng sè langkong seppo.

- (2) Onđhâghân engghi-enten

Onđhâghân panèka bâdâ è onđhâghân tengnga'an. Dâlem bu-ɖhâbuwân, onđhâghân panèka èghuna'aghi sareng orèng bhuru kennal, dâri mattowa ka manto, tor dâri raka ka rajina.

Contona èngghi panèka:

(a) *Mon bâdâ tamoy, bulâ kabhâri ghi!* (Contona ɖhâbuna mattowa dâ' mantona).

(b) *Bulâ mangkadhâ sanonto lè' ka Sorbhâjâ.* (Contona ɖhâbuna raka dâ' rajina).

Dâlem onđhâghân panèka ta' kèngèng èdhâbuwâghi sareng manto dâ' mattowana, otabâ ta' kèngèng èdhâbuwâghi raji dâ' rakana.

- (3) Onđhâghân èngghi-bhunten

Onđhâghân panèka bâdâ è Onđhâghân sè palèng tèngghi. Dâlem bu-ɖhâbuwân, Onđhâghân panèka èghuna'aghi sareng orèng sè langkong ngođâ dâ' orèng sè langkong seppo. Contona: pottra dâ' orèng seppona, morèd dâ' ghuruna, otabâ santré dâ' kèyaèna.

Contona èngghi panèka:

a) *Rama, ngèrèng, èyatorè aɖhâ'âr sareng Èbhu.* (Contona ɖhâbu ana' dâ' orèng seppona).

- b)** *Abdhina ngèrèng ɖhâbu ajunan, kyaè.* (Contona ɖhâbu morèd ɖâ' ghuruna otabâ santré ɖâ' kyaèna).

Dâlem Ondhâghân panèka ta' pantes èdjhâbuwâghi sareng orèng seppo ɖâ' pottrana, otabâ ghuru ɖâ' morèddhâ, tor kyaè ɖâ' santrèna.

È dâlem tèks pidato, sampèyan kèngèng aghuna'aghi tello' macem Ondhâghân è attas, aghumantong kabâɖâ'ân tor tojjhuwanna. Ponapa ètojjhuwâghi ɖâ' sè langkong seppo, langkong ngoðâ, otabâ saomor.

Pakon 3.1

Maos patètè tor tè-ngatè ghâncaran è attas, tor jâwâb pètanya è bâbâ panèka lèbât **angghuta ghâlimpo'**, sè bânnya'na tello' ghâlimpo'. Angghuta ghâlimpo' kodhu saroju' tor jhung-rojhung !

- 1) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod bhâsa artistik/estetik è **dâlem tèks pidato**?
- 2) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod bhâsa ilmiah è dâlem tèks pidato?
- 3) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod bhâsa filologi è dâlem tèks pidato?
- 4) Jhârbâ'âghi ponapa sè **èmaksod pèlèyan oca'** è **dâlem tèks pidato**?
- 5) **Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod sosonan okara** è **dâlem tèks pidato**?
- 6) **Jhârbâ'âghi ponapa cem-macemma ondhâgghâ bhâsa** è **dâlem tèks pidato**?

Pakon 3.2

Jhâjhâl aghâlimpo' polè ɖuwâ' kantos tello'. Bâng-sèbângnga ghâlimpo' abhâdhi contona bhâsa è bâbâ panèka sè èghuna'aghi è **dâlem tèks pidato**.

- 1) Bhâsa artistik/estetik
- 2) Bhâsa ilmiah
- 3) Bhâsa filosofi

Indikator

3.3.4 Menuturkan kembali isi teks pidato

Għāmbha morèt ajhārbâ' āgħi èssèna tèks pidato
Asalla ghāmbhār: <http://www.satubahasa.com/2014/10>

4. Lalampa'an

È lalampa'an sabellunna ampon èjhārbâ' āgħi pangaonèngan bhāb pidato. Nyopprè dhāddhi pangaonèngan sè saè, ngèrèng talèktèghi èssèna pidato è bābā panèka.

AJĀGÂ KABHERSÈYAN SAKOBHENGNGA KAMPONG

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Para Bapa', para Ěbhu, sareng para rabu sadhājā sè bhādhān kaula amoljā' āgħi.

Ngèrèng Ngonjhughāgħi sokkor ka'ajunan Allah SWT sè ampon aparèng rahmat sareng hidayah sè **ka'dimma** bhādhān kaulā sareng para penjhennengħan sadhājā è arè mangkèn ēparèngè kasaèyan, sèhat walafiat. Kantos para rabu sadhājā kengèng areng- sareng **è dâlem** papanggħiyan arè mangkèn, ka'angghuy arabui onjhāngan panèka. Sholawat sareng salam

ngèrèng atorraghi **đâ'** ajunan Nabi Muhammad SAW, sè **abhâkta bhâdhân kaulâ sadhâjâ đâ' jhâlân sè loros.**

Para rabu sè bhâdhân kaulâ amoljâ'âghi. Maksod sareng tojjhuwân papanggħiyan è arè mangkèn, èngghi panèka, bhâdhân kaulâ mènangka katowa RW, terro ngajjhâghâ para panjenengngan sadhâjâ ka'angguy areng-sareng ajâgâ kabhersèyan tor **alampa'aghi abhersèyan** kampong. Parlo ēkaonèngè panjhânnengngan sadhâjâ, sakobhengnga kampong **ka'đinto** andhâddhiyâghi kennengngan ka'angghuy **ođi'na makhllok** Allah, èngghi panèka bhâdhân kaulâ sadhâjâ. Tantona bhâdhân kaulâ sareng panjhennengngan parlo aghâđhui kennengngan sè saè, bħersè, tor sèhat. **Ka'đinto**, akor sareng kabâđâ'an orèng sè ghâđhuwân tegħhudhâ **senneng** **đâ'** sè bhâghus tor saè. Sadhâjâ orèng gâđhuwân pangaterro sopajâ compo' sareng sakobhengnga bersè tor asrè.

Pramèla **đâri** ghâpanèka bhâdhân kaulâ sareng panjhennengngan sadhâjâ kodhu bisa ajâgâ sakobhengnga kampong panèka **kalabâan abhersè'è**. **Lalampa'an panèka** ka'angghui **nojihu đâ'** kaođi'âń sè samporna. Akadhi **đħâbu** Rosulullah enggi panèka "Kabhersèyan mènangka bâgiyâń **đâri iman**" bħersè **ka'đinto** sèhat, bħersè **ka'đinto** èndhâ, bħersè **ka'đinto** saè.

Tabħâligħâ, manabi sakobhengngan panèka kotor car-kalacèr tak saè èyoladhi. Lèkè sè aèngnga tak ajhâlân sareng bu-rombu sè akalar-karan andhâddhiyâghi sombherrâ penyakèt. Mèla **đâri** ghâpanèka ngèrèng kabitidhi **đâri** samangkèn abhersèyan **sakobhengnga bi'-dhibi'** sèbâng jha' kantos kalèp. **Dâlem alampa'aghi** kabhersèyan panèka jhâ' apangrasa berrâ', **ngèrèng padħâddhi lalampa'an rē-sa'arè** sè nyennengngagħi, akadhiyâ olahraga tor *rekreasjî*.

Para rabu sè bhâdhân kaulâ amoljâ'âghi, cokop **saka'đinto** pamator bhâdhân kaulâ manabi **bâđâ** tor- ator se korang **parjuga ta' sondhuk đâ' pangħâliyâń ta'** langkong **nyo'ona sapora** sè **tađâ' bâtessâ**. Malarmogħâ sè sakonè'

panèka dhâddhiyâ bânya' pèghunana dâ' bhâdhân kaulâ sareng panjhennengngan sadhâja.

Wabillahi taufik wal hidayah wassalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Ètokèl saparlonâ dâri <http://elfaziarni123.blogspot.co.id>

Ghâmbhârra sakobhengnga kampong
Asalla ghâmbhâr: <http://www.satubahasa.com/2014/10>

Ca'-oca' sè malarat

È bâbâ panèka ca'-oca' sè malarat sè èghândhu' ghâncaran è attas.

1) ngonjhuggâghi	: ngatorraghi
2) papangghiyân	: pasémowan (rapat, Ind.)
3) panghâliyân	: rassa
4) sakobhengnga	: sakalènglèngnga (lingkungan)
5) asrè	: lèbur èyoladhi, jhembhâr tor bherse
6) èndhâ	: nyennengngaghi (indah, Ind)
7) lalampa'an	: kalakowan
8) ta' sondhuk	: ta' cocok, ta' akor
9) pèghunana	: manfa'addhâ

Pakon 4.1

Maos patètè tor tè-ngatè tèks pidato è attas, tor jâwâb pètanya è bâbâ panèka lèbât angghuta ghâlimpo', sè bannya'ha tello'

ghâlimpo'. Angghuta ghâlimpo' kodhu saroju' tor jhung-rojhung !

- 1) Pasèra sè alampa'aghi pidato è dâlem tèks pidato è attas?
- 2) Pasèra sè èyajhâk katowa RW ka'angghuy abhârsèyan sakobhengnga kampong?
- 3) Jhârbâ'âghi gher-ogher sè èghândhu' tèks pidato è attas?
- 4) Jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod "**Kabhersèyan sabâgiyân dâri iman**" è dâlem tèks pidato è attas?
- 5) *Dâlem alampa'aghi kabhersèyan panèka jhâ' apangrasa berrâ', ngèrèng padhâddhi lalampa'an rè-sa'arè sè nyennengngaghi.*

Ponapa sè èmaksot sareng okara è attas? Jhârbâ'âghi kalabân jhârna'!

Pakon 4.2

Samponna aghâlimpo' jhâjhâl bâng-sèbângnga orèng ajhârbâ'âghi polè èssèna tèks pidato è attas!

Indikator

3.3.5 Mengidentifikasi macam-macam teks pewara

Ghâmbhârra Pranata Cara
Asalla ghâmbhâr: <https://www.google.co.id>

5. Lalampa'an

Onènga sampèyan ponapa sè èmaksot *teks pewara* tor cem-macemma *teks pewara*? Èyatorè talèktèghi ɖhimèn pangaonèngan bhâb *pewara* è bâbâ panèka!

Pewara asalla dâri bhâsa jâbâ *wara sè aghândhu'* artè "aparèng onèng" bhâsa alossèpon, otabâ "aberri' tao" k

engèng ter-ater pe = *pewara* sè artèna orèng sè ngalakonè ....dhâddhi *pewara* artèna "orèng sè kalakowanna aberri' tao ka orèng laèn è bâkto bâdâ papanggheyâ. Dâlem bhâsa inggris èsebbhut MC (*master of ceremony*). è dâlem bhâsa madhurâ èkoca' pranata cara sè asalla jhughân dâri bhâsa jhâbâ.

Pembawa acara otabâ pranata cara èngghi panèka orèng sè kabhubhuwâan pakon ka'angghui mokka', arèntèng, tor notop acara/lampa (Laksmi, 2011). È dâlem alampa'aghi pakon, pranata cara kèngèng aghuna'aghi tèks (*naskah*). Tèks kasebbhut ka'angghuy dhâddhi pandhuman dâlem arèntèng acara/lampa.

Ađhâsar bâkto otabâ kabâđâ'ân tèks pranata cara bâđâ 2 macem, èngghi panèka:

- 1)** tèks pranata cara rasmè (*formal*), tor
- 2)** tèks pranata cara satengnga rasmè (*semi formal*)
- 3)** tèks pranata cara tak rasmè (*tidak formal*).

Tèks pranata cara rasmè (*formal*) kapra èghuna'aghi dâlem acara-acara otabâ lalampa'an rasmè, akadhiyâ acara seminar, workshop, diklat, upacara, papanggheyâ rasmè, tor èn-laènna sè sorop sareng acara kasebbhut. Tèks pranata cara satengnga rasmè (*semi formal*) èghuna'aghi ka'angghuy arèntèng acara-acara otabâ lalampa'an satengnga rasmè, akadhiyâ temmo-kerrong alumni, perpisahan morèt, tor samacemma. Dhinèng tèks pranata cara ta' rasmè (*tidak formal*) kapra èghuna'aghi dâlem acara-acara otabâ lalampa'an ta' rasmè, akadhiyâ acara hiburan rakyat, hiburan musik, tor tatèngghun laènna.

Pakon 5.1

Maos patètè tor tè-ngatè ghâncaran è attas, tor jâwâb pêtanya è bâbâ panèka lèbât angghuta ghâlimpo', sè bânnya'na ɖuwâ' kantos tello' ghâlimpo'. Angghuta ghâlimpo' kodhu saroju' tor jhung-rojhung !

- 1) Jhâjhâl jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod tèks pranata cara rasmè (*formal*)?
- 2) Jhâjhâl jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod tèks pranata cara satengnga rasmè (*semi formal*)?
- 3) Jhâjhâl jhârbâ'âghi ponapa sè èmaksod **tèks pranata cara ta'** rasmè (*tidak formal*)?

Pakon 5.2

Kalabân aghâlimpo' ɖuwâ' kantos tello', jhâjhâl bâng-sèbângnga ghâlimpo' nyarè contona teks pranata cara è bâbâ panèka:

- 1) tèks pranata cara rasmè (*formal*)
- 2) tèks pranata cara satengnga rasmè (*semi formal*)
- 3) **tèks pranata cara ta' rasmè** (*tidak formal*)?

Bâng-sèbângnga teks, cokop sèttong conto saos !

Indikator

3.3.6 Mengidentifikasi struktur teks pewara

6. Lalampa'an

Maos patètè ghâncaran è bâbâ panèka. È kaca sè tapongkor ampon èjhârbâ'âgi bhâb **sosonanna** (*struktur*) tèks pidato. È bâbâ panèka bhâdhi èjhârbâ'âghi sosonanna (*struktur*) tèks pewara.

Sosonanna (*Struktur*) Tèks Pranata Cara

Akadhiyâ tèks pidato, dâlem tèks pranata cara jhughân aghândhu' sosonan tèks sè kalonta sareng sebbhudhân *struktur teks* pranata cara. Dhinèng sosonannèpon èngghi panèka:

a. Pamokka'na tèks pranata cara

Pamokka'na tèks pranata cara dhâddhi 3 bâgiyân èngghi panèka:

1) Salam pamokka'

Èngghi panèka salam sè lumbra èyangghuy **sareng orèng bânnya'**.

2) Okara pangormadhân

Èngghi panèka okara kaangghuy **pangormadhân dâ'** orèng laèn, otamaèpon orèng sè langkong seppo otabâ orèng sè ghdhuwân pangkat.

3) Okara panyokkor

Èngghi panèka okara kaangghuy **ngonjhughâghi sokkor dâ'** sè Kobâsa Allah SWT. Biyasana èyèrèngè sareng salam otabâ salawat dâ' **Nabbhi Muhammad SAW.**

b. Parèntèng lampa

Bâgiyân panèka aropa'aggi jhâjhârbâ'ân sè otama. Kaprana aropa rèntèngnga acara sè bhâdhi èmaos pranata cara.

c. Pongkasan lampa

Pongkasan lampa è **dâlem tèks aropa okara parnyo'onan sapora dâ'** sadhâjâ onjhângan sè rabu è bâkto ghâpanèka, tor salam pongkasan.

Pakon 5.1

Talèktèghi kalabân ghu-ongghu ghâncaran è attas, tor jâwâb pètanya è bâbâ panèka lèbât angghuta **ghâlimpo'**, sè **bânnya'na duwâ' kantos tello' ghâlimpo'**. Angghuta **ghâlimpo'** kodhu saroju' tor jhung-rojhung !

a) Jhârbâ'âghi bâgiyân-bâgiyânnèpon tèks pranata acara!

b) Jhârbâ'âghi kalabân jhârna', ponapa sè èmaksod okara pamokka'?

c) Jhârbâ'âghi kalabân jhârna', ponapa sè èmaksod kalabân okara pangormadhân?

- d) Jhârbâ'âghi kalabân jhârna', ponapa sè èmaksod kalabân okara panyokkor?
- e) Jhârbâ'âghi kalabân jhârna', ponapa sè èmaksod kalabân parèntèng lampa?

Pakon 5.2

Kalabân aghâlimpo' duwâ' kantos tello', jhâjhâl bâng-sèbângnga ghâlimpo' abhâdhi contona parèntèng lampa!

Indikator

3.3.7 Mengidentifikasi ciri kebahasaan teks pewara

7. Lalampa'an

Bhâb bhâsa ampon èjhârbâ'âghi dâlem ghâncaran sè tapongkor (bhâb têks pidato). Kaangghuy maënga' jhâjhârbâ'ân kasebbhut ngèrèng maos polè ghâncaran è bâbâ panèka.

Aghuna'aghi Bhâsa dâlem Têks Pranata Cara

Akadhiyâ dâlem têks pidato, têks pranata cara jhughân aropa bhâsa lèsan, bânnè bhâsa tolèsân. Biyasana bhâsa lèsan langkong pandâk, rèngkes, sederhana, tor ghâmpang èyartè'è sareng orèng sè mèyarsa'aghi. Kapprana aghuna'aghi: (1) bhâsa *artistik/estetik*, èngghi panèka bhâsa sè èpondhut dâri bhâsa sastra sè èndhâ kantos kasemsem aromrom bhârâ atè, (2) bhâsa *ilmiah* èngghi panèka bhâsa-bhâsa sè èrabât noro' sarat kaidah bhâsa Madhurâ, tor (3) bhâsa *filologis*, èngghi panèka bhâsa sè nyonglèr dâri adâp tengka orèng Madhurâ sè sokkla (Pa'anaban Assrè, 2008).

Mèla dâri ghâpanèka, manabi èpantha bâdâ 3 macem bâgiyânnâ bhâsa sè parlo èkaonèngè tor èghuna'aghi bâkto abhâdhi têks pranata cara, èngghi panèka (1) pèlèyan oca', (2) sosongan okara, tor (3) ondhâgghâ bhâsa.

Bhâb panèka ampon èbirjhi' è kaca sè tapongkor.

Pakon 7.1

Maos patètè tor tè-ngatè ghâncaran è attas, tor jâwâb pètanya è bâbâ panèka lèbât angghuta ghâlimpo', sè bannya'na tellô' ghâlimpo'. Angghuta ghâlimpo' kodhu saroju' tor jhung-rojhung! Èyatorè birjhi' bhâb bhâsa sè parlo èkaonèngè dâlem nyoson tèks pranata cara!

Indikator

3.3.8 Menuturkan kembali isi teks pewara

Ghâmbhârrèpon Pranata Cara
Asalla ghâmbhâr: <https://www.google.co.id>

8. Lalampa'an

È dâlem lalampa'an sè tapongkor ampon èjhârbâ'âghi pangaonèngan bhâb tèks pranata cara. Nyopprè dhâddhi pangaonèngan sè saè, ngèrèng talèktègħi èssèna tèks pranata cara è bâbâ panèka.

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh

Sè moljâ *pengasuh* pondhuk pesantren Raudhatut Thalibin Drs. KH. Abd. Matin Hanafi sareng sadhâja sana' bhârâjhâpon, wabil khusus

salèraèpon se moljâ KH. Imam Hendriyanto, M.SI sè bhâdhân kaulâ ta'dzimi.

Katowa sareng sadhâjâ pengurus *yayasan pondok pesantren Raudhatut Thalibin sareng sadhâjâ sana'* bhârâjhâèpon.

Kepala Madrasah Aliyah, Madrasah Tsanawiyah tor Madrasah Diniyah Raudhatut **Thalibin, Bapa'**-ébhu tor sadhâjâ para rabu sè moljâ.

Komalancang abdhina ngadhek mator cangkolang, bhâdhân kaulâ **mènangka pranata sèmo e bâkto mangkèn, è dâlem sèttong** pasèmowan "**Haflatul Imtihan Yayasan Raudhatut Thalibin, MTs – MA Taon Pangajaran 2013/2014**".

Pamator kabidhân, ngèrèng bhâdhân kaulâ sadhâjâ areng—sareng ngejihuggâghi pojhi sokkor Alhamdulillah mongghu dâ' ajunannèpon Allah SWT. Sè ka'qimma kantos sa'at mangkèn bhâdhân kaulâ sareng para rabu sadhâja kengèng pan-saponapan rahmat tor barokaèpon kong-langkong **sè aropa nè'mat Iman tor Islam, nè'mat kasèhadhân tor kasempadhân kantos bisa rabu dâlem tarèka Haflatul Imtihan Yayasan Raudhatut Tholibin Mts – Ma Taon Pangajaran 2013/2014**", ierres è arè mangkèn; Satto tangghâl 21 juni 2013 M otabâ 23 Sya'ban 1435 H dâlem kabâdâ'ân sèhat wal afiat.

Sholawat sareng salam malar moghâ teptebbhâ **ka'ator dâ' ajunannèpon Nabbhi Muhammad SAW tor jhughân dâ' sadhâjâ sana'** bhârâjhâ, kanca tor sadhâjâ para *sahabhât*èpon. Sè ampon **ngangkès bhâdhân kaulâ dâri alam sè petteng nojjhu dâ' alam sè tèra'** èngghi panèka kalabân bâdâèpon aghâma Islam.

Para rabu sè bhâdhân kaulâ amoijâ'âghi,

Ngèrèng tarèka è arè mangkèn ka'qinto èkabidhi sareng pamaosan Suratul Fatihah sè ghânjhârânnèpon bhâdhî èyatorraghi monggu dâ' ajunannèpon Nabbhi Muhammad SAW sè bhâdhi è seppowè sareng sè moljâ Drs. KH. Abd Matin Chanafi, ka'ator.

Tarèka saterrossèpon èngghi panèka pamaosan Sorat Yasin sareng Tahlil sè bhâdhi è seppowè sareng sè Moljâ KH. Moh. Fajar Shodiq, ka'ator.

Malar moghâ Pamaosan Sorat Yasin sareng Tahlil ka Ponḍhiyâ qâ' ajunannèpon Allah SWT. Amin ya Robbal 'alamin...

Saterrossèpon pamaosan Shalawat Nabi sè bhâdhi èmaos sareng tarètan Syaifuddin sabhârundhut, ka'ator.

Kadhi ka'dinto pamaosan sholawat nabi malar mandhâr bhâdhân kaulâ sareng para rabu sadhâjâ kengènga Syafa'at. Amin ya robbal 'alamin.

Bapa'-èbhu sè paḍâ moljâ,

Tarèka saterrossèpon èngghi panèka prosesi wisuda siswa kelas akhir Madrasah Aliyah, Madrasah Tsanawiyah, Yayasan Raudhatut Thalibin.

Saka'dinto prosesi wisuda kelas akhir MTs-MA Raudhatut Thalibin taon pangajhârân 2013/2014. Malar mandhâr sadhâjâ èlmo sè ètarèma dhâddhiyâ èlmo sè barokah, amin.....

Tarèka sè saterrossèpon èngghi panèka kapor sèrè pènang sè èracèk sa pamocangan, lèbat **dhâbu** bâbulângan sè bâdhi èyatorraghi sareng salèraèpon sè moljâ Drs. KH. Abd Matin Chanafi, ka'ator.

Kadhi ka'dinto dhâdhabun sè ampon ka ator malar moghâ dhâddhiyâ tambâna pangaonèngan tor amanfa'at ponapa sè ampon èdhâbuwâghi sareng sè molja Drs. KH. Abd Matin Chanafi, amin 3x ....Yaroball alamin.

Bapa'-èbhu sè bhâdân kaulâ amoljâ'âgi.

Saterrossèpon **pamojhi mongghu dâ'** morèd tor **santrè MTs-MA** sè ampon kapèlè mènangka **morèd tor santrè tolâdhâ Raudhatut Thalibin Tahun pelajaran 2013/2014.**

Para rabu sè **paḍâ** molja, tarèka saterrossèpon èngghi panèka pèyatoran morèd tor santrè sè **bhâdhi** èbakkèlè sareng morèd **tolâdhâ** tingkat MA Raudhatut Thalibin sè bhâdhi èyatorraghi sareng tarètan Bura'i, ka'ator.

Bapa'-èbhu, sè paḍâ parjhughâ.

Saterossèpon *Tausiyah agama* sè bhâdhi èyatorraghi sareng sè moljâ KH. Imam Hendriyanto, M.Si. **Dâ' sè moljâ.** KH. Imam Hendriyanto, M.Si, ka'ator.

Saka'dinto Tausiyah Agama, malar mandhâr kengènga **tambâ'ân** èlmo dâri ponapa sè ampon èyatorraghi.

Saterossèpon èngghi panèka pamaosan du'a sè bhâdhi èseppowè sareng sè moljâ KH. Ahmad Halimi, ka'ator.

Para rabu sè **pađâ** moljâ, saterossèpon *pisah kenang siswa kelas akhir MTs-MA Raudhatut Thalibin.*

Sadhâjâ para **rabu tor sadhâjâ kasembhâ'ân sè pađâ parjughâ.**

Kadhi ka'dinto, pèyator tarèka sè ampon ka ator dâri kabidhân kantos pongkasan malar mogha nyamporna'aghiyâ mongghu dha' panghâliyân kaulâ sadhâjâ.

Bhâdhân kaulâ sasarengan mènangka pranata sèmo, korang langkongngèpon anyo'ona sapora sè tađâ' bâtessèpon, mator saèbu sakalangkong sadhâjâ panjhumoronganèpon (perhatiannya, Ind).

Du' remmek sekkar pèlèyan, ghâddhing konèng, malathè potè, pangarep namong ta' sakalèyan, mandhâr onèng apangghi polè.

Wassalamualaikum warahmatullahi wabarkatuh.

Ètokèl saparlona dâri Naskah MC Haflatul Imtihan Bahasa Madura Resmi Ponpes Robin Sumenep

Pakon 8.1

Bâng-sèbângnga orèng èyatorè maos patètè ghâncaran è attas. **Manabi lastarè, ngèrèng jhârbâ'âghi** polè èssèna tèks pranata cara kasebbhut!

Indikator

4.3.1 Berpidato sesuai dengan teks

Għāmbharr morèt alampa'agħi pidato
Asalla ghāmbhār: <http://www.satubahasa.com/2014/10>

1. Lalampa'an

Sabellunna alampa'agħi pidato, parlo ngaonèngè bhâb:

- 1)** Orèng sè bhâdhi mèyarsa'agħi
- 2)** Bânnya'na bâkto sè bhâkal èyangħħuy
- 3)** Ca'-oca' sè ghâmpang, kantos sè mèyarsa'agħi ngartè
- 4)** Ngaonèngè gher-ogherrâ acara
- 5)** Ngaonèngè pakakas sè èghuna'agħi.

Dhinèng carana alampa'agħi pidato (*metode berpidato*) **bâdâ**

4 macem, ènggħi panèka:

- 1)** *Metode impromptu*, ènggħi panèka alampa'agħi pidato sadâkkala ē bâkto ghâpanèka (*spontan*).
- 2)** *Metode ekstemporan*, ènggħi panèka alampa'agħi pidato kalabân ta' ngangħħuy tèks, nangħeng abhâkta bâgiyān-bâgiyānna dhâdhâbuwâñ sè palèng parlo.

- 3) Metode membaca naskah, èngghi panèka alampa'aghi pidato kalabân aghuna'aghi teks pidato.**
- 4) Metode menghafal, èngghi panèka alampa'aghi pidato kalabân ngafallaghi èssèna tèks pidato.**

Kalabân adhâsar pangaonèngan è attas, ngèrèng talèktèghi tèks pidato è bâbâ panèka!

Tèks pidato sè aësse dhâdhâbuwân dâri bâkkèl bhâlâ karabâ bhisan lakè'

Assalamualaikum warahmatullahi wabarkatuh

Karengghâ sareng sadhâjâèpon kahormadhân kaonjhughâ dâ' salèraèpon para alèm tor olama'.

Kaatora dâ' sè moljâ para lora, para seppo.

Kaatora dâ' para anom, sadhâjâna sè pađâ parjughâ, kong-langkong dâ' salèraèpon sè moljâ Bapa' Mawardi sana' bhârâjhâ mènangka korabâ bhisan binè' è ka'đinto.

Pangapora moghâ ajunan sè ngaghungè pangghâliyân lo'or nglèlanè abdhina sè salagghi' bâbâ omor sè tantona salaggi' tèmor, tantowèpon abdhina rapa' moddhâ salagghi' ta' apamor cang-malancang ngatorraghi pamator, marghâ kèngèng pakon moljâ dâri salèraèpon sè moljâ Bapa' Abdur Rizki sabhârundhut mènangka bhâlâ karabhâ bhisan lakè' dâri Karang Buddhi sè rassaèpon ta' cokbâ ngatorraghi pojhi sokkor dâ' poserra Cahja Ghustè Allah Amorbâ Alam.

Alhamdulillahi robbil alamin. Marghâ sadhâjâ panèka tanto asareng bhinareng karsaèpon Ghustè Allah sè Amobâ Jhâghât sè arabek maddhâi karep, kantos abdhina sasarengan bisa nekkanè hajhât ngessa'aghi néyat nyambhâdhâni congabbhâ songay è monghing tasè', mowara, dâpa' dâ' pangara lampa mantan temmo sè ampon kalampan andhâna rassa alompa' alam bhâbhândhingannèpon neng dhâlemmèpon bhisan binè' sa'at mangkèn panèka.

Abdhina sè nyèccèng pèkkèr, dumè' akkal, kajâl panèngal, moghâ kaangghebbhâ mènangka tatengnger tebellâ pangèsto bhâla karabâ bhisan lakè' sè rapa' tacangkèng dâlem pamator abdhina ka'đinto sè rassaèpon ta' cokbâ ngatorè mator sakalangkong sè ta' pabâtes, marghâ bhâlâ korabâ bhisan binè' sè ampon anteng-

bhârenteng jhuntrong tarongghu, tètè ghumatè padâ rateng samarambhâ mapak abdhina sasarengngan. Ajunan ta' lajhu aðângdâng malajhu, gâgâ' parjughâ ta' alaju-laju abdhina èpalarès è pasémowan sè lèbâr adhândhân, parandhineng dâri ka'dinto abdhina sasarengngan poro lèsan, ðus-ðus, aromasa toðus amarghâ nyabis tengal, massra'aghi pottra pangantan, passra ghulu' bungkol. Ajunan parsasat nolong ghâlunthongan è tengnga arongan sè ampon kabhuktèn, dâri pamangghi, tor èpanghhi marab hut għunong tenggħi jung tenggħiyān, sagħârâ dâlem jhung dâleman polè pangestowèpon.

Bapa' Mawardi sana' bhârâjhâ mènangka bhâlâ karabhâ bhisan binè' sè moljâ!

Rassa ta' manghi okara sè pas-ngeppas morak ngombi' èssèna dâdâ dâri sakalangkong bhungana, saghunong emmas bhâbhândhinganna, abdhina sasarengngan ampon kaedhi mettheek kembhâng petthèdhâ sè bâdâ è ka'dinto. È bhârâddhâ kembhâng malathè, ana' binè' salagghi' parabâñ sonthè sè anyama Evi Safitri pènottrèèpon Bapa' Mawardi sè sa'at mangkèn lerres bâjâ lagħgu pokol 08.00 arè Ahad, 28 Rejjheb 1428 H, neng Paberrâsân, kana' binè' kasebbhut ampon arasop sareng kembhârânnèpon kembhâng ghâddhing, ana' lakè' sè salagghi' lancèng kapaceng sè kasambhât Marsuki pènottrèèpon Bapa' Abdur Riski dâri Karang Buddhi, malathè sareng ghâddhing sè ampon èyajhum dhâddhi du'remmek sè kasaksèn duwâ' bhâlâ karabhâ bhisan sareng para kanthè kengenga pètongkas tor du'a mostajhâb sè pèjher ènga' mandhi sengnga' kantos du'remmek kengenga bħes-arħħes ebbhun pangrabât dâri Ghustè Allah, Ghustè sè Amor Bhâjhâghât, du'remmek ta' kantos èlop għibâna jħâman, mogħâ terrosâ ro'om maddhu katrësnan sè konang nèmang jħâman kantos padâ nonno', atongket roman, jħughân mogħâ abuwâ' buwâna atè salokobħânnha jħântong, sae cebbing otabâ kacong sè ka'arep pènter socċè, bhuddhi tenggħi mogħâ kengenga ridho Allah Ghustè sè Maha Aghung.

Bhâlâ karabhâ bhisan binè' sè moljâ!

Taqdâ' sagħârâ sè taqdâ' ombâ'na. Pramèla dâri ghâpanèka abdhina sasarengngan kong-langkong abdhina dhibi' sè tantona dâri kabitħâñ kantos pongkasannèpon lampa ka'dinto salagghi' kakka' karékka' sangħâ' saorra oca', sola tèngka sè onga'-calonga' kantos rassa ghâli bâto ghunong, għunong na'nong bâto kalètthak, dâri ka'dinto sabângbângnha lala', sakoko èrèng ta' ngambri dhuka pangħâliyān ajunan bhâlâ karabhâ bhisan binè' è ka'dinto.

Ngala' anduk ka budiyâñ

Mano' kċeyong è Ghâppora

Sè korang sondhuk dâ' pangghâliyân
Ta' langkong nyô'ona saporâ.

*Wallahul muwaffiq ila aqwamithariq, wassalamualaikum
warahmatullahi wabarakatuh.*

Ètokèl dâri Pa'anabhân Assrè, 2008

Pakon 1.1

Bâng-sèbângnga morèd èyatorè maos patètè ghâncaran è attas. Sampèyan kengèng ngafallaghi otabâ ngèmodhi bâgiyân-bâgiyân sè cè' parlona. Manabi lastarè, ngèrèng lamp'a'ghi pidato kalabân aðhâsar èssèna tèks è attas! Ghuna'aghi sala sèttong *metode* alampa'aghi pidato!

Indikator

4.3.2 Menanggapi dan menilai pidato temannya

2. Lalampa'an

Ngèrèng talèktèghi pidato sè èlampa'aghi sareng ca-kancana. Manabi lastarè èyatorè sampèyan aparèng sangghemman tor "nilai" dâ' lalampa'an ghâpanèka! Pandhuman sè èghuna'aghi èngghi panèka:

- 1) Kabângalanna kanca alampa'aghi pidato**
- 2) Èssèna sorop sareng gher-ogherrâ tèks pidato**
- 3) Bhâsa sè èghuna'aghi lerres tor saè**
- 4) Bâkto sè èghuna'aghi sorop sareng katantowan**

Indikator

4.3.3 Menjadi Pewara dalam Suatu Kegiatan

Ghâmbhârra Morèt alampa'aghi pakon Pranata Cara
Asalla ghâmbhâr: <https://www.google.co.id>

3. Lalampa'an

Pranata cara kodhu ngaghungè kamampowan :

- 1) kaparcajâ'ân sè tèngghi dâ' abâ'na dhibi'.
- 2) pangaonèngan sè jhembhâr.
- 3) akhlak sè bhâghus.
- 4) panèr (loman mèsem).
- 5) katèngal salèra nyennengngaghi.

Saterrossèpon, ngèrèng maos tor talèktèghi tèks pranata cara è bâbâ panèka!

Assalamualaikum waramatullahi wabarkatuh

Sèmoljâ kepala sekolah SMPN 1 Pamekasan

Sè moljâ Bapa', Èbhu ghuru sareng staf-staf TU SMPN 1 Pamekasan
Sareng ca-kanca sè padâ akor tor parjughâ

Assolatu wassalamu ala ashrafil ambiyai wal mursalin wa ala alihî wa shahbihî ajmain amma ba'du'.

Ator kabidhân ngèrèng areng-sareng ngonjhuggâghi pojhi sokkor dâ" Ghustè Allah sè Amorbhâ Jhâghât, sè ampon aparèng rahmat tor hidâyâèpon dâ" bhâdhân kaulâ sareng panjhennengan sadhâjâ, kantos samangkèn kengèng apangghi è kennengangan ka'đinto ka'angghuy alampa'aighi pakèlèngan Isro' Mi'roj.

Sholawat sareng salam malar moghâ èyatorraghi dâ' kanjeng Nabbhi Muhammad SAW.

Para bapa' tor ebhu sè pađâ parjughâ,

Mènangka pranata cara, bhâdhân kaula ngatorraghiyâ lalampa'an *acara* è arè mangkèn. Maso' dâ" lalampa'an sè kapèng sèttong èngghi panèka pamaosan Fatèhah, sè bhâdhi èyatorraghi sareng salèraèpon Bapa' Kamil. Dâ' sè moljâ Bapa' Kamil bâkto ka'ator.

Mator sakalangkong, malarmoghâ sè maos tor sè mèrengngaghi kengènga pèdhodhu tor hidâyâh dâri Allah SWT.

Maso' dâ" lalampa'an sè kapèng duwâ', èngghi panèka pamaosan ayat-ayat soccè Al-Qur'an, sè bhâdhi èmaos sareng Yuyun, bâkto ka'ator. Lalampa'an sè kapèng tello', èngghi panèka dha-âhâbuwân. Dhâ-dhâbuwân sè kapèng sèttong èngghi panèka dha-dhâbuwân dâri katowa panètèya *acara Isro' Mi'roj* panèka. Dâ' tarètan Ali Said, bâkto ka'ator. Dhâ-dhâbuwân sè kapèng duwâ' èngghi panèka dhâdhâbuwân dâri Katowa OSIS SMPN 1 Pamekasan. Dâ' tarètan Busa'at, bâkto ka'ator. Dhâ-dhâbuwân sè kapèng tello' dâri kepala sakola SMPN 1 Pamekasan. Dâ' salèrapon Bapa' Drs. H. Abd Mochtar, bâkto ka'ator.

Maso' dâ' lalampa'an sè kapèng tello' èngghi panèka mau'idah hasanah dâri Bapa' KH. Masduki Mahfudz. Dâ' salèraèpon sè moljâ KH. Masduki Mahfudz, bâkto ka'ator. Maso' dâ' lalampa'an sè kapèng lèma' èngghi panèka acara pongkasan, sè bhâdhi ètotop sareng pamaosan du'a sareng Bapa' Kamil, bâkto ka'ator.

Para bapa' tor èbhu sè pađâ parjughâ. Saka'đinto pyatoran sareng lalampa'an dâri bhâdhân kaulâ, nyo'on sapora manabi bâdâ tor-ator sè korang sondhuk dâ' pangghâliyân.

Wabillahi Taufiq Walhidayah, Wassalamualaikum warahmatullahi wabarkatuh.

Pakon 3.1

Bâng-sèbângnga morèd èyatorè maos patètè ghâncaran è attas. Sampèyan kengèng ngafallaghi otabâ ngèmodhi bâgiyân-bâgiyân sè cè' parlona. Manabi lastarè, ngèrèng lampa'aghi pranata cara kalabân adhâsar èssèna tèks è attas!

Indikator

4.3.4 Menaggapi dan menilai temannya menjadi
newara

4. Lalampa'an

Ngèrèng talèktèghi pranata cara sè èlampa'aghi sareng cakancana. Manabi lastarè èyatorè sampèyan aparèng sangghèmman tor nilai dâ' lalampa'an ghâpanèka! Pandhuman sè èghuna'aghi èngghi panèka:

- 1) Kabângalanna kanca alampa'aghi pranata cara.
- 2) Carana arèntèng acara.
- 3) Bhâsa sè èghuna'aghi lerres tor saè.
- 4) Bâkto sè èghuna'aghi sorop sareng katantowan.

Ngèmodhi Carakan Madhurâ

Bhâb Aksara Réka'an carakan madhurâ
Bhângonnèpon aksara rèka'an éngghi panèka;

	= gha	pasanganna	
	= dza	pasanganna	
	= fa	pasanganna	
	= ha	pasanganna	
	= za	pasanganna	

bhângonna aksara rajâna aksara rèka'an, sareng pasanganna

 = Gha   pasanganna

 = Fa   pasanganna

 = Ha   pasanganna

Cateddhân :

Dzâ ( ) sareng ( ) tadâ' aksara rajâna, sareng taqâ'pasangan akasara rajâna.

Pakon 1

a. Èyatorè ca'-oca' sè aghândhu' aksara rèka'an è bâbâ panèka, salèn dâ' èjhâ'ân carakan Madhurâ!

1. ghaib   =

.....

2. dzikir   =

.....

3. faham   =

.....

4. hatam   =

.....

5. zamzam   =

.....

b. Èyatorè ra-okara sè aghândhu' aksara rèka'an è bâbâ panèka, salèn dâ' èjhâ'ân carakan Madhurâ!

1. Ha-hal ghaib =

.....

2. Maos dzikir =

.....

3. Lekkas faham =

.....

4. Ceppet hatam = ...
 5. Adhu'um zakat= .....
- c. Èyatorè ca'-oca' carakan è bâbâ panèka, salèn dâ' èjhâ'ân latèn
Madhurâ!
1. *॥ ପର୍ମାତ୍ମାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ପରିପାଳନାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ॥*
 .....
 2. *॥ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତକାରୀଙ୍କରେ ପରିପାଳନାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ॥*
 .....
 3. *॥ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତକାରୀଙ୍କରେ ପରିପାଳନାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ॥*
 .....
 4. *॥ ଅଧିକାରୀଙ୍କରେ ପରିପାଳନାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ॥*
 .....
 5. *॥ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତକାରୀଙ୍କରେ ପରିପାଳନାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ॥*
 .....
 6. *॥ ଅଧିକାରୀଙ୍କରେ ପରିପାଳନାର୍ଥକାରୀଙ୍କରେ ॥*
 .....

LATÈYAN 3

1. Adhâsar tojjhuwânnâ, tèks pidato bâdâ ...
  - a. 2 macem
  - b. 4 macem
  - c. 3 macem
  - d. 5 macem
2. Adhâsar sèfat èssèna pidato bâdâ ....
  - a. 2 macem
  - b. 3 macem
  - c. 4 macem
  - d. 5 macem
3. Teks pidato sè èserrat kalabân tojjhuwân ngajhâk orèng laèn ka'angghuy alampa'aghi èssèna pidato èsambhât ....
  - a. Tèks pidato informatif
  - b. Tèks pidato rekreatif
  - c. Tèks pidato persuasif
  - d. Tèks pidato aksi
4. Okara panyokkor aropa'aghi bâgiyân dâri tèks pidato ....
  - a. pamokka'
  - b. pongkasan
  - c. èssèna
  - d. salam
5. Bhâsa sè èpondhut dâri bhâsa sastra sè èndhâ kantos kasemsem aromrom bhârâ atè, dâlem tèks pidato èsebbhut ....
  - a. Bhâsa ilmiah
  - b. Bhâsa artistik
  - c. Bhâsa filologis
  - d. Bhâsa nonèstetik
6. Carana alampa'aghi pidato kalabân ngangghuy tèks pidato èsebbhut ....
  - a. Metode ekstemporan
  - b. Metode impromptu

- c. Metode menghafal
  - d. Metode naskah
7. Tèks pranata cara rasmè (*formal*) **kapra èyangghui dâlem ....**
- a. Acara ghun-tèngghun
  - b. Acara arabâs paghâr
  - c. Acara walimatun nikah
  - d. Acara seminar
8. *Sholawat sareng salam malar moghâ tep-tebbhâ dâ' ajunannèpon Nabi Muhammad SAW tor jhughân dâ' sadhâjâ sana' bârâjhâ, kanca tor sadhâjâ para pengikutèpon.* Okara è attas aropa'aghi contona .....
- a. Èssèna tèks pranata cara
  - b. Bâgiyân pongkasan
  - c. **Pamokka'na** tèks pranata cara
  - d. Okara pangormadhân
9. *Tađâ' saghârâ sè tađâ' ombâ'na. Pramèla dâri ghâpanèka abdhina sasarenggan kong-langkong abdhina dhibi' sè tantona dâri kabidhân kantos pongkasannèpon lampa ka'đinto salagghi' kakka' karèkka' sangghâ' saorra oca', sola tengka sè onga'-calonga' kantos rassa ghâli bâto ghunong, ghunong na'nong bâto kalètthak, dâri ka'đinto sabângbângnga lala', sakoko èrèng ta' ngambri dhuka pangghâliyan ajunan bhâlâ karabhâ bhisan binè' è ka'đinto.*
Okara è attas aropa'aghi contona .....
- a. Èssèna tèks pranata cara
  - b. Bâgiyân pongkasan
  - c. **Pamokka'na** tèks pranata cara
  - d. Okara panyokkor
10. **Sala sèttong pandhuman dâlem aparèng sanggheman lalampa'an**
paranata cara, èngghi panèka ....
- a. Carana arèntèng acara/lalampa'an
  - b. Carana nyangghemmé
  - c. Carana bu-dhâbuwân
  - d. **Carana abirjhi' okara**

Jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân jhârna' !

- 1.** Ponapa sè èmaksot tèks pidato rekreatif?
- 2.** Èyatorè sampèyan abhâdhi contona tèks pongkasan sè èndha dâlem pidato!

- 3.** Ponapa'an sè èmaksot *metode* èkstèmporan qâlem alampa'aghi pidato?
- 4.** Jhârbâ'âghi cem-macemma bâgiyân sè èpantha qâlem sosonan tèks pranata cara!
- 5.** Èyatorè sampèyan abhâdhi contona parèntèng lampa rasmè sè èlampa'aghi sareng sakola'an!

UJI KOMPETENSI SEMESTER 1

- 1.** Orèng sè alampa'aghi tarèka ðâlem acara è sambhât ....
a. orator
b. pemrasaran
c. pranata cara
d. pranata okara

- 2.** Tarèka sè saterrossèpon èngghi panèka sakapor sèrè pènang sè èracèk sa pamocangan, lèbât dhâdhâbun ka sampornaan se bâdhî èyatorraghi sareng salèraèpon sè moljâ Drs. KH. Abd Matin Chanafi, bâkto ka ator.
Okara è attas aropa'aghi bâgiyân ðâri ....
a. pongkasan lampa
b. parèntèng lampa
c. pamokka'na acara
d. panotop

- 3.** Alampa'aghi pidato sadâkkala è bâkto ghâpanèka (*spontan*) èsambhât ....
a. impromptu
b. ekstemporan
c. naskah
d. menghafal

- 4.** Alampa'aghi pidato kalabân ta' ngangghuy tèks, nangèng abhâkta bâgiyân-bâgiyânnna dhâdhâbuwân sè palèng parlo, èsambhât ....
a. impromptu
b. ekstemporan
b. naskah
c. menghafal

- 5.** Tèks pidato sè Èghuna"aghi ðâlem papangghiyân kaangghuy mertè orèng laèn, èsambhât ....
a. tèks pidato pengarahan
b. tèks pidato sambutan
c. tèks pidato hiburan
d. tèks pidato informatif

- 6.** Bhângonna bhâsa sè èyangghuy ðâlem tèks pidato kodhu akor sareng ....
a. orèng sè aparèng pakon

- b.** bhângonna acara
  - c.** orèng sè mèyarsa'aghi
  - d.** bâkto sè kaator
- 7.** *Para rabu sè bhâdhân kaulâ amoljâ'âgi. Maksot sareng tojihuwan papangghiyân è arè mangkèn, èngghi panèka, bhâdhân kaulâ è koca' katowa RW, terro ngajhâghâ para panjenengan sadhâjâ ka'angguy areng-sareng ajâgâ kabhersèyan tor alampa'aghi abhersèyan kampong.*
- Okara è attas aropa'aghi bâgiyân ðâri ....
- a. Èssèna pidato
  - b.** Pamokka'na pidato
  - c. Okara pongkasan
  - d. Okara panyokkor
- 8.** Kamampowan sè kodhu èkaandî' pranata cara, èngghi panèka ....
- a.** Kaparcajâ'ân sè tengghi ðâ' abâ'na dhibi'
  - b.** Sowarana alos
  - c.** Rasoghânnèpon anyar
  - d.** Pangaonènnèpon copè'
- 9.** Parèntèng lampa èsoson kalabân ....
- a.** Ongrodhân sè jhârna'
  - b.** Okara sè bânnya'
  - c.** Oca' sè malarat
  - d.** Ghâncaran sè lanjhâng
- 10.** *Sè bhâdhân kaulâ amoljâ'âghi pengasuh ponduk pesantren Raudhatut Thalibin Drs. KH. Abd. Matin Hanafi sareng sadhâja sana' bârâjhâèpon, wabil khusus salèraèpon semoljâ KH. Imam hendriyanto, M.SI sè bâdhân kaulâ ta'dzimi.*

- Okara è attas aropa'aghi ....
- a. okara panyokkor
  - b. okara parèntèng lampa
  - c. okara pangormad'hân
  - d. okara pangaèmod'hân

Jâwâb pètanya è bâbâ panèka!

- a. Alampa'aghi pidato kalabân ngafallaghi èssèna tèks pidato, èsambhât .....
2. Bhâsa sè nyonglèr dâri ađâp tèngka orèng Madhurâ sè sokkla, èsambhât .....
3. Talèktèghi pantun è bâbâ panèka

*Mano' kèyong è Ghâppora
Sè korang sondhuk dâ' pangghâliyân
Ta' langkong nyo'ona sapora.*

È dâlem tèks pidato, pantun è attas akor manabi èyanghuy bâgiyân
.....

4. Jhâjhâl soson tèks pidato, bâgiyân okara panyokkor!
5. Jhâjhâl soson tèks pranata cara, bâgiyân parèntèng lampa!

Èssè'è titi'- titi' è bâbâ panèka kalabân lerres !

1. Tokoh ludruk sè ka'alok neng Jhâbâ Témor èngghi panèka.....
2. Sè ngator jhâlânnna lakon drama ludruk èngghi panèka.....
3. Najhâghâ neng drama luddruk èngghi panèka.....
4. Ponapa'an saos rat-syaratta manabi dhâddhi aktor/aktris ludruk?
5. Sebbhuttaghi sèttong conto "bhul-ombhullâ" ludruk sè ka'alok neng Madhurâ lajhu carèta'aghi poketta èssèna carètana! Èssè'è titi'- titi' è bâbâ panèka !
6. Aksara rèkaan bâdâ .....macem.
7. Struktur teks laporan hasèl observasi èyantarana : ..... , ... , sareng .....
8. Teks laporan hasèl observasi sè kodhu èjhârbâ'âghi èngghi panèka ..... sareng ..... panalèktèghân.

Pangajhârân 4

Tema : Gotong royong

Kompetensi Dasar

- 3.4 Memahami struktur teks, unsur kebahasaan, dan pesan moral dari teks drama modern.
- 4.4 Melakukan kegiatan bermain peran drama modern

Indikator

- 3.4.1 Mengidentifikasi teks drama modern
- 3.4.2 Mengidentifikasi struktur teks drama modern
- 3.4.3 Mengidentifikasi unsur kebahasaan dalam teks drama modern
- 3.4.4 Menjelaskan pesan moral teks drama modern.
- 4..4.1 Bermain peran drama modern.
- 4.4.2 Memberikan tanggapan permainan temannya
- 4.4.3 Memberikan penilaian pementasan siswa

Bâburughân beccè'

Pèkkèranna orèng bânnya' tor saè langkong saè katèmbhang pèkkèranna sèttong sanaos sè saè.

Indikator

3.4.1 Mengidentifikasi teks drama modern.

1. Lalampa'an

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Pamentasan drama

Asal ghâmbhâr : goegle.com

1. Lalampa'an

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Drama Modern

Oca' *drama* aghândhu' artè èngghi panèka macemma *sastra* sè aropa'aghi kandhâna *tokoh* è dâlem carèta ka'angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung. Ponapa sè kacaréta panèka aghâmbhârrâghi kadhdhâddhiyân sè bâdâ è dâlem kaođi'ân rè-sa'arè. Tantona sè ngangghit *drama* ngaghungè bâkto ka'angghuy mamaso' hal-hal sè bânnè kadhdhâddhiyân è dâlem kaođi'ân rè-sa'arè. Hal panèka sokkla dâri sè ngangghit *drama*.

Manabi sè èkacarèta è dâlem *drama* panèka nombuwâghi rassa sossa tor nèserra orèng sè ngoladhi panèka èsambhât *drama tragedi*. Orèng sè ngoladhi *tragedi* panèka kantos bâdâ sè aghârâbhâs aèng soca. Orèng sè ngoladhi *drama* panèka jhughân regghet dâ' ka *tokoh* sè ngaghungè tèngka lako ta' saè è dâlem carèta.

Manabi sè èkacarèta è dâlem *drama* panèka nombuwâghi rassa pèrak tor loco dâ' ka sè ngoladhi panèka èsambhât *drama komedi*. Orèng sè ngoladhi *komedi* panèka kasokan akel-bhâcèkel asabâb carètana sè bâdâ è dâlem *komedi* panèka nombuwâghi rassa loco.

Bâdâ jhughân *drama* sè ta' malolo loco sareng ta' malolo masossa dâ' ka sè ngoladhi. Rassa pèrak tor loco sareng rassa sossana pađâ bâdâ. *Drama* sè kadhi ka'đinto èsambhât *tragikomedi*.

Ca'-oca' sè malarat:

Sokkla	= tollèn.
Aghârâbhâs	= bânnya' sè ghâgghâr tor ta' ètengnget.
Tragedi	= <i>drama</i> sè carètana aghândhu' hal sè sossa otabâ masossa dâ' ka sè ngoladhi.
Komedi	= <i>drama</i> sè nombuwâghi rassa pèrak tor loco dâ' ka orèng sè ngoladhi.
Tragikomedi	= <i>drama</i> sè aghândhu' bâgiyân sè nombuwâghi rassa pèrak, sareng aghândhu' bâgiyân sè nombuwâghi rassa sossa.

Pakon 1.1

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna duwâ' orèng lalakè' bhâb ghutong rojhung!

Pakon 1.2

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna duwâ' orèng bâbinè' bhâb ghutong rojhung!

Pakon 1.3

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna tello' orèng lalakè' bhâb ghutong rojhung!

Pakon 1.4

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna empa' orèng lalakè' bhâb ghutong rojhung!

Pakon 1.5

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna empa' orèng bâbinè' bhâb ghutong rojhung!

Pakon 1.6

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna ñuwâ' orèng lakè-binè' bhâb ghutong rojhung kalabân aghuna'aghi bhâsa èngghi-bhunten!

Pakon 1.7

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna tello' orèng bâbinè' bhâb ghutong rojhung kalabân aghuna'aghi bhâsa enjâ'-iyyâ!

Pakon 1.8

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna tello' orèng lakè'- binè bhâb ghutong rojhung kalabân aghuna'aghi bhâsa èngghi-bhunten!

Pakon 1.9

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna empa' orèng lakè-binè' bhâb ghutong rojhung kalabân aghuna'aghi bhâsa enjâ'-iyyâ!

Pakon 1.10

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi kandhâna lèma' orèng bâbinè' bhâb ghutong rojhung kalabân aghuna'aghi bhâsa èngghi-bhunten!

Indikator

3.4.2 Mengidentifikasi struktur teks drama modern

2. Lalampa'an

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb
pètanyana!

Bâgiyân-bâgiyân Drama Modèrn

Ampon èjhârbâ'âghi è attas jhâ' *drama* panèka aropa'aghi macemma *sastra* sè aropa'aghi *kandhâna* *tokoh* è dâlem carèta ka'angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung. Tantona *drama* panèka aghândhu' bâgiyân-bâgiyân akadhi *sastra* laènna. Bâgiyân-bâgiyân panèka akadhi *alur*, *tokoh*, *latar*, pakakas, sareng bhâsa sè èghuna'aghi.

Manabi *alur* panèka èbhândhingngâghi sareng *compo'*, *alur* panèka aropa'aghi dhâsarra sèttong carèta. Bhângon dhâsarra carèta panèka kabânnya'an aropa mamolanna kadhâddhiyân, apadhu, padhuna tambâ dhâddhi kantos mangghi jhâlân ka'anghuy malastarè padhu dâlem carèta. Ghâlimpo'na kadhâddhiyân dâlem carèta neng sèttong *drama* èsambhât bhâbhâghân.

Tokoh *drama* panèka aropa'aghi panglako è dâlem *drama*. Panglako panèka kodhu aghândhu' tello' hal èngghi panèka bâgiyân *fisiologis*, bâgiyân *sosiologis*, sareng bâgiyân *psikologis*. Bâgiyân *fisiologis* aropa'aghi kabâdâ'ânnna bhâdhân, lakè' otabâ binè', sareng salèrana. Bâgiyân *sosiologis* aropa'aghi pangkaddhâ, sakola'anna, aghâmana, *ideologina*, sareng samacemma. Bâgiyân *psikologis* aropa'aghi kapènterranna, bâbâtegghâ, pangala'na, sareng samacemma.

Latar panèka aropa'aghi kennenggan sareng bâktona sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta. *Drama* panèka èstona nèro kabâdâ'ân sè saongghuna sè lerres bâdâ. Polana nèro, *drama* tantona bhunten ta' sokkla akadhiyâ sè saongghuna. Ka'angghuy mapadâ sareng aghâmbhârrâghi kabâdâ'ân sè saongghuna, èghuna'aghi pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong lalampan. Pètodhu panèka èsambhât *kramagung*. Dhinèng kandhâna *tokoh* èsambhât *wawancang*.

Pakakas panèka aropa'aghi ponapa sè èkaparlo ka'anghuy mabâdâ tatèngghun è attas pangghung. Hal sè èkaparlo *tokoh* è attas pangghung akadhi kalambhi, beddhâ' sareng hal sè èkaparlo ka'anghuy pangghungnga, akadhi dhâmar sareng samacemma.

Bhâsa sè èghuna'aghi è dhâlem *drama* akor sareng bâbâték tor pangkaddhâ *tokoh*. Manabi *tokoh* panèka bâbâtéggâ kasar, tantona **bhâsa sè èghuna'aghi kasar**. **Sabhâligghâ manabi** *tokoh* panèka bâbâtéggâ alos, tantona bhâsana jhugân alos. Sapanèka jhughân sareng pangkaddhâ *tokoh*. Manabi pangkaddhâ mabâ, akandhâ sareng tokoh sè pangkaddhâ tengghi, tantona bhâsana alos. Sapanèka jhughân sabhâligghâ.

Ca'-oca' sè malarat:

<i>Alur</i>	= bhângon dhâsarra carèta; ghâlimpo'na kadhâddhiyân è dâlem carèta.
<i>Tokoh</i>	= panglakona carèta.
<i>Latar</i>	= bâkto sareng kennenggan nalèka bâdâ kadhaddhiyân è dâlem carèta.
<i>Fisiologis</i>	= hal sè akor sareng bhâdhân otabâ kabâdâ'ânnâ bhâdhân.
<i>Sosilogis</i>	= hal sè akor sareng kabâdâ'ânnâ bârghâ otabâ maghârsarè.
<i>Psikologis</i>	= hal sè akor sareng kapènterran, bâbâték, sareng samacemma.

Pakon 2.1

Èyatorè maos patètè *teks drama* è bâbâ panèka kalabân *intonasi* sè lerres!

Bilâ Kanca Tarètan

Tokoh: Rara, Amèl, Suci, Natasa, Bilqis.

Bilqis mènangka pottrana Pa' Camat. Katèmbhâng kanca sakola'anna sè laèn, Bilqis tamaso' pottrana orèng soghi. Sanaosa pottrana orèng bâdâ, Bilqis ta' tengghi pangala'na, namong Bilqis toðusân. Mèlana è sakola'an taðâ' na'-kana' sè bângala akanca. Sèttong arè nalèka rêt-morèt bâdâ è tanèyan è aðâ'na kellas, Rara mabângal nyemma'è Bilqis tor ngajhâk aðhâ-kandhâ.

- Rara : "Bilqis, ma' lako ngalamon?" (Mabhârânca)
- Bilqis : "Enjâ', bâ'na ngara nyangka sèngko' ngalamon. Ma' la bhâi bâ'na."
- Rara : "Sèngko' ding-ngèding bâ'na potrana Pa' Camat. Bhâ' bhenderrâ, yâ ?"
- Bilqis : "Ca'na sapa jârèya? Ma' la ngèding bhâi bâ'na." (Semmo tođus)
- Rara : " Saongghuna bâ'na ka'alok è dînna'. Coma bâna ta' tao. Mala sèngko' ta' nangalè bâ'na andi' kanca. "
- Bilqis : "Sèngko' tođus bân ta' tao sè mabhârânca'a ka orèng anyar. Ta' tao apa sè èkakandhâ' ka adâ'."
- Rara : "Mon pèra' jârèya bâna jhâ' kobâtèr. Mara ètolongan." Sèngko' makennala bâ'na moso tang kanca sè laèn."
- Bilqis : "Ongghuwân? Sènga' sèngko' tođus sè acaca'a ka adâ'."
- Rara : "Iyâ, mara noro'."
- Bilqis : "Dâ' emma?"
- Rara : "Ca'na terro andi'a kanca."
- Bilqis : "Iyâ. " (sambi jhâghâ dâri katoju'ânnna)

Rara lajhu ngèbâ Bilqis ka Amèl, Suci, bân Natasa sè prappa'na ju'-toju' katellowan sambi ngakan manèsân.

- Suci : " Ma' bhuruwânnna bâ'na abhâreng orèng anyar, Ra?"
- Rara : "Rèya ghi' bhuru kènthel so sèngko'. Ca'na terro nambâ'âna kanca kènthel polè."
- Natasa : "Sokkor, Ra. Mala sèngko' , Amèl, bân Suci satèya prappa'na posang."
- Bilqis : "Apa sè èkaposang?"
- Amèl : "Sè katello rèya bengkona u-jhâu. Mon olahraga posang. Satengnga ennem lagghu kodhu bâdâ è lon-alon. Malarat nyarè motor."
- Bilqis : "Bârâmma mon ngènep è bengko? Pokol lèma' lagghu ma' areng-bhâreng èyaterraghi tang supèr ka lon-alon."
- Suci : " Adu, sakalangkong, yâ. Arèya jâwâbhân sè èyantos bân èsarè. Moghâ ba'na ta' bhusenna."
- Bilqis : "Enjhâ', ka sèngko' mon la kènca palotan, mon la kanca tarètan."

Rara, Suci, Amèl, bân Natasa pađâ asalaman ka Bilqis. Sè ka empa' pađâ jhembhâr.

Pakon 2.2

Ęyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè kadhâddhiyân sè bâdâ è dâlem *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama: Rara nyemma'è Bilqis pas ngajhâk akandhâ.

1. ....

.....
.....

2. ....

.....
.....

3. ....

.....
.....

4. ....

.....
.....

Pakon 2.3

Ęyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâgiyân *fisiologis tokoh* sè bâdâ è dâlem *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama: Rara *fisiologisèpon bâbinè'*.

1. ....

.....
.....

2. ....

.....
.....

3. ....
.....
.....
4. ....
.....
.....

Pakon 2.4

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâgiyân *sosiologis tokoh sè bâdâ è dâlem teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama: Rara kanca sakola'anna Bilqis.

1. ....
.....
.....
2. ....
.....
.....
3. ....
.....
.....
4. ....
.....
.....

Pakon 2.5

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâgiyân *psikologis tokoh sè bâdâ è dâlem teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama: Bilqis orèngnga todusân.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Pakon 2.6

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè *latar* sè aropa'aghi kennengngan sè bâdâ è dâlem *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama: ađâ'na kellas.

Pakon 2.7

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè *latar* sè aropa'aghi bâkto sè bâdâ è dâlem *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama: bâkto laot.

Pakon 2.8

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè pakakas sè èkaparlo *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas! Opama : bedđhâ'.

Pakon 2.9

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bhâsa sè èghuna'aghi è dâlem *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas!

Pakon 2.10

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè *tokoh* sè èkasennengngè sareng ta' èkasennengngè sampèyan è ðâlem *teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas!

1. *Tokoh sè èkasennengngè è ðâlem teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas èngghi panèka ...
2. *Tokoh sè èkasennengngè è ðâlem teks drama Bilâ Kanca Tarètan* è attas èngghi panèka ....

Indikator

2.4.3 Mengidentifikasi unsur kebahasaan dalam teks drama modern

3. Lalampa'an

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Dhâ-tandhâ sè Èghuna'aghi è Ðâlem Drama Modèrn

Drama modèrn jhugân aghândhu' wawancang. Dhinèng wawancang panèka aghuna'aghi dhâ-tandhâ ka'angghuy ghâmpangnga èmaos tor èkaèmodhi *aktris* tor *aktorèpon*.

Dhâ-tandhâ sè lumbra èghuna'aghi dâlem *wawancang* sala sèttongnga èngghi panèka tètè' duwâ'. Tanđâ panèka lumbra èghuna'aghi nalèka nyerrat dhâbuna sèttong *tokoh*. Asabâb dhâbu panèka èdhâbuwâghi sareng tokoh, dhâddhi parèngè tandhâ pettè' è ađâ'na dhâbu sareng è buđina dhâbu.

Sanaosa dhâbuna sèttong *tokoh* bâđâ è nga'-tengnga'anna okara, kodhu kabitdi kalabân aksara rajâ. Nyamana kennengngan jhughân èserrat ngangghuy aksara rajâ. Kajhâbhâ nyamana kennengngan panèka dhâddhi nyamana cem-macemma buwâ, pakakas, tor bhârang. Opama kunci inggrès, labu cêna, kacang arab, sareng laènnèpon.

È dâlem teks *drama modern* jhugân bâđâ pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta. Pètodhu panèka èsambhât *kramagung*. *Kramagung* panèka kodhu parèngè tandhâ korong pamokka' è ađâ'na *kramagung* èparèngè tandhâ korong panotop è bingkèngnga *kramagung*.

Ca'-oca' sè malarat:

Wawancang : dhâbuna *tokoh* è dâlem drama.

Kunci inggrès : nyamana pakakas kunciyân sè bâđâ settèlanna.

Labu cêna : nyamana macemma labu, bârnana potè tor bângonna malanjhâng.

Kacang arab : nyamana macemma kacang.

Kramagung : pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta.

Pakon 3.1

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâđhi *wawancang* sè aghândhu' tètè' duwâ' sareng tandhâ pettè' è ađâ'na dhâbu sareng è buđina dhâbu. Opama

Bilqis : "Apa sè èkaposang?"

Pakon 3.2

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi *kramagung!*
Opama:

Bilqis : "Iyâ. " (sambi jhâghâ ðâri katoju'ânnna)

Pakon 3.3

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè nyamana
kennengngan sè dhâddhi nyamana buwâ. Opama labu cèna.

Pakon 3.4

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè nyamana
kennengngan sè dhâddhi nyamana pakakas opama : kunci inggrès.

Pakon 3.5

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi *wawancang* sè
aghândhu' nyamana kennengngan sè dhâddhi nyamana buwâ.

Pakon 3.6

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi *wawancang* sè
aghândhu' nyamana kennengngan sè dhâddhi nyamana pakakas!

dikator

3.4.4 Menjelaskan pesan moral teks drama modern.

4. Lalampa'an

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Bâburughân Beccè' è Dâlem *Teks Drama Modèrn*

Drama èbhâdhi sareng sè ngangghit bânnè namong mabhunga orèng sè ngoladhi *drama*. *Drama* èbhâdhi ka'angghuy ɖuwâ' tojjhuwân. Tojjhuwân sè kapèng sèttong, sè ngangghit terro maèlanga kasossa'anna orèng sè ngoladhi *drama* lèbât carèta sè bâdâ è dâlem *drama*.

Lèbât carèta sè bâdâ è dâlem *drama* orèng sè ngoladhi *drama* kengèng tatèngghun. Orèng molar manabi carètana mellassaghi. Orèng sè ngoladhi *drama* kaḍhâng ta' tèghâ ngoladhi nèspana *tokoh* sè bâdâ è dâlem *drama*. Sabhâligghâ orèng sè ngoladhi *drama* bhâdhi kasokan abhâcèkellan manabi carètana loco.

Orèng sè ngangghit *drama* kodhu pènter nyarèyaghi ca'-oca' sè bhâkal èpadhâddhiyâ kandhâna *tokoh*. Okarana ta' mabi jhâng-lanjhâng namong *aktor* tor *aktrisèpon* kowat ngaèmodhi okarana. Okara panèka pèlèyan sareng kodhu èndhâ sanaosa akadhiyâ okara rè-sa'arè.

Kapèng ɖuwâ' *drama* panèka ta' cokop dhâddhi tatèngghun bisaos. *Drama* panèka kodhu aghândhu' bâburughân beccè' sè èkennèng tèndhâ dâlem kaođi'ân rè-sa'arè. Sè kennèng tèndhâ èngghi panèka sè akor sareng atoran aghâma, atoran naghârâ, tor adhât sè kalampan è bhân-sabbhân kennengangan.

Ca'-oca' sè malarat:

Mellassaghi	= lalampa'an sè nombuwâghi rassa nèserra orèng sè ngoladhi.
Ta' tèghâ	= ta' kowat atèna, ta' mangghâ (sinonim).
Aktor	= orèng lalakè' sè dhâddhi panglako è dâlem <i>drama</i> .
aktris	= orèng bâbinè' sè dhâddhi panglako è dâlem

drama

bâburughân beccè' = pangajhârân sè akor sareng atoran aghâma,
atoran naghârâ, tor adhât sè kalampan
bhân-sabbhân kennengangan.

Pakon 4.1

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâburughân beccè'
dâri lalampa'anna Bilqis sè bâdâ è dâlem *drama Bilâ Kanca Tarètan*
è attas!

Pakon 4.2

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâburughân beccè'
dâri lalampa'anna Natasa sè bâdâ è dâlem *drama Bilâ Kanca Tarètan*
è attas!

Pakon 4.3

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâburughân beccè'
dâri lalampa'anna Suci sè bâdâ è dâlem *drama Bilâ Kanca Tarètan* è
attas!

Pakon 4.4

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâburughân beccè'
dâri lalampa'anna Amèl sè bâdâ è dâlem *drama Bilâ Kanca Tarètan* è
attas!

Pakon 4.5

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy nyarè bâburughân beccè'
dâri lalampa'anna Rara sè bâdâ è dâlem *drama Bilâ Kanca Tarètan* è
attas!

Indikator

4.4.1 Bermain peran drama modern.

5. Lalampa'an

Amaèn *Drama Modern*

Skenario drama sè ampon èyangghit panèka tojjhuwânnna ka'angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas panghung. Aktorsareng aktris sè dhâddhi tokoh è dâlem carèta, tantona nyonto kadhâddhiyân sè saongghuna. Ponapa sè èyaghem tokoh panèka

nyonto kabâdâ'ân sè saongghuna. Manabi è dâlem kaodi'ân rè-sa'arè tokoh panèka ngaghem jakèt, è dâlem carèta tokoh panèka ngaghem jakèt.

Adegan drama

Asal ghâmbhâr : goegle.com

Panghung jhughân èpapadâ sareng kabâdâ'ân rè-sa'arè. Manabi kadhâddhiyân panèka bâdâ è aqâ'na kellas, tantona panghung panèka aropa aqâ'na kellas. Sapanèka jhughân kadhâddhiyân laèn è dâlem carèta.

Sapanèka jhughân sareng yuswaèpon tokoh. Manabi yuswaèpon tokoh è dâlem carèta panèka seppo, nènghali yuswaèpon aktor sareng aktris panèka anom, tanto aktor sareng aktris panèka èparèngè beddhâ' sopajâ kaoladhân seppo. Sapanèka jhughân kadhâddhiyân laèn è dâlem carèta.

Manabi kadhâddhiyân è dâlem carèta nalèka sèyangngâ, nènghali drama panèka dhâddhi tatèngghun lem-malem, tantona dhâmar èpatèra' akadhiyâ sèyangnga. Sadhâjâ kadhâddhiyân malèm nalèka drama panèka sèyangngâ, tantona ènyarèyaghi cara sopajâ akadhiyâ malem.

Drama panèka langkong samporna manabi èparèngè *musik* otabâ tabbhuvân. Kadhâddhiyân è dâlem carèta *langkong genna'* èghâmbhârragli manabi è dâlem *drama* panèka èparèngè *musik* otabâ tabbhuvân.

Pakon 5.1

Èyatorè karembhâk **sakanca'an** ka'angghuy abhâdhi *skènario drama* kalabân lèma' tokoh lakè' binè! Kadhâddhiyân è dâlem carèta sèyangnga. Èyatorè *skènario drama* sè ampon èbhâdhi kamaèn è ađâ'na kellas!

Pakon 5.2

Èyatorè karembhâk **sakanca'an** ka'angghuy abhâdhi *skènario drama* kalabân lèma' tokoh lalakè' malolo! Kadhâddhiyân è dâlem carèta sèyangnga. Èyatorè *skènario drama* sè ampon èbhâdhi kamaèn è ađâ'na kellas!

Pakon 5.3

Èyatorè karembhâk **sakanca'an** ka'angghuy abhâdhi *skènario drama* kalabân lèma' tokoh binè' malolo! Kadhâddhiyân è dâlem carèta sèyangnga. Èyatorè *skènario drama* sè ampon èbhâdhi kamaèn è ađâ'na kellas!

Pakon 5.4

Èyatorè karembhâk **sakanca'an** ka'angghuy abhâdhi *skènario drama* kalabân lèma' tokoh lakè' binè! Kadhâddhiyân è dâlem carèta lem-malem. Èyatorè *skènario drama* sè ampon èbhâdhi kamaèn è ađâ'na kellas!

Pakon 5.4

Èyatorè karembhâk **sakanca'an** ka'angghuy abhâdhi *skènario drama* kalabân lèma' tokoh lalakè' malolo. Kadhâddhiyân è dâlem carèta lem-malem. Èyatorè *skènario drama* sè ampon èbhâdhi kamaèn è ađâ'na kellas!

Pakon 5.5

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi *skènario drama* kalabân lima tokoh bâbinè' malolo! Kadhadhdhiyân è dâlem carèta lem-malem. Èyatorè *skènario drama* sè ampon èbhâdhi kamaèn è adâ'na kellas!

Indikator

4.4.2 Memberikan tanggapan permainan temannya

6. Lalampa'an

Nyanghemmè Drama Sè Èkamaèn Kancana

Nalèka sèttong *drama* ekamaèn è attas pangghung tantona bâdâ sè saè bâdâ jhughân sè korang saè. Manabi kanqâna tokoh panèka ta' ghâ'-tapalghâ' akor sareng kabâdâ'ân rè-sa'arè, tanto *drama* sè èkamaèn panèka saè. Tanto *drama* panèka ta' saè manabi sabhâligghâ.

Sè ngoladhi *drama* tantona bâdâ sè nyaghemmè *drama* sè ampon kalampan èkabidhi dâri èssèna *drama*. Bâdâ sè senneng ka carèta sè mellassaghi. Bâdâ sè senneng ka carèta sè loco. Bâdâ sè senneng ka carèta sè bâdâ mellassa sareng bâdâ locona.

Orèng sè nyaghemmè *drama* jhughân bâdâ sè ngoladhi *aktor* sareng *aktrissa*. Manabi *aktor* sareng *aktris* panèka amaèn akadhiyâ kabâdâ'ân rè-sa'arè, tanto *aktor* sareng *aktris* *drama* panèka èkasennengngè tor èyalem. Manabi sabhâligghâ, èssèna sangghemman panèka bhâb calèyan dâ' ka *aktors* sareng *aktris* *drama* ghâpanèka.

Bâdâ jhughân orèng sè nyaghemmè *drama* bhâb rasoghânnèpon *aktor* sareng *aktris*. Bâdâ sè adhâbu jhâ' rasoghânnèpon *aktor* sareng *aktris* nalèka amaèn *drama* ta' akor sareng carètaèpon. Manabi *tokoh* seppo, tantona bârna rasoghânnèpon ngakorraghi sareng seppowèpon *tokoh*. Sabhâligghâ manabi tokoh panèka anom, tantona ngakorraghi sareng yuswana *tokoh*. Sapanèka jhughân beddhâ', tabbhuwân, sareng dhâmarrèpon. Sadhâjâna kodhu akor sareng èssèna *drama*.

Pakon 6.1

Èyatorè skènario drama sè èparèngè bhul-ombhul *Bilâ Kanca Tarètan* è attas, kamaèn è aðâ'na kellas! Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman bhâb akorra kandhâna *aktor* tor *aktris* sareng kaodi'ân rè-sa'arè.

Pakon 6.2

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka *drama* sè èkamaèn kancana sampèyan è aðâ'na kellas bhâb èssèna carètana!

Pakon 6.3

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka *drama* sè èkamaèn kancana sampèyan è aðâ'na kellas bhâb rasoghâna *aktris* sareng *aktorral*!

Pakon 6.4

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka *drama* sè èkamaèn kancana sampèyan è aðâ'na kellas bhâb tabbhuwân sareng dhâmarra!

Pakon 6.5

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka *drama* sè èkamaèn kancana sampèyan è aðâ'na kellas bhâb pangghungnga!

Indikator

4.4.3 Memberikan penilaian pementasan siswa

7. Lalampa'an

Ngollè'è Drama sè Èkamaèn Kancana

Drama sè èkamaèn kancana è attas pangghung, kabânnya'an èpakon ollè'è. Kabânnya'an ponapa'an sè kodhu ollè'è ampon èsaðiyâ'âghi. Manabi ghi' taðâ', sampèyan ollè abhâdhi dhibi'.

Sè èyollè'è èngghi panèka bhâb *vokallèpon*. Bhâb panèka akor sareng kanđhâna tokoh nalèka amaèn *drama*. *Vokallèpon* tokoh panèka kodhu akadhiyâ *vokallèpon* rèng-orèng è dâlem kaodi'ân rè-sa'arè.

Sè èyollè'è jhughân bhâb *ekspresièpon*. Bhâb panèka akor sareng salèrana tokoh è dâlem carèta. *Manabi* tokoh panèka dâlem kabâdâ'ân regghet, tanto *ekspresièpon* akadhiyâ orèng sè regghet. Sapanèka jhughân manabi tokoh dâlem kabâdâ'ân bhunga, nèspa, katondù, sareng laènnèpon.

Ghuli-ennengnga *tokoh* è attas pangghung jhughân kodhu ollè'è. Ghuli-ennengnga *tokoh* panèka jhughân kodhu akor sareng kabâdâ'ân sè saongghuna. Nalèka *tokoh* panèka kodhu asapowan, alongghu', apadhu, sareng laènnèpon kodhu akor sareng kabâdâ'ân sè saongghuna.

Rasoghân sareng beddhâ'èpon kodhu akor sareng lalakon tor yuswaèpon *tokoh*. *Tokoh* panèka ollè dhâddhi rèng tanè, dhâghâng, pongghâbâ, sareng laènnèpon. Tanto rasoghân, gândâ sareng laènnèpon panèka ngakorraghi. Rasoghânnèpon *tokoh* panèkan èsambhât *kostum* tor gândâ sè ghuna'aghi ka'angghuy ngakorraghi yuswaèpon *tokoh* panèka èsambhât *tatarías*. Dhinèng *format* ka'angghuy ngollè'è *drama* akadhi è bâbâ panèka.

FORMAT NGOLLÈ'È DRAMA

No.	Nyama	Vo kal	Eks presi	Ghuli - enne ng	Tata rias	Kos tum	Tab- bhу- wân	Ghungg ung
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								

Indikator

- 4.4.4 Memberikan tanggapan permainan temannya

8. Lalampa'an

Nyangghemmè Drama Sè Èkamaèn Kancana

Nalèka sèttong drama ekamaèn è attas pangghung tantona bâdâ sè saè bâdâ jhughân sè korang saè. Manabi kandâna tokoh panèka ta' ghâ'-tapalghâ' akor sareng kabâdâ'ân rè-sa'arè, tanto drama sè èkamaèn panèka saè. Tanto drama panèka ta' saè manabi sabhâligghâ.

Sè ngoladhi drama tantona bâdâ sè nyaghemmè drama sè ampon kalampan èkabidhi dâri èssèna drama. Bâdâ sè senneng ka carèta sè mellassaghi. Bâdâ sè senneng ka carèta sè loco. Bâdâ sè senneng ka carèta sè bâdâ mellassa sareng bâdâ locona.

Orèng sè nyaghemmè drama jhughân bâdâ sè ngoladhi aktor sareng aktrissa. Manabi aktor sareng aktris panèka amaèn akadhiyâ kabâdâ'ân rè-sa'arè, tanto aktor sareng aktris drama panèka èkasennengngè tor èyalem. Manabi sabhâligghâ, èssèna sangghemman panèka bhâb calèyan dâ' ka aktor sareng aktris drama ghâpanèka.

Bâdâ jhughân orèng sè nyaghemmè drama bhâb rasoghânnèpon aktor sareng aktris. Bâdâ sè adhâbu jhâ' rasoghânnèpon aktor sareng aktris nalèka amaèn drama ta' akor sareng carètaèpon. Manabi tokoh towa, tantona bârna rasoghânnèpon ngakorraghi sareng towaèpon tokoh. Sabhâligghâ manabi tokoh panèka anom, tantona ngakorraghi sareng yuswana tokoh. Sapanèka jhughân gandâ, tabbhuwân, sareng dhâmarrèpon. Sadhâjâna kodhu akor sareng èssèna drama.

Pakon 6.1

Èyatorè skènario drama sè èparèngè bhul-ombbul *Bilâ Kanca Tarètan* è attas, kamaèn è adâ'na kellas! Èyatorè

karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman bhâb akorra kandhâna aktor tor aktris sareng kaodi'ân rè-sa'arè.

.....

.....

.....

Pakon 6.2

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka drama sè èkamaèn kancana sampèan è aqâ'na kellas bhâb èssèna carètana!

.....

.....

.....

Pakon 6.3

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka drama sè èkamaèn kancana sampèan è aqâ'na kellas bhâb rasoghânnna *aktris* sareng *aktorra!*

.....

.....

.....

Pakon 6.4

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi sangghemman dâ' ka drama sè èkamaèn kancana sampèan è aqâ'na kellas bhâb tabbhuwân sareng dhâmarra!

.....

.....

.....

Èyatorè karembhâk sakanca'an ka'angghuy abhâdhi
sangghemman dâ' ka drama sè èkamaèn kancana sampèyan
è aqâ'na kellas bhâb pangghungnga!

.....
.....
.....

Indikator

4.4.5 Memberikan penilaian pementasan siswa

9. Lalampa'an

Ngollè'è Drama sè Èkamaèn Kancana

Drama sè èkamaèn kancana è attas pangghung, kabânnya'an èpakon ollè'è. Kabânnya'an ponapa'an sè kodhu ollè'è ampon èsađiyâ'âghi. Manabi ghi' tađâ', sampèyan ollè abhâdhi dhibi'.

Sè èyollè'è èngghi panèka bhâb *vokallèpon*. Bhâb panèka akor sareng *kandhâna tokoh nalèka* amaèn drama. *Vokallèpon* tokoh panèka kodhu akadhiyâ *vokallèpon* rèng-orèng è dâlem kaođi'ân rès-a'arè.

Sè èyollè'è jhughân bhâb *ekspresièpon*. Bhâb panèka akor sareng salèrana tokoh è dâlem *carèta*. Manabi tokoh panèka dâlem kabâđâ'ân regghet, tanto *ekspresièpon* akadhiyâ orèng sè regghet. Sapanèka jhughân manabi tokoh dâlem kabâđâ'ân bhunga, nèspa, katonđu, sareng laènnèpon.

Ghuli-ennengnga tokoh è attas pangghung jhughân kodhu ollè'è. Ghuli-ennengnga tokoh panèka jhughân kodhu akor sareng kabâđâ'ân sè saongghuna. Nalèka tokoh panèka kodhu asapowan, alongghu', apadhu, sareng laènnèpon kodhu akor sareng kabâđâ'ân sè saongghuna.

Rasoghân sareng gândâèpon kodhu akor sareng lalakontor yuswaèpon tokoh. Tokoh panèka ollè dhâddhi rèng tanè, dhâghâng, pongghâbâ, sareng laènnèpon. Tanto rasoghân,

gândâ sareng laènnèpon panèka ngakorraghi. Rasoghânnèpon tokoh panèkan èsambhât *kostum* tor gândâ sè ghuna'aghi ka'angghuy ngakorraghi *yuswaèpon* tokoh panèka èsambhât *tatarias*. Dhinèng format ka'angghuy ngollè'è drama akadhi è bâbâ panèka.

FORMAT NGOLLÈ'È DRAMA

No.	Nyama	Vokal	Eks presi	Ghuli-ennen g	Tata rias	Kos tum	Tab- bhu-wân	Ghung ghung
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								

Ngèmodhi Carakan Madhurâ

Neng carakan Madhurâ bhâb angka jhughân èjhârbâ'âghi akadhiyâ angka-angka neng èjhâ'âan Latèn. Tantoèpon angka neng **carakan Madhurâ ta' padâ sareng angka sè bâdâ** è aksara Latèn. Macem sareng bujuddhâ akadhi è bâbâ panèka.

1 = *m*

3 = *jj*

2 = *j*

4 = *ç*

5 = *ç*

8 = *ll*

6 = *ç*

9 = *lll*

7 = *ll*

10 = *mo*

Cara anghuna'aghi angka Madhurâ:

1. Angka Madhurâ kodhu èyapèt sareng padhâ pangkat (:)

Conto. 3 = : :

15 : *m Q:*

2. Manabi ètolès è yadâ'na okara, kodhu èyapèt // (dhek-adhek)

sareng

padhâ pangkat (:), akadhi conto è bâbâ panèka.

॥ ੨੦: ਮਨਸਾਮਾਨਗੈਰੀ ॥

(Ennem arè pađâna samènggu)

3. Manabi bâdâ è nga'-tengnga'anna okara, kodhu èyapèt sareng padâ pangkat (:) akadhi conto è bâbâ panèka.

॥ ମାତ୍ରମାନିଷମାତ୍ରମାନିଷମାନିଷମାନିଷମାନିଷ

(sapèna bâdâ 9 pasang).

4. Manabi bâdâ è bâdâ è pongkasanna (ahèrra) okara, kodhu èyapèt pađâ pangkat (:) sareng longsè (↔) akadhi conto è bâbâ panèka.

॥ ୯ : ପରମାଣୁକୀଳ : ୩ : ଉତ୍ତରାଜ୍ୟ : ମୋହ

(6 ètambâi 4 padâ so 10)

Pakon 7.3

Èyatorè okara Latèn Madhurâ sè aghâdhu' angka salèn ka Carakan Madhurâ!

1. 17 Agustus taon 1945 naghârâ Indonesia panèka mardhika.
2. Kaulâ samakèn ghi' omor 15 taon.

Pakon 7.4

Èyatorè al-soal Carakan Madhurâ sè aghâdhu' angka salèn ka Latèn Madhurâ!

1. // *मृग्यमामातिरुद्धर्वः त्रैः उपुवृक्षः*

॥

2. // *त्रैः उपुवृक्षेनामृग्यः उपुवृक्षः त्रैः*

Latèyan 4

- I. Pasangè tanđhâ lang-kalèng (x) è horop a, b, c, otabâ d sè èyangghep dhâddhi jâwâbhân sè palèng lerus!
1. Macemma *sastra* sè aropa'aghi kanđhâna *tokoh* è ðâlem **carèta** *ka'angghuy* èpadhâddhi tatèngghun è attas panghung èsambhât ...
    - a. *Tokoh*
    - b. *Latar*
    - c. *Panghung*
    - d. *Drama*
  2. Ponapa sè kacarèta panèka aghâmbhârrâghi kadhaddhiyân **sè bâdâ** è ....
    - a. Mèmpè sè saè
    - b. Radio sè loco
    - c. **Kaođi'ân rè-sa'arè**
    - d. **Kaođi'ân sè èndhâ**
  3. **Manabi** sè èkacarèta è ðâlem **drama** panèka nombuwâghi rassa sossa tor nèserra orèng sè ngoladhi panèka èsambhât ...
    - a. Carèta mellas
    - b. Drama loco
    - c. Carètana manèserran
    - d. *Drama tragedi*
  4. Orèng sè ngoladhi drama panèka **regghet** ðâ' ka **tokoh** sè ngaghungè tèngka lako ...
    - a. Sè saè **ðâ' ka aghâma**
    - b. **Sè ta' saè** è ðâlem **carèta**
    - c. **Maghellâ'ân orèng**
    - d. Manèserran orèng
  5. **Manabi** sè èkacarèta è ðâlem **drama** panèka nombuwâghi rassa pèrak tor loco ðâ' ka orèng sè ngoladhi panèka èsambhât .....
    - a. Carèta mellas

- b. *Drama komedi*
  - c. Carètana manèserran
  - d. *Drama tragedi*
6. Orèng sè ngoladhi drama panèka kasokan akel-bhâcèkel asabâb carètana.....
- a. **Sè saè dâ' ka aghâma**
  - b. **Sè ta' saè è dâlem carèta**
  - c. nombuwâghi rassa loco
  - d. Manèserran orèng
7. Drama sè **aghândhu'** rassa pèrak tor loco sareng rassa **sossana pađâ bâđâ** èsambhât ...
- a. *Tragikomedî*
  - b. *Drama komedi*
  - c. Carètana manèserran
  - d. *Drama tragedi*
8. **Sè ta' tamaso'** bâgiyânnna *drama* èngghi panèka ...
- a. *Alur*
  - b. Bhiri
  - c. *Tokoh*
  - d. *Latar*
9. **Ghâlimpo'na kadhâddhiyân dâlem carèta** neng sèttong drama èsambhât ....
- a. Bhâsa
  - b. Bhâbhâghân
  - c. *Tokoh*
  - d. *Latar*
10. **Kabâđâ'anna bhâdhân, lakè' atabâ binè', sareng salèrana** neng sèttong drama èsambhât ....
- a. *Fisiologis*
  - b. *Sosilogis*
  - c. *Psikologis*
  - d. *Ideologis*
11. **Pangkaddhâ, sakola'anna, aghâmana,** tor *ideologina tokoh* neng sèttong drama èsambhât ....
- a. *Fisiologis*

- b. *Sosiologis*
    - c. *Psikologis*
    - d. *Ideologis*
  - 12. Kapènterranna, bâbâtegghâ, tor **pangala'na** *tokoh* neng sèttong drama èsambahât ....
    - a. *Fisiologis*
    - b. *Sosiologis*
    - C. *Psikologis*
    - e. *Ideologis*
  - 13. **Kennengngan sareng bâktona sèttong kadhâddhiyân** è dâlem carèta neng sèttong drama èsambahât ....
    - a. *Alur*
    - b. Bhiri
    - c. *Tokoh*
    - d. *Latar*
  - 14. **Ponapa sè èkaparlo ka'anghuy mabâdâ tatèngghun** è attas pangghung neng sèttong drama èsambahât ....
    - a. *Perlengkapan*
    - b. Bhâbhâghân
    - c. *Tokoh*
    - d. *Latar*
  - 15. Manabi tokoh panèka bâbâtegghâ kasar, tantona bhâsa sè **èghuna'aghi** .....
    - a. Tèngghi
    - b. **Tengnga'an**
    - c. Kasar
    - d. Alos
- II. **Èssè'è tè'-titè' è bâbâ panèka kalabân jawâbân sè sorop!**
- 1. *Kramagung* èngghi panèka ....
  - 2. *Aktor* èngghi panèka ....
  - 3. *Aktrîs* èngghi panèka ....
  - 4. **Bâburughân beccè'** èngghi panèka ....
  - 5. *Wawancang* èngghi panèka ....

Pangajhârân 5

Tema : Pariwisata

Kompetensi Dasar

- 3.5 Memahami struktur teks, kaidah, dan unsur kebahasaan dalam menulis laporan kegiatan
- 4.5 Menulis laporan kegiatan sesuai kaidah.

Indikator

- 3.5.1 Mengidentifikasi teks laporan kegiatan
- 3.5.2 Mengidentifikasi struktur teks laporan kegiatan
- 3.5.3 Mengidentifikasi unsur kebahasaan teks laporan kegiatan
- 3.5.4 Mengidentifikasi kaidah menulis teks laporan kegiatan
- 4.5.1 Menulis pokok-pokok laporan
- 4.5.2 Mengembangkan pokok-pokok laporan.
- 4.5.3 Melaporkan hasil kegiatan
- 4.5.4 Menanggapi hasil laporan temannya

Bâburughân beccè'

*"Paè' jhâ' dhuli palowa, manès jhâ' dhuli kalodu'"
Atoro'a sampèyan dâ' sadhâjâ parèntana ghuru,
sabâb pasèra'a bhâi sè noro' parèntana ghuru
bhâdhî ngaollè èlmo sè manfaat.*

Indikator

3.5.1 Mengidentifikasi teks laporan kegiatan

1 Lalampa'an

È pangajhârân panèka bhâkal èjhârbââghi carana abhâdhi kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan). Kabhâr/berta panèka kapra èlampa'aghi neng sèttong lalampa'an sè èbâdââghi sareng kompolan (organisasi), kantor, jhughân sakola'an. Sopajâ abhâdhi kabhâr/berta èkaollè kalabân saè, ngèrèng talèktèghi contona kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan) è bâbâ panèka.

Pakon 1.1

Talèktèghi contona kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan) è bâbâ panèka!

Kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan)

Sè nyoson:
Ach. Nasir
Abd. Rahman
As'at

Masrifatul Hosi'ah
Nurhasanah

Ghâmbhârrâ kana' morèd lân-jhálânan ka Pasèsèr Lombâng
Asalla ghâmbhâr: Koleksi Zaini

I. Bhulombhul

Ngatorraghi kabhâr/berta pangaonèngan bhâb parakara *Pariwisata Pantai Lombâng*.

II. Pamokka'

Ajhâr ka'angghuy ngaollè èlmo pangaonèngan bânnè pèra' neng sakola'an bisaos. Tapè bisa jhughân neng lowar sakola'an akadhi neng pèngghir sèrèng, ghunong, jhughân neng kennengngan sè akor kalabân sè èkabhuto. Ompamaèpon akalenjâr/lân-jhâlânán ka Tasè' Lombâng. Tasè' Lombâng bâdâ neng mordâjâna polo Madhurâ, neng Kacamadhân Tangbhâtang, Kabhupatèn Songennep. Akalenjâr/lân-jhâlânán (rekreasi) rajâ ghunana ka'angghuy ngaollè sèttong pangalaman, pangaonèngan bhâb *Pariwisata*. Rekriasi panèka èlampa'aghi sareng kana' morèd kellas IX SMP "Potrè Konèng".

III. Tojjhuwân

Tojjhuwânnèpon alampa'aghi akalenjâr/lân-jhâlânán (rekreasi):

1. Ngaonèngè kennengngan *rekriasi lokal*.
2. Nambâi pangaonèngan bhâb parkara *pariwisata*.
3. **Ngaonèngè dâ' ka tarèka sè bisa nombuwâgħi pangasèlannèpon magħarsarè sakobhengnga.**

IV. Bâkto, sareng Kennengngan

Akalenjâr/lân-jhâlânán (rekreasi) panèka èlampa'aghi neng *Pantai Lombang*, arè Ahad 27 Maret 2016.

V. Orèng sè ngèrèng

Akalenjâr/lân-jhâlânán (rekreasi) panèka èlampa'aghi sareng sadhâjâ morèd kellas IX SMP "Potrè Konèng".

VI. Èssè

Arè Ahad 27 Maret 2016, pokol 7 bâjâ lagħu, sadhâjâ kana' morèd kellas IX SMP "Potrè Konèng" ampon akompol neng tanèyanna sakola'an. Sa'amponna motor, jhughân bârâghât sè bhâkal èbhâkta ampon ghenna', Kapala SMP "Potrè Konèng" aparèng qħâdhâbuwân mènagka pètodhu, jhughân maos du'a areng-sareng ka'angghuy kasalameddhâن, tor kalancaran

salanjhângnga parjhâlânán, kantos palèman polè dâ' ka compo' bâng-sèbâng.

pokol 7 lebât 15 mennet, *romongan* ampon mangkat nojjhu dâ' ka Lombâng. Sadhâjâ ca-kanca pađâ pérak, neng parjhâlânán sadhâjâna pađâ nalèktèghi ponapa'a bisaos sè ètèngalè neng parjhâlânán, akadhi tamennan pađi, jhâghung, somangka, jhughân pan-saponapan kebbhun. Saè kebbhun nyèor, jhughân kebbhun tarèbung. Sa'amponna para' dâpa'a ka tasè' Lombâng, ca-kanca atambâ senneng, marghâ neng pèngghir lorong bânnya' nèngalè orèng sè atanè petthèdhânnâ bhungkana Camara Odâng.

Sa'amponna dâpa' ka tasè' Lombâng, sadhâjâ ca-kanca pađâ pérak nèngalè bhiruna tasè' sè èkembhâri potèna ombâ'. Potèna bedđhi salanjhângnga mata sè ngabâs, jhughân jhennona bhungkana camara odâng sè maghâri pèngghirrâ tasè'. Sa'abiddhâ bâdâ neng tasè' Lombâng sadhâjâna ca-kanca pađâ aneng-sennengangan akadhi mandi areng-bhâreng neng pèngghirrâ tasè', amaèn bedđhi, jhughân bâng-tabângan mowang rassa sompek neng atè. Salastarèna mandi neng tasè', ca-kanca nojjhu dâ' kennengangan kabhutowan sè laèn. Nyatana neng tasè' Lombâng èghenna'e sareng kabhutowannèpon tamoy sè dâteng dâ' ka Lombâng, akadhi; kennengangan arseram, kanaongan, jhughân rung-bârung sè nyadiyâ'âghi dâhârân. Sadhâjâna panèka bisa abhânto kabhutowannèpon tamoy sè rabu ka tasè' Lombâng.

Lerres pokol 1 sèyang, salastarèna asalat Dzuhur, sadhâjâ ca-kanca pađâ ongghâ ka motor ka'angghuy palèman areng-sareng. Neng parjhâlânán bâkto palèman ca'-kanca ta' bânnya' carèta, marghâ ampon lesso sadhâjâ. Lerres pokol 2 lebât 15 mennet ampon dâpa' ka sakola'an polè. Sadhâjâ ca-kanca ngatorraghi pamojhi jhughân panyokkor dâ' ka Allah margha dâpa' ka sakola'an kalabân kabâdâ'ân salamet.

VII. Panotop

a. Pokeddhâñ

Lalampa'an akalènjâr/lân-jhâlânán ka tasè' Lombâng rajâ ongghu pèghunaèpon. Lalampa'an panèka bisa aparèng tambâna pangaonèngan bhâb parkara *Pariwisata*, jhughân pangasèlannèpon maghârsarè lebât dâri tanè, jhughân pardhâghângan. Nyatana kennengangan *Pariwisata* bisa aparèng

tambâna pangasèlan molaè dâri atanè petthèdhân bhungkana Camara Odâng, ajhuwâlân, jhughân pardhâghângan sè laèn.

b. Pangarep

Dâ' sadhâjâna, ngèrèng parjughâna mèyara, tor mamajhu *Pariwisata Lokal*. Otamaèpon dâ' ka pamarènta, jhughân sadhâjâ maghârsarè sè bâdâ neng sakalèng-lèngnga.

- *Èyatorè abhâdhi ghâlimpo' sakonè'na 4 orèng!*
- *Sa'ampomna lastarè maos, tor nalèktèghi contona kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan), pas karembhâk sareng ghâlimpo'na bâng-sèbâng ponapa bhâi sè èpangghi'i.*

Indikator

3.5.2. Mengidentifikasi struktur teks laporan kegiatan

2 Lalampa'an

Sa'amponna sampèyan lastarè nalèktèghi contona kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan), è bâbâ panèka bhâkal èterrangngaghi kalabân jhârbâ bhâb katerrangannèpon *laporan kegiatan*, carana abhâdhi *laporan kegiatan*, jhughân bâgiyân-bâgiyân sè bâdâ è dâlem *laporan kegiatan*.

Kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an (laporan kegiatan)

Laporan kegiatan èngghi panèka kabhâr/berta ongghu-ongghu nyata bâdâna, sè èkaollè dâri panalèktèghân, pamarèksa'an, jhughân parjhâlânán. *Laporan kegiatan* aghuna ka'angghuy:

- Nombuwâghi rassa tangghung jâwâb dâ' ponapa sè èlampa'aghi.
- Malastarè mas'ala sè bâdâ
- Mènangka ɖhâsar ka'angghuy aparèng kapotosan
- Ngaonèngè dâ' ka jhâlânna mas'ala

e. Mènangka pamarèksa'an ka'angghuy kasamporna'an

Dhinèng bhângon-bhângonna *Laporan kegiatan* èngghi panèka;

- a. Kabhâr/berta sèttong kadhâddhiyân èngghi panèka **kabhâr/berta sè èkaollè dâri kadhâddhiyânnna sèttong parkara.**
- b. Kabhâr/berta parjhâlânna èngghi panèka kabhâr/berta sè **èkaollè dâri kadhâddhiyân** sa'abiddhâ neng parjhâlânna.
- c. Kabhâr/berta parembhâghân èngghi panèka kabhâr/berta sè **èkaollè dâri jhâlânna, jhughân hasèlla parembhâghân** (diskusi).
- d. Kabhâr/berta lalampa'an èngghi panèka kabhâr/berta sè **èkaollè dâri salastarèna lalampa'an, akadhi lalampa'an** marèngeddhi arè kamardhika'an, marèngeddhi arè ka'aghâma'an.
- e. Kabhâr/berta panalèktèghân èngghi panèka kabhâr/berta sè **èkaollè dâri salastarèna alampa'aighi panalèktèghân, ka'angghuy kasamporna'anna panalèktèghân.**

Bâgiyân-bâgiyân sè bâdâ neng kabhâr/berta **sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an** (*laporan kegiatan*).

- a. Bhul-ombhul
- b. **Pamokka'**
- c. Tojjhuwân
- d. Bâkto sareng Kennengngan
- e. Orèng sè ngèrèng
- f. Èssè
- g. Panotop
- Pokeddhân
- Pangarep

Pakon 2.1

- a. Jhâjhâl jâwâb pètnya è bâbâ panèka, kalabân noro' parèntana!
1. Ponapa sè èmaksot kalabân *Laporan Kegiatan?* Terrangngaghi **pajhârna'!**
2. Ponapa għunana ngatorraghi *Laporan Kegiatan?* Sebbhuttagħi sakonè'na tello'an.

3. Ponapa sè èmaksot kalabân kabhâr/berta parjhâlânán (laporan perjalanan)?
  4. Ponapa ghunana *Laporan Kegiatan ?sebbhuttaghi sakonè'na tello'an!*
  5. Sebbhuttaghi bâgiyân-**bâgiyân** sè bâdâ neng kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an *laporan kegiatan, sakonè'na tello' bâgiyân!*
- b. Jhâjhâl karembhâk sareng ghâlimpo'na bâng-sèbâng parkara bâgiyân-bâgiyân sè bâdâ neng kabhâr/berta sè èkaollè dâri sèttong lalampa'an *laporan kegiatan*, pas jhârbââghi neng adâ'na kellas!

No .	Nama Kelompo k	Ajhârbâ'âghi kalabân jhâjhârbâ'ân...		
		Jhârb â	Koran g jhârb â	Ta' jhârb â
1.				
2.				
3.				

Katerrangan: Jhârbâ = 100 Korang jhârbâ = 75   Ta'
jhârbâ = 50

Indikator

3.5.3 Mengidentifikasi unsur kebahasaan teks laporan kegiatan

3 Lalampa'an

Neng lalampa'an panèka bhâdhî èjhârbâ'âghi parkara *Bahasa baku bhâsa Madhurâ*, jhughân carana aghuna'âghi tandhâ bâca sè bâdâ neng *teks laporan kegiatan*.

a. *Bahasa baku*

Bahasa baku èngghi panèka bhâsa sè èserrat, tor èkoca'aghi adhâsar bâdâna atoran neng bhâsa Madhurâ. Sèttong bhâsa èsebbhut *Bahasa baku* manabi apandhuman dâ' ka *Kamus*, sareng Parama Sastra.

Bahasa baku aghândhu' pan-saponapan kaghuna'an, akadhi:

1. Mènangka padhumannèpon bhâsa, dâri macemmèpon *dialek* sè bâdâ. *Bahasa baku* moket pènotor bhâsa Madhurâ, dâri bâng-sèbângnga *dialek* sè bâdâ neng Polo Madhurâ, jhughân neng lowar Polo Madhurâ sè aghuna'aghi Bhâsa Madhurâ.

2. Mènagka tatengnger mongghu orèng Madhurâ sè sokkla.

Bahasa baku nombuwâgi rassa pangèman, jhughân rassa senneng dâ' Madhurâ. *Bahasa baku* mènangka tanđhâ mongghu orèng Madhurâ sè sokkla, tor marduli dâ' ka bhâsana.

3. Nambâi kaparjughâ'ân (kewibawaan)

Orèng sè aghuna'aghi *Bahasa baku* madhurâ, saè neng papanggheyâñ sèmo (resmi), otabâ neng kaodi'ân rè-saarè, mènangka tatengnger mongghu orèng sè abu-dhâbu.

Bahasa baku biyâsana èghunaaghi nalèka :

1. Nalèka aghuna'aghi bhâsa sèmo (resmi)

Bahasa baku kodhu aghuna'aghi neng bhâsa sèmo (resmi) akadhi: nalèka nolès sorat onjhângan, tor pakabhârân.

2. Nalèka aghuna'aghi tolèsan ka'angghuy panalètèghân, (tuisan resmi)

Bahasa baku kodhu aghunaaghi neng bhâsa sèmo (resmi) akadhi: buku pangajhârân, *laporan kegiatan*, tolèsan neng Majalah, kabhâr.

3. Nalèka tor-mator neng papanggheyâñ sèmo (resmi)

Bahasa baku kodhu aghuna'aghi neng bhâsa sèmo (resmi) akadhi: jhâjhârbâ'ân neng papanggheyâñ sèmo, jhughân khotbâ.

4. Naleka aḍhâ-kandhâ kalabân orèng sè kodhu èhormat.

Bahasa baku kodhu aghunaaghi nalèka aḍhâ-kandhâ sareng orèng sè kodhu èhormat akadhi: morèt sareng ghuru, kapala sareng bâbâ'annèpon.

Conto:

<i>Bahasa baku</i>	<i>Bhâsa sè ta' baku</i>
Jârèya	Jiyah, jrèyah
Bâ'na	Bâ'en, bâ'eng
Sampèyan	Hampèyan, empèyang
Bhungkana oto'	Kan oto'
Ca'na	Ca'en, ca'eng, koca'eng

- b. Aghuna'aghi tanḍhâ bâca neng tolèsan latèn

1. Tanḍhâ titi' (.)

- Èghuna'aghi neng pongkasanna okara sè bânnè pètanya, tor serro.

Conto :

Nom Kadir mèyos dâ' ka Bhângkalan.
kaka' akulia S-1.

- Èghuna'aghi neng buđina rèngkessanna asmana orèng, asma panongghul (gelar), pangkat, tor panyapa.

Conto :

Abd. Rahman (Abdur Rahman)
Prof. Zaini Maliki
H. Abdir Arifin
dr. Yuyun
Bp. Kalèbun

2. Tanḍhâ koma (,)

Èghuna'aghi è tengnga'anna bâgiyân otabâ rèncèyanna tong-sèttong.

Conto :

- Rahmad, Salim, bân Rahèm, pađâ ongghâ lulus SMP.
- Manabi nètènè sapèđâ motor kodhu ghâđhuwân SIM, ngangghuy Helm, jhughân noro'è dhâ-tanḍhâ *lalu lintas*.

3. **Tanđhâ titi' ḫuwâ' (:)**

Èghuna'aghi neng bâca'an ḫhâ-kandhâ, sè anyata'aghi orèng sè ètojjhu (pelaku).

Conto :

P. Gâni : "Dir, kala'aghi tang tasmak è mèjâ!"
Kadir : "Èngghi!"

4. **Tanđhâ tanya (?)**

Èghuna'aghi neng di-buđina okara patanya.

Conto :

Kol bârâmpa Èbhuna sè rabu dâri Sorbhâjâ?

5. **Tanđhâ petthèk ("")**

Èghuna'aghi neng okara sè èpetthèk dâri qhâbuna orèng.

Conto:

Ghuru ađhâbu "Sènga' mon ajhâr pa ghu-ongghu, ma' ollè dhâddhi orèng sè ontong."

Pakon 3.1

a. **Jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân jâwâbhân sè jhârna'!**

1. Ponapa sè èmaksot kalabân *Bahasa baku* ?
  2. Terrangngaghi ponapa ghunana *Bahasa baku*, **palèng sakonè' sèttong kaghuna'an**.
  3. Ka'angghuy ngaonèngè **sèttong bhâsa tamaso'** *Bahasa baku*, **ponapa bhunten, apandhuman dâ' ka ...**
  4. **Dâri cem-macemma dialek** bhâsa Madhurâ, sèttong mènangka **pokeddhânnèpon èngghi panèka ...**
  5. *Bahasa baku* èghuna'aghi nalèkana ... sebbhuttaghi kalabân jhârbâ!
-
- b. **Berri' tanđhâ pacal èngghi bhuntena** *Bahasa baku* neng kothak è bâbâ panèka!

Conto:

No.	Oca'	Bahasa baku	
		Enggih	Bhunten
1	Jrèyah		✓
2	Sampèyan	✓	

No.	Oca'	Bahasa baku	
		Enggih	Bhunten
1	Kalambhi		
2	Mèntah		
3	Crètah		
4	Tandhâ		
5	Ponapa		
6	Dupoloh èbuuh		
7	Ghâlâdhâk		
8	Panjhâik		
9	Ajhâlân		
10	Trètan		

- c. Jâwâb pètanya è bâbâ panèka noro' parèntana!
1. *Nom Herman, ajhumennèng dâddi Camat Tlanaghân.*
Okara è attas panèka, sèka'dimma sè tamaso' oca' ta' baku?
Aponapa marghâna?
  2. *Klèbun Camplong ngobângè praoh rajâh slèkor.*
Okara è attas panèka obâ ka bahasa baku !
  3. *Sabbhân arè Sennèn morèd SMP alampa'aighi upacara Mandirâ.*
Okara è attas panèka obâ aghuna'aighi bahasa baku !
  4. *Bâ'engmon asakalola pabhâjheng ajhâr, ma' ollè dhâddhi orèng sè ontog.*
Oca' sè èghâris bâbâ neng okara è attas jârèya tamaso' bhâsa sè ta' baku, aponapa marghâna?
  5. *Dhisa Ranmpenang Sampang èkennal kalabân dhisa sè abhâdhî ghentèng.*
Oca' sè èghâris bâbâ neng okara è attas jârèya obâ aghuna'aighi bahasa baku !

Pakon 3.2

Jhâjhâl okara è bâbâ panèka parèngè tanđhâ bâcâ sè lerres, akor kalabân atorannépon!

1. Polo madhurâ kadhâddhiyân dâri empa' kabhupatèn akadhi kabhupatèn Songennep Pamekkasan Sampang jhughân Bhângkalan
2. Pasèsèr sè tamaso' kennengangan wisata neng Kabhupatèn Pamekkasan èngghi panèka Pasèsèr Jhumèyang
3. Sadhâjâna Kabhupatèn neng Polo Madhurâ pađâ bisa abhâthèk Tapè manabi okèran namong sèttong sè bisa èngghi panèka neng Dhisa Kardhuluk Kabhupatèn Songennep
4. Saponapa pasèsèr sè èkennengngè wisata neng Polo Madhurâ
5. Ghuru adhâbu Pasèra'a bhâi sè noro' parèntana ghuru bhâkal ngaollè èlmo sè manfaat

Indikator

3.5.4 Mengidentifikasi kaidah menulis teks laporan kegiatan

4 Lalampa'an

Sa'amponna sampèyan ngaonèngè dâ' ka unsur teks, jhughân unsur kebahasaan laporan kegiatan, neng bhâb panèka bhâkal èjhârbâ'âghi pandhumannépon nolès laporan kegiatan. Sabellunnépon nolès laporan kegiatan parjughâna ngaonèngè dâ' ka pandhuman-pandhumannépon nolès laporan kegiatan, sopajâ nalèkana nolès laporan kegiatan ta' kantos kalero. Neng laporan kegiatan bâdâ pan-saponapan parkara sè kodhu bâdâ otabâépon èjhârbâ'âghi.

Pandhuman nolès laporan kegiatan èngghi panèka:

- a. Ta' lanjhâng lèbâr èkala' parlona bhâi (**Singkat padat**).
- b. Bhâsa sè èghuna'âghi ta' kantos comèl/èli-bâli.
- c. Rontot (Sistematis).
- d. Bhâsana ghâmpang èkaonèngè.

- e. Èssèna ghenna', tor jhârna'.
- f. Sè èyatorraghi ongghu-ongghu bâdâna (Fakta dan akurat).
- g. Bâkto ngatorraghi *laporan kegiatan* ta' kantos abit ðâri lalampa'annèpon (Tepat waktu).

Dhinèng gher-ogherrèpon nolès *laporan kegiatan* èngghi panèka:

- a. Bhul-ombhul
Aëssè bhul-ombhullèpon sëttong lalampa'an.
- b. Pamokka'
Aëssè jhâjhârbâ'ân sè dhâddhi ðhâsarra mabâdâ lalampa'an, sè akor kalabân parkara sè tojjhu.
- c. Tojjhuwân
Aëssè jhâjhârbâ'ân tojjhuwânnèpon mabâdâ lalampa'an.
- d. Bâkto sareng Kennengngan
Aëssè jhâjhârbâ'ân parkara bâkto, sareng kennengngannèpon lalampa'an.
- e. Orèng sè ngèrèng
Aëssè jhâjhârbâ'ân orèng sè ngèrèng lalampa'an.
- f. Èssè
Aëssè jhâjhârbâ'ân kabhâr/berta parkara kadhâddhiyân sè bâdâ neng lalampa'an, ðâri pamokka' kantos pongkasan.
- g. Panotop
  - Pokeddhan
Aëssè jhâjhârbâ'ân parkara pokeddhannepon lalampa'an.
  - Pangarep
Aëssè jhâjhârbâ'ân tarèka sè nombuwâghi kasaèyân-kasaèyannèpon lalampa'an.

Pakon 4.1

Jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân jhârna'!

1. Bâgiyân sè aëssè pokeddhanne lalampa'an bâdâ neng bâgiyân .... *laporan kegiatan*
2. Ponapa sè èjhârbâ'âghi neng bâgiyân èssè *laporan kegiatan?*
Jhârbâ'âghi kalabân jhârna'!

3. Ponapa sè èmaksot kalabân *laporan* sè èyatorraghi ongghu ongghu bâdâna (*Fakta dan akurat*)?
4. Jhâjhâl sebbhuttaghi palèng sakonè'na tello'an pandhumannèpon *laporan kegiatan*
5. Ponapa sè èmaksot kalabân pandhumannèpon *laporan kegiatan Rontot (Sistematis)*? Jhârbâ'âghi kalabân jhârna'!

Indikator

4.5.1 Menulis pokok-pokok laporan

5 Lalampa'an

Neng lalampa'an panèka bhâdhi èjhârbâ'âghi carana nolès ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan). Sopajâ nalèka nolès *laporan kegiatan* ta' kantos malarat, tor korang jhârna', kodhu nantowaghi ogherrâ *laporan*. Nantowaghi ogherrâ *laporan* aghuna ka'angghuy nombuwâghi pamangghi ka'angghuy ètolès mènangka *laporan kegiatan*.

È bâbâ panèka ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan)

1. Bhulombhullâ *laporan*.
2. Bâktona lalampa'an.
3. Kennengnganna lalampa'an.
4. Kadhäddhiyân bâkto parjhâlânan.
5. Tojjhuwânnna mabâdâ lalampa'an.
6. Hasèllèpon mabâdâ lalampa'an.

Carana nolès ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan)

Carana nolès ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan) èngghi panèka aghuna'âghi pètanya "ponapa, bilâ, è ka'dimma" dâ' ka ponapa sè bhâkal èlaporraghi. Abhidhâ'âghi kadhäddhiyân (fakta) sareng pamangghi (opini). *Fakta* èngghi panèka kadhäddhiyân sè ongghu-ongghu bâdâna bersifat objektif. Dhinèng *opini* èngghi panèka pamangghi dâri tong-sèttongnga orèng bersifat subjektif.

Katerrangngan sè èghuna'aghi nèng ogherrâ *laporan* èngghi panèka samangkèn, ghellâ', dâgghi', bâkto ghârowâ, arè, tangghâl, bulân, jhughân taon. Dhinèng katerrangan sè nudhuwâghi kennengngan èngghi panèka è ka'dìssa', èka'enjâ, è seddhi'na, semma' dâ' ka, è bârâ'na, è tèmorra, è lao'na, è dâjâna, sareng samacemma.

Conto:

1. Ponapa Bhulombhullâ *laporan* ?
2. Bilâ Bâktona lalampa'an ?
3. È ka'dìmma kennengnganna lalampa'an ?
4. Ponapa kadhâddhiyân bâkto parjhâlanan ?
5. Ponapa tojjhuwânnna mabâdâ lalampa'an ?
6. Ponapa hasèllèpon mabâdâ lalampa'an ?

Pakon 5.1

Jawâb pètanya è bâbâ rèya kalabân jâwâbhân sè jhârna'!

1. Ponapa sè èmaksod sareng *fakta*?
2. Ponapa sè èmaksod sareng *opini*?
3. Jhâjhâl jhârbâ'âghi pajhârna', ponapa bidhâna *opini* sareng *fakta*?
4. Jhâjhâl sèbbhuttaghi ponapa bhâi sè tamaso' dâ' ka ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan) palèng sakonè' tello'an!
5. Ponapa sè kodhu èjhârbâ'âghi neng bâgiyân ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan) bhâb kadhâddhiyân bâkto parjhâlanan?

Indikator

4.5.2 Mengembangkan pokok-pokok laporan

6 Lalampa'an

Pakon 6.1

Sa'amponna sampèyan ampon ngaonèngè sturktur teks, unsur kebahasaan, kaidah menulis laporan, pokok-pokok laporan kegiatan, neng lalampa'an panèka èyatorè sampèyan

nyacak majhârbâ ogherrâ *laporan* (pokok-pokok laporan) è bâbâ panèka kalabân ngakorraghi sareng contona *laporan*.

Jhâjhâl aghâbây ghâlimpo' 4-5 orèng, pas èyatorè aghâbây *laporan kegiatan* kalabân noro' parèntana!

- Jâwâb pètanya è bâbâ panèka ka'angghuy maghâmpang aghâbây *laporan kegiatan* !
  1. Ponapa sè èlaporraghi?
  2. **Aponapa ma' èlaporraghi?**
  3. Pasèra bhâi sè èlaporraghi
  4. Bilâ bâktona lalampa'an?
  5. È ka'qimma kennengnganna lalampa'an?
  6. Kabâdqâ'ân sè èjhâlânè bâkto lalampa'an.
- Sa'amponna lastarè ajâwâb pètanya è attas, pas kaghâbây *laporan kegiatan*, kalabân ngakorraghi sareng bâgiyânnèpon *laporan kegiatan* è bâbâ panèka.
  - a. Bhul-ombhul
  - b. **Pamokka'**
  - c. Tojjhuwân
  - d. Bâkto sareng Kennengngan
  - e. Orèng sè ngèrèng
  - f. Èssè
  - g. Panotop
- Pokeddhan
- Pangarep

Indikator

4.5.4 Melaporkan hasil kegiatan

7 Lalampa'an

Għambhâr morèd ajhārbâ'āgħi laporan kegiatan

Asalla għambhâr : Koleksi Zaini

Lalampa'an pètto' panèka, bhākal èjhārbâ'āgħi carana ngatorragħi laporan kegiatan. Dālem alampa'agħi lalampa'an akalenjār/lān-jhälānan, ta' cokop namong nolès laporan kegiatan bisaos, langkong saè kodhu èghenna'è kalabān ajhārbâ'āgħi (mempresentasikan laporan kegiatan). Ajhārbâ'āgħi laporan kegiatan bhunten ta' sadhajja èssena laporan kegiatan èjhārbâ'āgħi, sè sapanèka tanto bisaos abit, tor lanjhâng bâktona, jhughâni bisa mabhusen dâ' ka orèng sè mèreengngagħi.

Jhārbâ'āgħi bâgiyān sè paleng parlo bisaos. Sè parlo èyatorragħi sareng sampèyan neng ngatotarragħi laporan kegiatan ènggħi panèka; sabāgiyān qâri pamokka'na laporan kegiatan, èssè, jhughâni hasellēpon lalampa'an kasebbhut. Sopajā dālem ajhārbâ'āgħi laporan kegiatan ta' abhusennè qâ' ka sè mèyarsa'agħi, langkong saè aghuna'agħi pakakas akadhi; OHP, otbabāepon LCD. Kalabān pakakas kasebbhut ajhārbâ'āgħi laporan kegiatan tanto langkong saè.

Pakon 7.1

Jhâjhâl sampèyan sareng ghâlmpo'na bâng-sèbâng ajhârbâ'âghi laporan kegiatan sè èbhâdhi neng lalampa'an 6, neng ađâ'na kellas!

Indikator

4.5.4 Menanggapi hasil laporan temannya

8 Lalampa'an

Għâmbhârra morèd aparèng sangghemmân
Asallèpon ghâmbhâr : Koleksi Zaini

Sa'amponna lastarè mèrengngagħi jhâjhârbâ'ān bhâb parkara mempresentasikan laporan kegiatan, tanto bisaos sampèyan bhâkal ngatorragħi sangghemmân. Sangghemmân panèka bisa kalabâñ pêtanya, pojhiyâñ, nyaroju'i dâ' sè èjhârbâ'âghi, otabâ ta' nyaroju'i. Sadhâjâna sangghemmân kasebbħut ampon kapra èyatorragħi, nangèng sè parlo ċekaonèngè dâlem aprèng sangghemmân kodhu aghuna'agħi bhâsa sè sopan, tor partèngka anđhâp asor.

Sakadhâr conto sangghemman:

- Mènorot pamangghi kaulâ sapanèka ...
- Bhâdhân kaulâ saroju' dâ' sadhâjâ sè èjhârbâ'âghi sareng ... marghâ ...
- Nyo'ona sapora, kaulâ ta' saroju' dâ' ponapa sè èjhârbâ'âghi ... langkong saè ...
- Bhâdhân kaulâ korang jhârna' ponapa sè èmaksot kalabân ...? Nyo'ona jhârbâ'âghi!

Pa-ponapa sè parlo èsangghemmè:

1. Bhulombhullépon *laporan kegiatan*
2. **Pamokka'**
3. Orèng sè ngèrèng
4. Bâkto sareng Kennengangan
5. Tojjhuwân
6. Èssè
7. **Hasellèpon lalampa'an**

Pakon 8.1

Jhâjhâl lalampa'an *laporan kegiatan* sè èlampa'âghi sareng ghâlimpo' sè laèn sangghebbhi, kalabân sangghebbhân sè samporna!

No.	NAMA	ASPEK YANG DINILAI								
		PENGGUNAAN BAHASA (BAKU/TIDAK)				KESESUAIAN ISI TANGGAPAN			ETIKA DALAM MENYAMPAIKAN TANGGAPAN	
1										
2										
3										

Ket. Sangat tepat = 4, tepat = 3, kurang tepat = 2, tidak tepat= 1

Ngèmodhi Carakan Madhurâ

Padhâ èghuna'âghi neng :

- Okara
- Sorat
- Tembhâng

Macem sareng bhângonnépon padhâ carakan Madhurâ èngghi panèka:

..... ↓ = padhâ lèngsa

..... ⇤ = padhâ longsè

... ↗ ... = padhâ pangkat

|| .... = padhâ dhek-adhek

.... = padhâ ghuru (padhâ ogher)

⤠⤠⤠ = padhâ panca'

= padhâ aghung (padhâ luhur)

= padhâ madya (padhâ tengnga'an)

= padhâ anđhâp

= paddhâ anđheggâh / mangajhâpa

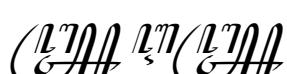
(kadhbâddhiyân dâri pasanganna "ma", aksara "nga", pasanganna "jhâ", bân aksara "pa". lajhu pas èsambhât "mangajhâpa" sè aghândhu' artè : noro' mojhi/noro' ngarep)

= paddhâ beccè'

= paddhâ mandrâwâ

= paddhâ iti

Angghuyânna padhâ:

- Padhâ aghung ( ) = padhâ luhur ètolès è mamolanna sorat, manabi sè asoradhân dhârâjhâddhâ langkong tenggî tanèmbhâng sè narèma sorat. Oladhi konco'na pasanganna "ma" langkong tenggî dâri aksara "nga".
- Padhâ madya = padhâ tengnga'an ( ), ètolès è mamolanna sorat, manabi sè asoradhân dhârâjhâddhâ pađâ sareng sè narèma sorat. Oladhi konco'na pasanganna "ma" pađâ (sajhâjhâr) sareng aksara "nga".
- Padhâ andhâp ( ), ètolès è mamolanna sorat, manabi sè asoradhân dhârâjhâddhâ langkong mabâ tanèmbhâng sè narèma sorat. Oladhi konco'na pasanganna "ma" langkong mabâ dâri aksara "nga".
- Paddhâ andheggâh (mangajhâpa) abhângon :
 otabâ otabâ
 pasanganna "mangajhâpa" èsambhât "popowan" akadhi :
 ..... è antara na paddhâ sè duwâ'
 ghâpanèka ètolès nyamana
 tembhâng akadhi: (artatè)
 Manabi nyamana tembhângnga ta' ètolès, antara duwâ' paddhâ
 ghâpanèka cokop ètolès
 mongghu popowan sè mamolan, akadhi
 èsambhât paddhâ beccè'. Paddhâ panèka aghândhu' artè :
 ngarep beccè'/saè/èndhâ mongghu ka orèng sè maos tembhâng

ghâpanèka. Manabi aghântèya tembhâng è antarana ɖuwâ' paddhâ ghâpanèka ètolès Akadhi : , èsambhât paddhâ mandrawa, aghândhu' artè jhâ' tembhâng ghâpanèka "ghi'jhâ'" otabâ "ghi' tangè", maksoddhâ tembhâng ghâpanèka ghi' bâdâ terrosanna. Sa'amponna tembhâng ghâpanèka ampon tammat (lastarè), lajhu ètotop sareng "popowan" sè antarana ɖuwâ' paddhâ andheggân ètolès akadhi : èsambhât paddhâ iti, artèna "taḍâ'" otabâ "tammat".

Pakon

- Èyatorè sebbhuttaghi cem-macemma padhâ mongghu dâ':
  - okara
  - sorat**lajhu jhârbâ'âghi maksoddhâ!**
- Èyatorè sebbhuttaghi macem tor bhâgonna sareng jhârbâ'âghi maksoddhâ :
  - **Paddhâ beccè'**
  - Paddhâ mandrâwâ
  - Paddhâ iti

Latèyan 5

Jâwâb pètanya è bâbâ panèka kalabân mèlè salasèttong jâwâbhân a, b, c, d, sè èangghep palèng bhender!

1. È bâbâ panèka sè tamaso' dâ' ka ghunana *laporan kegiatan* èngghi panèka...
  - a. Sopajâ èyalem sareng kalapa
  - b. Nombuwâghi rassa tangghung jâwâb dâ' ponapa sè èlampa'aghi
  - c. Sopajâ ngaollè obâng tambâ'ân kaangghuy abâ' dhibi'
  - d. Kaangghuy manaè' pangkat ka sè langkong tènggħi
2. *Kabhâr/berta ongħu-ongħu nyata bâdâna, sè èkaollè dâri panalèktèghâan, pamarèksa'an, jħughâñ parjhâlânan.*
Okara è attas panèka tamaso' dâ' katerranganna ...
  - a. *Laporan kegiatan*
  - b. *Kabhâr sè bâdâ neng sorat kabħâr*
  - c. *Berta sè èkabhârrāgħi sareng wartawan*
  - d. *Kabhâr sè ongħu-ongħu bâdâna*
3. Ponapa sè èmaksot kalabân *bahasa baku* bhâsa Madhurâ?
  - a. Bhâsa sè alos èd-qedinganna
  - b. Bhâsa sè èghuna'agħi neng khotbâħ jhum'adhâñ
  - c. Bhâsa sè èghuna'agħi neng loddrok
  - d. Bhâsa sè èserrat, tor èkoca'agħi ađħâsar bâdâna atoran neng bhâsa madħurâ
4. Okara è bâbâ panèka sè aghuna'agħi *bahasa baku* èngghi panèka ...
  - a. Pnèkah compo'en Lè' Sarwini
  - b. Kaulâ nyabisa ka dhâlemmèpon Aghung
  - c. Gulâħ nyabisa ka dhâlemmèpon Aghung
  - d. Potranah hampèyang sè lakè' kellas saponapah?
5. È bâbâ panèka sè ta' tamaso' dâ' ka pandhumannèpon nolès *laporan kegiatan* èngghi panèka ...
  - a. Rontot (Sistematis).
  - b. Aghâbây berta anyar sè laèn dâri kabâdâ'âんな, sopajâ orèng tagħiżur

- c. Èssèna ghenna', tor jhârna'.
  - d. Sè èyatorraghi ongghu-ongghu bâdâna (Fakta dan akurat)
6. Neng gher-ogherrèpon *laporan kegiatan* bhâb èssè ajhârbâ'âghi
- ...
  - a. Ajhârbâ'âghi kabhâr/berta parkara kadhâddhiyân sè bâdâ neng lalampa'an, dâri pamokka' kantos pongkasan
  - b. Ajhârbâ'âghi bhâb carétana orèng sè ngèrèng lalampa'an
  - c. Ngabhârrâghi tojjhuwânnna lalampa'an
  - d. Ngatorraghi pokeddhânnna lalampa'an
7. Okara è bâbâ panèka sè tamaso' okara *fakta* èngghi panèka ...
- a. Neng pasèsèr Lombâng bânnya' ètombuwi bhungkana Comara Odâng.
  - b. Neng pasèsèr Lombâng sonnarra arè cè' panassa.
  - c. Sabbhân taon neng pasèsèr Jhumèyang bâdâ kerrabhân sapè
  - d. Mon arè Minggu bânnya' orèng sè manđi neng tasè' Salopèng
8. Sè èmaksot sareng *opini* èngghi panèka ...
- a. Sèttong kadhâddhiyân sè ongghu-ngghu bâdâna *bersifat objektif*
  - b. Pamangghina orèng bhâb parkara *pariwisata*
  - c. Pamangghi dâri tong-sèttongnga orèng *bersifat subjektif*
  - d. Kabhâr sè èkaollè dâri *koran*
9. È bâbâ panèka sè tamaso' ghunana padhâ dhek-adhek (//...) èngghi panèka ...
- a. Mamolanna okara, mamolanna carèta, sabbhân-sabbhân tembhâng anyar
  - b. Mamolanna okara, mamolanna carèta, sabbhân-sabbhân ghâris anyar
  - c. Mamolanna tembhâng, mamolanna carèta, sabbhân-sabbhân tembhâng anyar
  - d. Dî-budina okara, mamolanna carèta, sabbhân-sabbhân ghâris anyarra tembhâng
10. Padhâ è bâbâ panèka sè tamaso' padhâ Luhur èngghi panèka
- ...
  - a.

b.

c.

d.

UJI KOMPETENSI SEMESTER 2

1. Drama sè nombuwâghi rassa sossa dâ' ka sè ngoladhi èsambhât ....
  - a. *Tragedi*
  - b. *Komedi*
  - c. *Tragikomedi*
  - d. *Modèrn*
2. Drama sè nombuwâghi rassa loco dâ' ka sè ngoladhi èsambhât ....
  - a. *Tragedi*
  - b. *Komedi*
  - c. *Tragikomedi*
  - d. *Modèrn*
3. Drama sè kaḍhâng nombuwâghi rassa sossa dâ' ka sè ngoladhi tor kaḍhâng nombuwâghi rassa loco dâ' ka sè ngoladhi èsambhât ....
  - a. *Tragedi*
  - b. *Komedi*
  - c. *Tragikomedi*
  - d. *Modèrn*
4. Ponapa sè èyangghep saè è dâlem *drama* èsambhât ....
  - a. *Dhâng-onḍhâng*
  - b. *Aghâma*
  - c. *Bâburughân Beccè'*
  - d. *Ghuli Enneng*
5. Dhâbuna tokoh è dâlem drama èsambhât ....
  - a. *Kramagung*
  - b. *aktor*
  - c. *Aktris*
  - d. *Wawancang*
6. *Akalenjâr/lânjhâlânán (rekreasi) panèka èlampa'aghi neng Dhisa Karðhuluk, arè Satto 26 Maret 2016.*
Okara è attas panèka tamaso jhâjhârbâ'ân sè bâdâ neng bâgiyân .... *laporan kegiatan.*
  - a. Èssè
  - b. Tojjhuwân

- c. Panotop
  - d. Bâkto sareng kennengngan
7. Salasèttongnga tatakratama aparèng sangghebbhân èngghi **panèka** ...
- a. Ngangghuy rasoghân sè bhâghus, tor larang
  - b. **Aghuna'aghi bhâsa sè sopan, tor partèngka aðhâp asor**
  - c. Nyarè kalèrona orèng sè ngatorraghi *laporan kegiatan*
  - d. Ngatorraghi pètanya sè malarat kaangghuy ejâwâp
8. 1 Nombuwâghi rassa tangghung jâwâb dâ' ponapa sè èlampa'aghi
 2 Nombuwâghi rassa ghumbhirâ neng atè
 3 Mènangka pamarèksa'an kaangghuy kasamporna'an
 4 Maðâteng parhasèlan
 5 Mènangka ðhâsar kaangghuy aparèng kapotosan
 6 Sopajâ èkaonèngè sareng orèng bânnya'
 Okara è attas panèka sè tamao' ghunana *laporan kegiatan* èngghi panèka ...
- a. 2-4-6
  - b. 1-2-3
  - c. 1-3-5
  - d. 2-3-4
9. Bhângonna sangghebbhân dâ' ka orèng sè ngatorraghi *laporan kegiatan* èngghi panèka ...
- a. Nalèttèghi kasala'annèpon
  - b. Aparèng jâwâbhân sè samporna
  - c. Pètanya, pojhiyân, nyaroju'i otabâ bhunten
  - d. Lè-malè pètanya sè paðâ
10. Okara è bâbâ sè tamaso' katerranganna *bahasa baku* èngghi panèka ...
- a. Bhâsa sè èserrat, tor èkoca'aghi aðhâsar bâdâna atoran neng bhâsa madhurâ
  - b. **Bhâsa sè èserrat, tor èkoca'aghi aðhâsar bâdâna kabiyâsa'an** neng sèttong kennengngan
  - c. Bhâsa sè èghuna'aghi, tor èkoca'aghi aðhâsar bâdâna bhâsa sè kapra

- d. Bhâsa sè èserrat, tor èmaos ađhâsar bâđâna atoran neng sèttong dhisa
11. *Drama* sè nombuwâghi rassa sossa đâ' ka sè ngoladhi èsambhât .....
- Tragedi*
  - Komedî*
  - Tragikomedî*
  - Modèrn*
12. *Drama* sè nombuwâghi rassa loco đâ' ka sè ngoladhi èsambhât .....
- Tragedi*
  - Komedî*
  - Tragikomedî*
  - Modèrn*
13. *Drama* sè kađhâng nombuwâghi rassa sossa đâ' ka sè ngoladhi tor kađhâng nombuwâghi rassa loco đâ' ka sè ngoladhi èsambhât .....
- Tragedi*
  - Komedî*
  - Tragikomedî*
  - Modèrn*
14. Ponapa sè èyangghep saè è đâlem *Drama* èsambhât .....
- Dhâng-onđhâng*
  - Aghâma
  - Bâburughân Beccè'
  - d. Ghuli Enneng
15. *Dhâđhâbunna* tokoh è đâlem *Drama* èsambhât .....
- Kramagung*

- b. *aktor*
- c. *Aktris*
- d. d. *Wawancang*

16. Orèng bâbinè' sè ngalampa'aghi lakona tokoh è ðâlem *Drama* èsambahât .....

- a.** *Kramagung*
- b.** *aktor*
- c.** *Aktris*
- d.** *Wawancang*

17. Orèng lalakè' sè ngalampa'aghi lakona tokoh è ðâlem *Drama* èsambahât .....

- a.** *Kramagung*
- b.** *aktor*
- c.** *Aktris*
- d.** *Wawancang*

18. Pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong kalakowan tor kabâdâ'ân kadhâddhiyân è ðâlem *Drama* èsambahât .....

- a, Kramagung*
- b.** *aktor*
- c.** *Aktris*
- d.** *Wawancang*

19. Kabâdâ'âna bhâdhânnna tokoh è ðâlem *Drama* tamaso' bâgiyân ....

- a.** *Fisiologis*
- b.** *Sosiologis*
- c.** *Psikologis*
- d.** *Wawancang*

20. Bâbâtegghâ tokoh è ðâlem *Drama* tamaso' bâgiyân ....

a. *Fisiologis*

b. *Sosiologis*

c. *Psikologis*

d. *Wawancang*

21. Rasoghânnna tokoh è dâlem *Drama* èsambhât .....

a. *Idiologis*

b. *Sosiologis*

c. *Kostum*

d. *Wawancang*

12. Alur carèta è dâlem *Drama* aropa'aghi ghâlimpo'na .....

a. Dhâbuna tokoh è dâlem *Drama*

b. Kostumma tokoh è dâlem *Drama*

c. Tabbhuwân sè akor sareng *Drama*

d. Kadhâddhiyân è dâlem *Drama*

13. Latar è dâlem *Drama* aropa'aghi .....

a. Dhâbuna tokoh è dâlem *Drama*

b. Kostumma tokoh è dâlem *Drama*

c. Tabbhuwân sè akor sareng *Drama*

d. Kennengngan, bâkto, tor kabâdâ'ân

14. Sè tamaso' latar è dâlem *Drama* èngghi panèka .....

a. Dhâbuna tokoh è dâlem *Drama*

b. Kostumma tokoh è dâlem *Drama*

c. Tabbhuwân sè akor sareng *Drama*

d. Kennengnganna kadhâddhiyân è dâlem *Drama*

15. Sè tamaso' *tatarias* è dâlem *Drama* èngghi panèka .....

a. Beddhâ'na tokoh è dâlem *Drama*

b. Kostumma tokoh è dâlem *Drama*

c. Tabbhuwân sè akor sareng *Drama*

d. Kennengnganna kadhâddhiyân è dâlem *Drama*

Jâwâb Pétanya è bâbâ panèka kalabân leres !

2. Ponapa sè èmaksot kalabân *Laporan Kegiatan?*
Terrangngaghi pajhârna'!
3. Terrangngaghi ponapa ghunana *Bahasa baku, palèng sakonè' sèttong kaghuna'an!*
4. Jhâjhâl sebbhuttaghi palèng sakonè'na tello'an
pandhumannèpon *laporan kegiatan!*
5. **Ponapa sè kodhu èjhârbâ'âghi neng bâgiyân ogherrâ** *laporan*
(pokok-pokok laporan) bhâb kadhâddhiyân bâkto
parjhâlânán?
6. Jhârbâ'âghi maksoddhâ padhâ Mandrawa

DAFTAR PUSTAKA

- , 1985, banjur Maca 1 – 2, Surabaya, Karunia.
- , 1986. *Prinsip-prinsip Dasar Sastra*. Bandung: Angkasa.
- Alwi, Hasan. 1998. *Tata Bahasa Baku Bahasa Indonesia*. Jakarta: Balai Pustaka.
  - Aminuddin. 1987. *Pengantar Apresiasi Karya Sastra*. Malang: FPBS IKIP Malang.
  - Dinas P dan K Daerah Tingkat I Jatim, 1987, EnsiklopediSeni Musik dan Seni Tari Daerah (laporan Penelitian dan Pencatatan Kebudayaan Daerah Jawa Timur).
  - Djojosuroto, K. 2004. *Puisi: Pendekatan dan Pembelajaran*. Jakarta: Nuansa.
  - Eagleton, T. 2006. *Teori Sastra Sebuah Pengantar Komprehensif*. terjemahan Harfiah Widiawati dan Evi Setiarini, Yogyakarta , Bandung: Jalasutra.
  - Efendi, S. 2002. *Bimbingan Apresiasi Puisi*. Jakarta: Bumi Aksara.
  - <http://dwiajisapto.blogspot.com/2011/02/diksi-pilihan-kata.html>
  - <http://zindriasihlinati.blogspot.com/2013/05/diksi-atau-pilihan-kata.html>
  - Kementerian Pendidikan dan Kebudayaan Badan Pengembangan dan Pembinaan Bahasa, 2012, *Pedoman Umum Ejaan Bahasa Madura Yang Di sempurnakan*. Edisi Revisi.
  - Kementerian Pendidikan Nasional, 2011, *Hasil Keputusan Konsinyasi Revisi EYD Bahasa Madura tahun 2013*, Surabaya: Balai Bahasa Surabaya
  - Keraf, Gorys. 1997. *Argumentasi dan Narasi*. Jakarta: Gramedia.
  - **Lembaga Seni Budaya “La Asrè” 2005**, kumpulan lagu-lagu Madura, Pamekasan

- Lubis, Mochtar. 1991. *Teknik Menulis*. Jakarta: Obor.
- Luxemburg, J.Van, dkk. 1992. *Pengantar Ilmu Sastra*. Jakarta: PT Gramedia.
- Pradopo, R.D. 1990. *Pengkajian Puisi Analisis Strata Norma dan Analisis Struktural dan Semiotik*. Yogyakarta: Gajahmada University Press.
- Prof. Dr. H.A. Syukur Ghazali,M.Pd, 2012, Pembelajaran Bahasa dan Budaya Madura Sebagai Wahana Pendidikan Karakter Bangsa.
- RM, Yoyok DKK, 2007, *Pendidikan Seni Budaya*. Jakarta: Yudistira.
- Rosida, Lilik, 2007, *Gai' Bintang*. Sumenep: Dinas Pariwisata dan Kebudayaan Kabupaten Sumenep.
- SaBariyanto ;1999. *Bahasa Indonesia=Teori dan aplikasi*
- Sastrodiwirjo, Oemar. 2008. *Tembhāng Macapat Madhurā*. Surabaya: Karunia
- Sitomurang, B.P. 1983. *Puisi Teori Apresiasi Bentuk dan Struktur*. EndeFlores:
- Soedjito, Prof, Drs, 2002, *Modul IND-A 08 Semantik Bahasa Indonesia*. Jakarta: Departemen Pendidikan Nasional, Direktorat Jenderal Pendidikan Dasar dan Menengah, Direktorat Sekolah Lanjutan Tingkat Pertama.
- Suparno & Muhammad Yunus. 2004. *Keterampilan Menulis*. Jakarta: Universitas Terbuka.
- **Tajib.M. 1986. Malathe Sato'or, Surabaya, Karunia.**
- Tarigan, H.G. 1992. *Dasar-dasar Kurikulum Bahasa*. Bandung:Angkasa.
- Tim Pakem Maddhu. 2012. *Pakem Maddhu (edisi 32)*. Surabaya : CV Karunia
- Tim Pakem Maddhu. 2012. *Pangajhārāñ Bhāsa Madhurā Kembhāng Bhābur 1 (edisi kedua)*. Jakarta Timur : Yudistira.
- Waluyo, H. J. 1987. *Teori dan Apresiasi Puisi*. Jakarta: Airlangga.
- Warsidi, Edi. 2009. *Pengetahuan tentang Puisi*. Bandung: Sarana Ilmu Pustaka.

- Warsiman, Dr, M.Pd, 2010, Bahasa Indonesia (Teori dan Aplikasi), Unesa University Press.
- Wignjoamidarmo, Mas. 1909. *Baboeroeghan Bettjeq*. Batawi: Kandjeng Goevermen
- Wirjoasmoro dan Saleh Trunodjojo, 1952, *Basa Madura Umum*, jilid 1 – 2, Kementerian Pendidikan, Pengajaran dan Kebudayaan RI.
- Wirjoasmoro, 1952, *Prama Sastra Madura, bhâb Oca'sareng Okara*, Kementerian Pendidikan Pengajaran dan Kebudayaan RI.
- Yayasan Pakem Maddu, 2008. *Kamus Bahasa Madura-Madura-Indonesia*, Surabaya, Karunia.
- Yudistira Ikranegara, Kumpulan Ceritra Rakyat Madura, Dua Media.